

Argumentointi ja asennekäsitykset seksuaalioikeuksista Euroopan parlamentin täysistuntokeskusteluissa

Gina Sarina Myllymäki

Helsingin yliopisto

Valtiotieteellinen tiedekunta

Politiikan ja organisaatioiden tutkimus

Maisterintutkielma

Huhtikuu 2020

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Tiedekunta – Fakultet – Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Koulutusohjelma – Utbildningsprogram – Degree Programme Politiikan ja viestinnän maisteriohjelma	
Tekijä – Författare – Author Gina Sarina Myllymäki			
Työn nimi – Arbetets titel – Title Argumentointi ja asennekäsitykset seksuaalioikeuksista Euroopan parlamentin täysistuntokeskusteluissa			
Oppiaine/Opintosuunta – Läroämne/Studieinriktning – Subject/Study track Politiikka ja organisaatiot			
Työn laji – Arbetets art – Level Maisterintutkielma		Aika – Datum – Month and year 18.4.2020	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages 83
<p>Tutkielma tarkastelee, laadullisen asennetutkimuksen menetelmän avulla, Euroopan parlamentin täysistuntokeskusteluissa esiin nousevaa argumentointia ja asennekäsityksiä keskusteluissa, jotka liittyvät seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin. Tutkimuksen aineistona on kolme Euroopan parlamentin täysistuntokeskustelua vuosilta 2017 ja 2019. Feministinen politiikan tutkimus toimii tutkimuksen teoreettisena viitekehysenä, jossa esitellään eri feministisen ajattelun suuntauksia ja näiden näkemyksiä politiikan, sukupuolen, seksuaalisuuden ja kehon välisistä suhteista.</p> <p>Tutkielman aihe on ajankohtainen. Naisten oikeuksien heikentämisyrittäykset Euroopan unionin jäsenvaltioissa ja globaalisti ovat heikentäneet seksuaalioikeuksien toteutumista kaikkialla maailmassa. Konservatiivisten liikkeiden voimistumisella on ollut vaikutusta myös Euroopan parlamentin politiikkaan ja päätöksentekoon. Aikaisempi tutkimus osoittaa, että etenkin kysymys oikeudesta aborttiin, ehkäisyn saatavuus ja kokonaisvaltainen seksuaalikasvatus jakaa Euroopan parlamentin eri ryhmät vastakkain. Vihreät ja vasemmistoryhmät kannattavat feminististä määritelmää ja ratkaisuja, kun taas radikaalit ja konservatiivinen oikeisto vastustavat näitä.</p> <p>Tämän tutkielman tuloksista voidaan todeta, että asenteet aborttioikeutta, vähemmistöjen oikeuksia ja seksuaalikasvatusta kohtaan jakaa Euroopan parlamentin jäsenet vastakkain. Näitä oikeuksia kannattavat parlamentin jäsenet (EPP, S&D, ALDE, GUE/NGL, RE, Vihreät/ALE) argumentoivat ihmisoikeuksien ja yksilön vapauden kautta, jonka lisäksi nämä tunnistavat seksuaalisuuden, sukupuoli-identiteetin ja sosiaalisen sukupuolen (engl. <i>gender</i>) merkityksen yksilön kehitykselle ja hyvinvoinnille. Vastustavat parlamentin jäsenet (EKR, ID, EFDD, EPP) argumentoivat jäsenvaltioiden toimivaltaan ja syntymättömän lapsen oikeuksiin vedoten. Näiden puheenvuorojen esittäjät arvottavat perinteisiä perhe- ja sukupuolirooleja sekä biologisen sukupuolen (engl. <i>sex</i>) merkitystä. Yksittäiset EPP-ryhmään kuuluvat parlamentin jäsenet poikkeavat ryhmän linjasta kaikissa keskusteluissa, kun taas muihin ryhmiin kuuluvien parlamentin jäsenten esittämät yksittäiset puheenvuorot ovat ryhmäpuheenvuorojen kanssa linjassa.</p> <p>Analyysin tuloksista nousee lisäksi esiin, että puheenvuoroissa korostuu kaksijakoinen sukupuolikäsitys ja naisidentiteetti rakentuu pitkälti valkoisen, keskiluokkaisen, heteroseksuaalisen naiskäsitteeseen ympärille. Sukupuolen moninaisuutta ja muita sosiaalisia kategorioita ei oteta tarpeeksi huomioon keskusteluissa. Useat parlamentin jäsenet tarkastelevat naisia yhtenäisenä ryhmänä, mikä häivyttää näkyvistä marginaaliryhmät ja erilaiset kokemukset.</p> <p>Vaikka argumentaatiota käytiin puolesta ja vastaan, voidaan todeta, että yleinen asenne seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia kohtaan on myönteinen. Huomattavasti suurempi osa parlamentin jäsenistä kannattaa näiden oikeuksien toteutumista ja tunnustaa näiden oikeuksien merkityksen yksilön kehitykselle ja hyvinvoinnille.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet, Euroopan parlamentti, feministinen politiikan tutkimus, laadullinen asennetutkimus			
Ohjaaja tai ohjaajat – Handledare – Supervisor or supervisors Mikko Mattila			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO.....	2
2 SEKSUAALI- JA LISÄÄNTYMISTERVEYS JA -OIKEUDET	4
2.1 SEKSUAALI- JA LISÄÄNTYMISTERVEYS JA -OIKEUDET KANSAINVÄLISESSÄ VIITEKEHYKSESSÄ	5
3 EUROOPAN UNIONIN LAINSÄÄDÄNTÖ JA SITOUMUKSET: SEKSUAALI- JA LISÄÄNTYMISTERVEYS JA -OIKEUDET	9
3.2 KONSERVATIIVISTEN LIIKKEIDEN NOUSU EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOISSA	11
3.3 EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSVALTA EUROOPAN UNIONISSA.....	14
3.4 POLIITTISET RYHMÄT EUROOPAN PARLAMENTISSA	15
4 FEMINISTINEN POLITIIKAN TUTKIMUS	18
4.1 SUKUPUOLI JA SUKUPUOLI-IDENTITEETTI	18
4.2 SUKUPUOLI JA VALTIO	20
4.3 SEKSUAALISUUS JA KEHO.....	25
5 LAADULLINEN ASENNETUTKIMUS.....	27
5.1 AINEISTON KÄSITTELY LAADULLISEN ASENNETUTKIMUKSEN MENETELMIN	29
6 NAISTEN OIKEUKSIEN JA SUKUPUOLTEN TASA-ARVON HEIKENTÄMISPYRKIMYKSET EU:SSA	33
6.1 VASTUSTAVAT PUHEENVUOROT	34
6.2 PUOLTAVAT PUHEENVUOROT.....	37
6.2.1 Konservatismien vaikutukset naisten oikeuksien heikentämispöyrkimyksiin.....	38
6.2.2 Feminismi	41
6.2.3 Oikeus olla äiti	42
6.2.4 Yhteiskunnan hyvinvointi ja demokratian tila.....	43
6.3 YHTEENVETO	45
7 SEKSUAALIKASVATUKSEN KRIMINALISOINTI PUOLASSA	47
7.1 VASTUSTAVAT PUHEENVUOROT	48
7.1.1 Valheellisen tiedon levittäminen	48
7.1.2 Lainsäädäntö ja yksilön oikeudet.....	49
7.1.3 Seksuaalikasvatus lisää pedofiliaa.....	49
7.1.4 Arvokäsitykset, ideologia ja perhekäsitys	50
7.2 PUOLTAVAT PUHEENVUOROT.....	51
7.2.1 Valheellisen tiedon levittäminen	51
7.2.2 Lainsäädäntö ja yksilön oikeudet.....	53
7.2.3 Seksuaalikasvatuksen kriminalisointi lisää pedofiliaa.....	55
7.2.4 Stereotyyppien vahvistaminen, sukupuoli-identiteetti ja tasa-arvo	56
7.3 YHTEENVETO	58
8 GLOBAL GAG -SÄÄNTÖ	60
8.1 VASTUSTAVAT PUHEENVUOROT - ABORTTI ON ”KUOLEMANTEOLLISUUS”	61
8.2 PUOLTAVAT PUHEENVUOROT - OIKEUS KEHOLLISEEN ITSEMÄÄRÄÄMISOIKEUTEEN	65
8.3 YHTEENVETO	70
9 JOHTOPÄÄTÖKSET	74
LÄHTEET:	80

1 Johdanto

Tutkielmassani tarkastelen Euroopan parlamentin täysistuntokeskusteluissa esiin nousevaa argumentaatiota ja asenteita parlamentin jäsenten keskusteltaessa seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeuksista. Tutkimuskysymykseni ovat: Miten Euroopan parlamentin jäsenet argumentoivat kantansa keskusteluissa, jotka käsittelevät seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeuksia? Millaisia asenteita näistä argumenteista voidaan löytää?

Keskustelu seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeuksista on ajankohtainen. Viime vuosina naisten ja tyttöjen seksuaalioikeudet ovat kohdanneet nousevaa vastustusta kaikkialla maailmassa (Euroopan Neuvosto 2017; Zacharenko 2016; EPF 2018). Yhdysvaltojen politiikka ja leikkaukset aborttia tukevilta järjestöiltä ovat vaikuttaneet globaalisti erityisesti naisten ja tyttöjen itsemääräämisoikeuteen (SheDecides 2017; Shena & Cohen 2014). Tällä on ollut vaikutuksia myös Euroopan unionin kehityspolitiikkaan (Thjissen ym. 2019, 9). Joissakin Euroopan unionin jäsenvaltioissa naisten seksuaalioikeuksia on rajoitettu ja näihin liittyvät lait sekä poliittiset toimenpiteet ovat menneet taakse päin (Euroopan neuvosto 2017, 5).

Euroopassa on lähes 500 seksuaalioikeuksia vastustavaa organisaatiota, jotka ovat hyvin järjestäytyneitä ja rahoitettuja (Zacharenko 2016, 13). Liikkeiden tavoitteena on palauttaa ”luonnollinen järjestys”, jonka mukaan perheissä on isä, äiti ja lapset. Lisäksi nämä ryhmät vastustavat voimakkaasti aborttia, puhuvat ehkäisyä ja seksuaalikasvatusta vastaan (Ibid., 13). Näillä liikkeillä on useita työryhmiä Euroopan parlamentin sisällä, minkä lisäksi ne ovat liittoutuneet joidenkin Euroopan parlamentin jäsenten kanssa (Ibid., 5). Kantola ja Rolandsen-Agustin (2016) toteavat, että sukupuolten tasa-arvokysymykset ovat polarisoituneet Euroopan parlamentissa. Vihreät ja vasemmistoryhmät kannattavat feminististä määritelmää ja ratkaisuja, kun taas radikaalit ja konservatiivit vastustavat näitä.

Tutkielman menetelmänä on laadullinen asennetutkimus, joka sopii hyvin tutkielman menetelmäksi, siinä käytettävän kiistakysymykseen liittyvän kommentoinnin perusteella. Laadullisessa asennetutkimuksessa on oleellista tarkastella, millä perusteella ja, mitä parlamentin jäsenet kannanotoissaan argumentoivat. Toiseksi minkälaisiin asiayhteyksiin

argumentit ja niiden kohteet paikantuvat. Tämä menetelmä tarjoaa tarkempaa tietoa eri puolueiden ja parlamentin jäsenten asenteista seksuaalioikeuksia kohtaan.

Tutkielman teoreettisena viitekehyksenä käytän feminististä politiikan tutkimusta. Tarkastelen feministisen politiikan tutkimuksen kautta, miten eri feminismin aatteet näkevät sukupuolen, seksuaalisuuden ja kehon merkityksen osana politiikkaa. Tutkielman empiirinen osuus tarkastelee puheenvuorojen argumentointia ja asennekäsityksiä eri feminismin näkemysten valossa.

Tutkimusaineistona on kolme Euroopan parlamentin seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeuksiin liittyvää täysistuntokeskustelua. Keskustelut käsittelevät naisten ja tyttöjen oikeuksien heikentämispyrkimyksiä EU:ssa (EP1), seksuaalikasvatuksen kriminalisointia Puolassa (EP2) ja Global Gag -säännön vaikutuksia kansalaisjärjestöjen rahoitukseen ja toimintakenttään (EP3). Global Gag -säännöllä viitataan Yhdysvaltain presidentin Donald Trumpin päätökseen, jolla poistettiin julkinen rahoitus kaikilta aborttipalveluja osana perhesuunnittelua tarjoavilta järjestöiltä (SheDecides 2017).

Tutkielmani lähtee liikkeelle keskeisten käsitteiden määrittelyllä. Lisäksi tarkastelen, miten seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet näkyvät kansainvälisessä viitekehyksessä, kuten Euroopan unionin ja Yhdistyneiden kansakuntien (YK) sopimuksissa. Luvussa kolme käsitteelen seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien toteutumista Euroopan unionin jäsenvaltioissa ja, miten konservatiivisten liikkeiden nousu on vaikuttanut oikeuksien toteutumiseen. Tämän jälkeen tarkastelen Euroopan parlamentin roolia edistää seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeuksia Euroopan unionin politiikassa. Luku neljä käsittelee tutkielmani teoreettista viitekehystä feminististä politiikan tutkimusta. Luvussa viisi esittelen laadullisen asennetutkimuksen menetelmän, minkä jälkeen käyn läpi aineiston valinnan ja tarkasteluprosessin menetelmää käyttäen. Luvut 6-8 käsittelevät tutkielman empiiristä osuutta. Analysoin jokaisen parlamentin täysistuntokeskustelun omana lukunaan tutkielman teoreettisen viitekehyksen ja menetelmän avulla. Päätelmissä käsitteelen tutkielman tulokset, näiden yhteyden aikaisempaan tutkimukseen ja tämän tutkielman teoreettiseen viitekehykseen.

2 Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet

Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet ovat ihmisoikeuksia ja valtion velvollisuus on taata nämä oikeudet kaikille (Euroopan neuvosto, 2017 5). Näiden oikeuksien toteutumisessa on huomioitava naisten ja tyttöjen lisäksi, miehet ja pojat, muunsukupuoliset sekä sukupuoli-identiteetin merkitys (Starrs ym. 2018, 2643). Näiden oikeuksien toteutuminen on edellytys sukupuolten tasa-arvon, kestävän kehityksen ja taloudellisen kehityksen toteutumiselle (Ibid., 2643).

Esimerkiksi Kansainvälinen perhesuunnittelujärjestöjen liitto IPPF, Seksuaaliterveyden maailmanjärjestö WAS ja Maailman terveysjärjestö WHO ovat määritelleet seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet (Ilmonen ym. 2019, 8). Tässä tutkielmassa käsitän seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeudet niiden laajassa merkityksessä, mikä perustuu holistiseen näkemykseen yksilön oikeuksista (Starrs ym. 2018, 2643). Käytän tutkimuksessa Starrs ym. (2018) jaottelua, jonka perusteella oikeudet jaetaan neljään ryhmään.

Ensimmäiseksi seksuaaliterveydellä viitataan yksilön fyysiseen, emotionaaliseen, mielenterveydelliseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Tämä sisältää mahdollisuuden nautinnolliseen ja turvalliseen seksikokemukseen ilman pelkoa väkivallasta ja syrjinnästä. Yksilöllä tulee olla oikeus seksuaalineuvontaan, jotta seksuaaliterveys toteutuu. Tähän sisältyy mahdollisuus päästä käsittelemään omaa seksuaalisuutta, seksuaali-identiteettiä ja suhteita sekä oikeus ehkäistä ja hallita seksitauteja ja lisääntymiselimistön sairauksia. (Starrs ym. 2018, 2645).

Toiseksi seksuaalioikeudet huomioivat jokaisen oikeuden valita itse kumppaninsa sekä oikeuden tehdä itsenäisiä päätöksiä seksuaalisuudestaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan ja sukupuoli-identiteetistään. Tähän kuuluu oikeus kokonaisvaltaiseen seksuaalikasvatukseen (Starrs ym. 2018, 2645), joka on yksi kiistanalaisimmista oikeuksista. Starrs ym. (2018) ymmärtävät abortin osana lisääntymisterveyttä, vaikkakin se usein ymmärretään edellä mainittujen oikeuksien tapaan osaksi seksuaalioikeuksia.

Kolmanneksi lisääntymisterveyteen kuuluu jokaisen yksilön oikeus saada ajankohtaista tietoa esimerkiksi ehkäisystä sekä oikeus terveyspalveluihin, joilla taataan turvallinen

raskaus ja synnytys. Myöskin oikeus elää ja hallita kuukautisia hygieenisellä tavalla ilman stigmaa ja syrjintää kuuluvat tämän alle. Kuten aikaisemmassa kappaleessa viitataan Starrs ym. (2018, 2645) asettavat mahdollisuuden aborttipalveluihin sekä abortin jälkeiseen hoitoon lisääntymisterveyden alle. Neljänneksi lisääntymisoikeuksilla tarkoitetaan jokaisen yksilön sekä pariskuntien oikeutta päättää ja saada tietoa lapsiluvusta sekä tehdä riippumattomia päätöksiä lapsenhankinnasta (Starrs ym. 2018, 2645).

On kuitenkin tärkeää huomioida, että määritelmien sisällöistä ja merkityksistä kiistellään (Thijssen ym. 2019, 2). Esimerkiksi seksuaali- ja lisääntymisoikeudet jakavat saman ihmisoikeudellisen pohjan; oikeuden sekä elämään, terveyteen että koulutukseen, vapauden elää ilman pelkoa väkivallasta tai kidutuksesta, sananvapauden ja taloudellisen ja yksityisyyden oikeuden (Starrs 2018, 2643). Yhtäläisyyksistä huolimatta nämä kaksi oikeutta ymmärretään ja kehystetään eri tavalla kontekstista riippuen (Thijssen ym. 2019, 2). Lisääntymisoikeudet yhdistetään terveyteen ja perhesuunnitteluun, minkä seurauksena ne nähdään luonnollisina oikeuksina. Sen sijaan seksuaalioikeudet ovat vasta lähiaikoina nousseet esiin julkisessa keskustelussa ja ne ovatkin yhä sosiaalisesti konstruoituneita. Esimerkiksi oikeus aborttiin ja kokonaisvaltaiseen seksuaalikasvatukseen liitetään usein seksuaalioikeuksiin (Miller & Roseman 2011, 104) toisin kuin yllä esitellyssä jaottelussa.

2.1 Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet kansainvälisessä viitekehyksessä

Ensimmäisen kerran seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet määriteltiin oikeudellisesta näkökulmasta vuonna 1994 Kairon kansainvälisessä väestö- ja kehityskonferenssissa (*International Conference on Population and Development, ICPD*). Konferenssissa 179 maata allekirjoittivat toimintaohjelman (*ICPD Programme of Action*), jonka tarkoituksena on toimia kattavana ohjeena ihmiskeskeiselle kehitykselle (YK 1994a). Toimintaohjelma takaa jokaiselle yksilölle ja parille lisääntymisoikeudet sekä päätösvalan lapsiluvusta (YK 1994a, 52). Toiseksi jokaiselle tulee taata riittävästi tietoa tukemaan päätöksentekoa sekä pääsy seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluiden piiriin (Ibid., 52). Kolmanneksi jokaisella tulee olla mahdollisuus tehdä päätöksiä ilman pelkoa syrjinnästä, väkivallasta ja pakkovallasta, kuten on mainittu ihmisoikeusjulistuksessa (Ibid., 52). Konferenssissa lisääntymisoikeus sidottiin osaksi ihmisoikeutta ja kestävä

kehitystä, mikä siirsi näkökulman väestökeskustelusta naisten voimaannuttamiseen ja yksilön valinnan mahdollisuuteen (Starrs ym. 2018).

Neljäs maailman naisten konferenssi (1995), Pekingin konferenssi, vahvisti ICPD:n toimintaohjelman. Merkittävää konferenssissa oli eritoten se, että se oli yksi ensimmäisistä konferensseista, jossa seksuaalioikeudet nostettiin esiin kansainvälisellä kentällä. Pekingin toimintaohjelmassa määriteltiin ensimmäisen kerran seksuaalioikeudet. Tämän toimintaohjelman mukaan ”Naisten ihmisoikeudet sisältävät heidän oikeutensa kontrolloida ja valita vapaasti ja vastuullisesti heidän omaa seksuaalisuuttaan koskevista asioista sisältäen seksuaali- ja lisääntymisterveyden, vapauden elää ilman pelkoa syrjinnästä, väkivallasta tai pakkovallassa. Naisten ja miesten tasa-arvoinen suhde vaikuttaa seksuaali- ja lisääntymissuhteisiin, mikä sisältää jaetun vastuun seksuaalisesta käytöksestä ja sen seurauksista ja toisen kunnioittamisesta.” (YK 1995b, 36).

Kuitenkin yhteisen kielen luominen ja seksuaalioikeuksien määrittely pysyi edelleen kiistanalaisena ja arkaluontoisena aiheena. Etenkin oikeus turvalliseen aborttiin ja ehkäisyyn muodostuu ongelmaksi vielä tänäkin päivänä useissa kansainvälisissä sopimuksissa ja sitoumuksissa (Thijssen ym. 2019, 2). Tämä näkyy esimerkiksi vuonna 2000 laadituissa YK:n vuosituhattavoitteissa (Ibid., 2). Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeuksia ei sisällytetty vuosituhattavoitteisiin, koska ne nähtiin riskinä tavoitteiden toimeenpanolle (Starrs ym. 2018). Vuonna 2007 vuosituhattavoite viiden alle lisättiin kohta, joka viittasi universaaleihin lisääntymisterveyspalveluihin. Tämän keskipisteenä oli äitiysterveyden ja perhesuunnittelun parantaminen (Seims 2011). YK:n vuosituhattavoitteet olivat kuitenkin kovin kapeakatseiset, jos niitä tarkastellaan inhimillisen kehityksen ja ihmisoikeuksien lähtökohdista, kuten luvussa kaksi esitetään.

Uudet YK:n kestävän kehityksen tavoitteet, Agenda 2030, asetettiin vuonna 2015. Seksuaali- ja lisääntymisterveys sisällytettiin näihin tavoitteisiin huomattavasti laajemmin kuin vuosituhattavoitteisiin (YK 2019; Ilmonen ym. 2019). Seksuaali- ja lisääntymisterveys sisällytettiin kestävän kehityksen tavoitteen kolme (terveys) ja viisi (sukupuolten tasa-arvon) alle. Tavoitteen kolme alla seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet on otettu huomioon kolmessa alatavoitteessa. Tavoite (3.2) vähentää äitiyskuolleisuutta, (3.3) lopettaa hiv/aids, (3.7) takaa universaali pääsy seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluihin ja näiden lisääminen kansallisiin strategioihin (YK 2019;

Ilmonen ym. 2019). Tavoitteen viisi alla seksuaali- ja lisääntymisterveys on määritelty yhdessä alatavoitteessa (5.7) jonka mukaan kaikille taataan universaali pääsy seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin, kuten ICPD:n ja Pekingin toimintaohjelmiin on kirjattu.” (YK 2019; Ilmonen ym. 2019).

On tärkeää huomioda, että kestävän kehityksen tavoitteet eivät tunnista seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia käsitteiden laajassa merkityksessä. (Starrs ym. 2018; Thijssen ym. 2019, 1-3). Seksuaalioikeuksia ei mainita tavoitteissa ollenkaan (Ilmonen ym. 2019, 5). Kaikki kestävän kehityksen tavoitteet ja alatavoitteet saavat erilaista poliittista ja sosiaalista tukea kontekstista riippuen. Neuvottelujen aikana voidaan viitata vain yhteen tai muutamaaan alueeseen, jolla on poliittisia ja strategisia tarkoitusperiä (Thijssen ym. 2019, 2). Esimerkiksi poliittiset päättäjät voivat viitata ainoastaan seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluihin, ja jättää oikeuksien, kuten aborttioikeuden tai LHBTIQ+-oikeudet huomioimatta (Thijssen ym. 2019, 2). Euroopan komissio (2018) on muun muassa nostanut esiin, että kestävän kehityksen tavoitteet eivät huomioi sukupuoli- ja ihmisoikeusagendaa, kuten seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvaa syrjintää, sukupuoli-identiteettiä, turvallista aborttia, nuorten seksuaalisuutta ja moninaisuutta (Thijssen ym. 2019, 1-3). Kansainväliset sopimukset eivät myöskään määrittele riittävästi sukupuolten tasa-arvon, rakenteellisen talouden ja hallinnon uudistuksen välistä yhteyttä, minkä seurauksena näitä oikeuksia ei voida taata ilman syrjintää ja epätasa-arvoa (Ibid., 1-3).

Hyvä konkreettinen esimerkki tästä on marraskuussa 2019 järjestetty ICPD25 Nairobien huippukokous, jonka tarkoituksena oli tarkastella viimeisen 25 vuoden aikana saatuja saavutuksia sekä tulevia tavoitteita. Huippukokouksessa pyrittiin luomaan suunnitelma, jolla ICPD toimintaohjelman tavoitteet toteutuisivat vuoteen 2030 mennessä (ICPD25 Nairobi Summit 2019). Uutta toimintaohjelmaa ei tehty, vaan valtiot allekirjoittivat ei-sitovan julkilausuman, jonka tarkoituksena on täydentää ICPD:n toimintaohjelmaa. Julkilausuman viisi päätavoitetta ovat (1) taata universaali pääsy seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja ottaa se osaksi universaalista terveysturvavuutta (2) lisätä rahoitusta ICPD-toimintaohjelmalle (3) edistää kestävää kehitystä ja demokraattista diversiteettiä (4) huomioda sukupuolistunut väkivalta, haitalliset toiminnot, lapsi ja pakkoavioliitot ja sukuelinten silpomisen haitat (5) nostaa esiin seksuaali- ja lisääntymisterveyden merkitys humanitaarisissa ja hauraissa oloissa. (ICPD25 Nairobi Summit 2019).

Nairobin huippukokouksessa tehtiin myös vastustava julkilausuma, Yhdysvaltojen aloitteesta. Kymmenen valtiota allekirjoittivat julkilausuman. Huolestuttavaa on, että kaksi tämän vastajulkilausuman allekirjoittaneista valtioista on Euroopan unionin jäsenvaltiota, Puola ja Unkari. Vastajulkilausumassa nostetaan esiin, että allekirjoittaneet valtiot eivät voi tukea muun muassa oikeutta aborttiin tai seksuaalikasvatukseen, ja kokevat Nairobin konferenssin takertuvan vain tiettyihin ICPD-toimintaohjelman näkökulmiin. Kyseinen julkilausuma vastustaa erityisesti seksuaalikasvatusta, joka ei ota huomioon vanhempien osuutta nuorten kasvatuksessa ja edistää aborttia osana perhesuunnittelua. Lisäksi vastustava julkilausuma puuttuu kansainvälisten asiakirjojen kieleen vedoten, etteivät valtiot voi tukea asiakirjoja, joissa viitataan seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeuteen, koska sitä käytetään abortin edistämistarkoituksessa eikä sille ole kansainvälistä tukea. (U.S. Department of Health and Human Service 2019).

Kuten on esitetty, vastustava julkilausuma ottaa nimenomaan kantaa kieleen, joka nousee esiin kansainvälisissä dokumenteissa ja ICPD:n toimintaohjelmassa. Kritiikki kohdistuu etenkin kokonaisvaltaiseen seksuaalikasvatukseen ja aborttioikeuteen eli kaikista kiistanalaisimpiin seksuaalioikeuksiin. Tästä syystä on tärkeää huomioida eri käsitteiden merkitys ja niiden käyttö. Abortti, kokonaisvaltainen seksuaalikasvatus ja tätä kautta seksuaali-identiteetin merkitys jätetään usein päätöslauselmista pois, kuten edellä on esitetty.

3 Euroopan unionin lainsäädäntö ja sitoumukset: seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet

Euroopan unioni on yksi vahvimmist seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien tukijoista etenkin perhesuunnittelussa (Euroopan neuvosto 2017). Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot ovat sitoutuneet edistämään sukupuolten tasa-arvoa, joka on myös yksi unionin perusarvoista. EU:n ihmisoikeussopimukseen sisälletyn kansainvälisen ihmisoikeussopimuksen mukaan seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet ovat ihmisoikeuksia ja keskeinen osa sukupuolten tasa-arvon saavuttamista. Vuonna 2011 Euroopan unionin jäsenvaltiot allekirjoittivat Istanbulin yleissopimuksen, joka on Euroopan neuvoston yleissopimus kaikkinaisen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (Euroopan neuvosto 2011). Kahdeksan EU:n jäsenvaltiota ei ole ratifioinut kyseistä sopimusta (Bulgaria, Tšekki, Unkari, Liettua, Latvia, Slovakia ja Iso-Britannia¹) (Euroopan neuvosto 2011). Lisäksi Euroopan unioni on muun muassa sitoutunut kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimukseen (CEDAW) ja YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen (UNCRC). (Euroopan neuvosto 2017; Vida 2019, 13).

Viimeisten kahden vuosikymmenen aikana Euroopan unioni on ottanut sukupuolten tasa-arvon esiin useaan otteeseen politiikka-asiakirjoissaan sekä asettanut sen yhteistyösopimusten lähtökohdiksi (Thijssen ym. 2019, 1). Osana sukupuolten tasa-arvoa Euroopan unioni on edistänyt monitasoista seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeus politiikkaa sisältäen inhimillisen ja ihmisoikeusperusteisen kehityksen (Ibid., 1). Inhimillisen kehityksen lähtökohdalla viitataan kokonaisvaltaiseen vaurauteen taloudellisen vaurauden sijaan (UNDP 2019). Ihmisoikeusperusteinen lähtökohta viittaa jokaisen ihmisen oikeuteen määrätä itse omasta kehostaan ja valinnoistaan (Starrs ym. 2018).

Vuonna 2016 Euroopan unioni hyväksyi toisen sukupuolten tasa-arvoa koskevan toimintaohjelman (GAP II). Toimintaohjelma sisältää kaksi temaattista tavoitetta, jotka sisältävät seksuaali- ja lisääntymisterveyden. Tavoite (10) pyrkii takaamaan ”naisille ja tytöille tasa-arvoisen pääsyn fyysisten ja psyykkisten terveyspalveluiden piiriin”. Tavoite

¹ Iso-Britannia erosi Euroopan unionista 31.1.2020

(11) on ”edistää, suojella ja täydentää jokaisen yksilön oikeutta päättää heidän omaan seksuaalisuuteensa ja seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvistä asioista ilman väkivallan, syrjinnän tai pakkovallan pelkoa”. (Euroopan komissio 2016). Huomionarvoista on, ettei näissäkään kohdissa mainita seksuaalioikeutta, joka on kaikista kiistanalaisin oikeus kuten luvussa kaksi mainitaan.

Vuonna 2017 Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot allekirjoittivat yhteisen kehityspolitiikkaa koskevan konsensuksen, joka muodostaa kehyksen Euroopan unionin kehitysyhteistyölle. Sen keskiössä on YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden edistäminen ja toteutuminen (Euroopan neuvosto 2017, 12). Konsensus huomioi vuoden 1994 väestö- ja kehityskonferenssin (ICPD) toimintaohjelman ja Pekingin konferenssin sekä korostaa Euroopan unionin sitoutumista edistää seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeuksia (Ibid., 12). Toisaalta, vaikka Euroopan unioni viittaa seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeuksiin konsensuksessa, ei seksuaalioikeuksia mainita tekstissä: ”Ottaen tämän huomioon, EU uudelleen vahvistaa sen sitoutumista edistää, suojella, ja täydentää jokaisen itsemääräämisoikeuksia liittyen heidän seksuaalisuuteensa ja seksuaali- ja lisääntymisterveyteen, vapauteen elää ilman syrjintää, pakkovaltaa ja väkivaltaa. EU korostaa, että on tärkeää, että jokaisella on pääsy kattavaan ja laadulliseen tietoon omasta seksuaali- ja lisääntymisterveydestään, koulutukseen, sisältäen kokonaisvaltaisen seksuaalikasvatuksen ja terveyspalvelut.” (Euroopan neuvosto 2017, 12).

Tällä hetkellä neuvotellaan Euroopan unionin monivuotisesta rahoituskehyksestä (MFF) vuosille 2021-2027, uudesta Cotonoun-sopimuksesta (jolla viitataan sopimukseen Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden kanssa) sekä uudesta sukupuolten tasa-arvoa koskevasta toimintaohjelmasta (GAP III). European Center for Development Policy Managementin (Thjissen ym. 2019) tekemässä analyysissä tarkastellaan Euroopan unionin tulevaisuutta seksuaalioikeuksien edistäjänä. Tämä analyysi kiteyttää mielestäni hyvin oman tutkielmani merkityksen. Ensinnäkin yhteisen kielen löytäminen puhuttaessa seksuaalioikeuksista tulee jatkumaan haastavana tulevaisuudessakin. Analyysi nostaa esiin mahdollisen tasapainottelun neuvottelujen aikana nykyisten seksuaalioikeuksien kiinnipitämisestä ja tyytymisestä niin sanotusti tarpeeksi hyvään, jolla taataan seksuaalioikeuksien rahoitus ja saadaan pidettyä tavoitteista kiinni. Toisena huolenaiheena on, kuinka saadaan suojeltua seksuaalioikeuksia kokonaisuudessaan ottaen huomioon oikeusperusteisen lähtökohdan. Tällä viitataan etenkin ristiriitaa aiheuttaviin kysymyksiin,

kuten aborttioikeuteen tai kokonaisvaltaiseen seksuaalikasvatukseen. Kolmanneksi tulosten systemaattinen analysointi vaatii tulosten keräämistä kentältä. Nykyinen kehityspolitiikka nojaa vahvasti kumppanuuteen ja toimijuusperusteisuuteen, minkä vuoksi on tärkeää, että päätäntävalta on niillä, joita asia koskee. Neljänneksi monet tahot pyrkivät muuttamaan ja edistämään seksuaalioikeuksia tarviten tukea tähän työhön. Tulevien neuvottelujen kannalta on tärkeää, että Euroopan unionin jäsenvaltiot jakavat yhteisen agendan seksuaalioikeuksien edistämiseksi. Kuitenkin konservatiivisten liikkeiden nousu ja seksuaalioikeuksien vastustajat Euroopan parlamentissa voivat vaikeuttaa tätä työtä ja heikentää seksuaalioikeuksia niin politiikan kuin yksilönkin tasolla. (Thjissen ym. 2019).

3.2 Konservatiivisten liikkeiden nousu Euroopan unionin jäsenvaltioissa

Euroopan unionin jäsenvaltioiden tulee taata pääsy turvalliseen ja laadulliseen seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluiden piiriin (Euroopan neuvosto 2017, 7). Näiden palveluiden saatavuus ja seksuaalioikeuksien etenkin aborttioikeuden toteutuminen jäsenvaltioissa kuitenkin vaihtelee. Viimeisten vuosikymmenien aikana on otettu edistysaskelia sukupuolten tasa-arvon, naisten ja tyttöjen seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien edistämisessä, mutta askelia on myös otettu taaksepäin sekä Euroopan unionin jäsenvaltioissa että globaalistikin. (Euroopan neuvosto 2017, 5-6). Tällä on ollut vaikutuksia monien ihmisoikeuksia puolustavien ja terveydenhuollon ammattilaisten tekemään työhön. Etenkin tämä kohdistuu aborttioikeuteen, kokonaisvaltaiseen seksuaalikasvatukseen ja oikeuteen saada tietoa ehkäisystä. (Euroopan neuvosto 2017, 5-6). Lisäksi haitalliset sukupuolistereotyytiat, stigma ja sosiaaliset normit liittyen naisten seksuaalisuuteen ja lisääntymiseen vaikuttavat negatiivisesti naisten ja marginaaliryhmien elämään (Euroopan neuvosto 2017, 18).

Useat Euroopan unioniin jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön seksuaalikasvatusohjelmia (Euroopan neuvosto 2017). Monet näistä ohjelmista eivät kuitenkaan täytä kansainvälisen ihmisoikeuden kriteereitä kokonaisvaltaisesta seksuaalikasvatuksesta eivätkä WHO:n (2016) suosituksia. Lähes kaikki Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat hyväksyneet naisen oikeuden aborttiin (Euroopan neuvosto 2017, 6). Monet aborttilait ovat kuitenkin tiukkoja ja sallivat abortin vain poikkeuksellisessa tilanteessa, minkä seurauksena monet naiset matkustavat muihin Euroopan maihin, joissa aborttilaki on sallivampi (Ibid., 6). Tämä

kasvattaa sosioekonomista eriarvoisuutta sekä rikkoo naisten itsemääräämisoikeutta, ihmisoikeuksia ja vaikuttaa etenkin marginaalisiin ryhmiin, kuten köyhiin, maahanmuuttajiin, vammaisiin ihmisiin, teini-ikäisiin.

Yksi selittävä tekijä naisten oikeuksien heikentymiselle Euroopassa on vuoden 2008 talouskriisi. Sen seurauksena Euroopan unioni joutui esittämään säästölinjauksia, jotka vaikuttivat jäsenvaltioiden talous- ja sosiaalipolitiikkaan. Muutokset siirsivät päätösvaltaa kansallisvaltioilta Euroopan unionille. Samalla kun pyrittiin löytämään ratkaisuja talouskriisistä selviämiseksi, sukupuolten tasa-arvo jäi sosiaalisena ja poliittisena tavoitteena taka-alalle. (Klatzer & Schlager 2014; Kantola & Lombardo 2017, 1-2).

Sosioekonomisen vakauden puute talouskriisin seurauksena antoi tilaa konservatiivisille liikkeille, joista käytetään myös nimitystä anti-choice-liikkeet (Kantola & Lombardo 2019, 2). Näiden toimijoiden yhteinen tavoite on mobilisoida sukupuoli-ideologiaa vastaan sekä ylläpitää sukupuolistereotyyppioita ja naisen roolia yhteiskunnassa (Vida 2019, 13; Zacharenko 2016, 13; Euroopan neuvosto 2017, 22). Anti-choice -toimijat ovat usein osa laajempaa liikettä, joka kokoaa yhteen feminismin, LHBTIQ+ -oikeuksien, sukupuolentutkimuksen, sukupuolen valtavirtaistamisen, abortin, seksuaalikasvatuksen ja samaa sukupuolta olevien avioliiton vastustajat (Zacharenko 2016, 8; Vida 2019, 13).

Euroopan tasolla on arviolta yli 500 toisiinsa kytkeytynyttä anti-choice -liikettä yli kolmessakymmenessä valtiossa. Anti-choice-liikkeiden nousun seurauksena, joissakin valtioissa haitallinen retoriikka sukupuolten tasa-arvoa sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia kohtaan on lisääntynyt. Etenkin Kroatiassa, Saksassa, Italiassa, Puolassa, Slovakiassa, Sloveniassa ja Espanjassa nämä liikkeet ovat kasvavissa määrin alkaneet vastustaa naisten seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Tämä on vaikuttanut näiden oikeuksien toteutumiseen niin kansallisella kuin Euroopan unionin tasolla, koska liikkeet ovat saaneet jalansijaa myös Euroopan unionin sisällä ja ne vaikuttavat lausuntoihin ja poliittisiin päätöksiin. (Zacharenko 2016, 13).

Euroopan unionin politiikassa valinnanvapautta vastustavien liikkeiden pääsääntöinen tavoite on sulkea pois kielelliset ilmaisut, jotka tukevat naisten seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeuksia sekä Euroopan parlamentin että Euroopan neuvoston päätöksissä. Lisäksi nämä pyrkivät rajoittamaan ja kokonaan poistamaan Euroopan

unionin kehitysrahoituksen seksuaali- ja lisääntymisterveydelle ja -oikeuksille (Zacharenko 2016, 13).

Kantolan ja Rolandsen-Agustin (2016) tarkastelivat vuoden 2013 Estrella-raporttina tunnetun parlamentin täysistuntokeskustelujen äänestyskäyttäytymistä ja argumentointia. Raportti käsitteli naisten ja tyttöjen seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia ja korosti jokaisen oikeutta päättää omasta seksuaalisuudestaan ja lisääntymisestään. Estrella-raportti oli ei-sitova päätöslauselma, jota ei hyväksytty, koska todettiin, että kyse on jäsenvaltioiden toimivallasta ei Euroopan unionin. (Kantolan ja Rolandsen-Agustin 2016, 647). Äänestystulos heijasti Kantolan ja Rolandsen-Agustin (2016) mukaan laajempaa kiistämistä seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia kohtaan Euroopan parlamentissa.

Tuloksista nousee esiin, että parlamentin täysistuntokeskustelussa S&D-ryhmään kuuluvat ja GUE/NGL-ryhmän jäsenet puoltavat seksuaalioikeuksia viitaten naisten oikeuteen päättää omasta kehostaan. Sen sijaan EPP-ryhmän, EKR-ryhmän ja EFD-ryhmän jäsenet argumentoivat omatuntoon ja lasten oikeuksiin vedoten ja vastustavat useimmiten aborttia. Lisäksi ryhmien edustajat vetoavat kirjoitetuissa perusteluissaan, että Euroopan unionilla ei ole toimivaltaa puuttua valtion päätöksiin ja lainsäädäntöön, jotka liittyvät seksuaalioikeuksiin. Ryhmien edustajien mukaan vanhempien oikeutena on lasten kasvatus ja näin ollen torjuttiin ajatus kokonaisvaltaisen seksuaalikasvatuksen tarjoamisesta kouluissa.

Kantolan ja Rolandsen-Agustin mukaan seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien kiistäminen Euroopan parlamentissa on kasvanut ajan myötä sekä komiteoissa että istunnoissa. Analyysinsä mukaan väittely oikeuksien huomioimisesta ja siitä, kenen oikeuksia puolustetaan on kaikista kyseenalaisin (Kantolan & Rolandsen-Agustin 2016, 647-648). Kysymys on rakennettu sukupuolittunein termein viitaten esimerkiksi äidin terveyteen liittyen, jolloin argumentoidaan epätasa-arvoa ja diskriminaatiota vastaan. Konservatiivit sen sijaan argumentoivat jäsenvaltioiden toimivallan puolesta. Analyysistä huomaa Euroopan parlamentin jakautuvan nimenomaan seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeuksista keskusteltaessa. (Kantolan & Rolandsen-Agustin 2016, 647-648).

3.3 Euroopan parlamentin päätösvalta Euroopan unionissa

Euroopan unionilla ei ole yhtä selvää ylintä vallankäyttäjää, vaan käsiteltävä aihe määrittää siihen ylimmän vallankäyttäjän. Euroopan parlamentti on ainoa EU:n toimielin, jonka jäsenet ovat suoraan kansalaisten valitsemia (Ruonala 2011, 44). Komissio toimii itsenäisenä toimijana sekä lainsäädännön alullepanijana eikä edusta minkään tietyn jäsenvaltion näkemystä. Sen tehtäviin kuuluu Euroopan unionin lainsäädännön valvonta ja arviointi, jonka lisäksi se on vastuussa Euroopan parlamentille (Ruonala 2011, 50-51). Euroopan unionin neuvosto toimii kolmantena tärkeänä toimijana tässä kolmiossa. Euroopan unionin neuvosto on lakeja säätävä elin, jossa hallitusten ministerit toimivat jäsenvaltioiden edustajina. Neuvosto säätää Euroopan unionin asetuksia ja direktiivejä yhdessä Euroopan parlamentin kanssa. (Ruonala 2011, 38).

Euroopan parlamentin rooli on muuttunut vuosien varrella. Sen toimivalta on kasvanut, ja muun muassa kansainväliset sopimukset edellyttävät pääsääntöisesti parlamentin hyväksyntää. Kantola ja Rolandsen-Agustin (2016) nostavat tutkimuksessaan esiin, että Euroopan parlamentin toimivallan lisääntymisellä viimeisen 20 vuoden aikana on ollut merkittävä vaikutus sukupuolten tasa-arvon huomioimiseen Euroopan unionissa (Kantola & Rolandsen-Agustin 2016, 641).

Valiokunnilla on keskeinen rooli parlamentin lainsäädäntötyössä. Parlamentissa on 20 eri politiikka-alojen mukaan jakautunutta valiokuntaa, joissa kussakin on 25-71 jäsentä. Keskeiset seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia käsittelevät valiokunnat ovat naisten oikeuksien ja tasa-arvon valiokunta (FEMM) ja Euroopan parlamentin kehitysvaliokunta (DEVE). Jokainen valiokunta on voimasuhteiltaan parlamentti pienoiskoossa, mikä tarkoittaa, että kustakin puolueesta on suhteessa saman verran edustajia kuin on koko parlamentissa. Valiokunnat käsittelevät komission ehdotuksia eli laativat lainsäädäntömietintöjä, joissa ne voivat muuttaa, hylätä tai hyväksyä tehtyjä lainsäädäntöehdotuksia. Lisäksi valiokunnat laativat valiokunta-aloitteisia mietintöjä täysistuntoon käsiteltäväksi. (Helin & Nurminen 2017, 59).

Tutkimuksen kannalta Euroopan parlamentin rooli on mielenkiintoinen, koska aineistoni käsittelee politiikan aloja, joissa päättäväisellä on kansallisvaltioilla. Lissabonin sopimuksen mukaan Euroopan unionilla on vain tukeva rooli kyseisillä politiikanaloilla

(Helin & Nurminen 2017, 25; EU:n perusoikeuskirja 2012). Toisaalta Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat sitoutuneet kansainvälisiin sukupuolten tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia edistäviin sopimuksiin sekä takaamaan kaikille kattavat seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet (EU:n perusoikeuskirja 2012).

3.4 Poliittiset ryhmät Euroopan parlamentissa

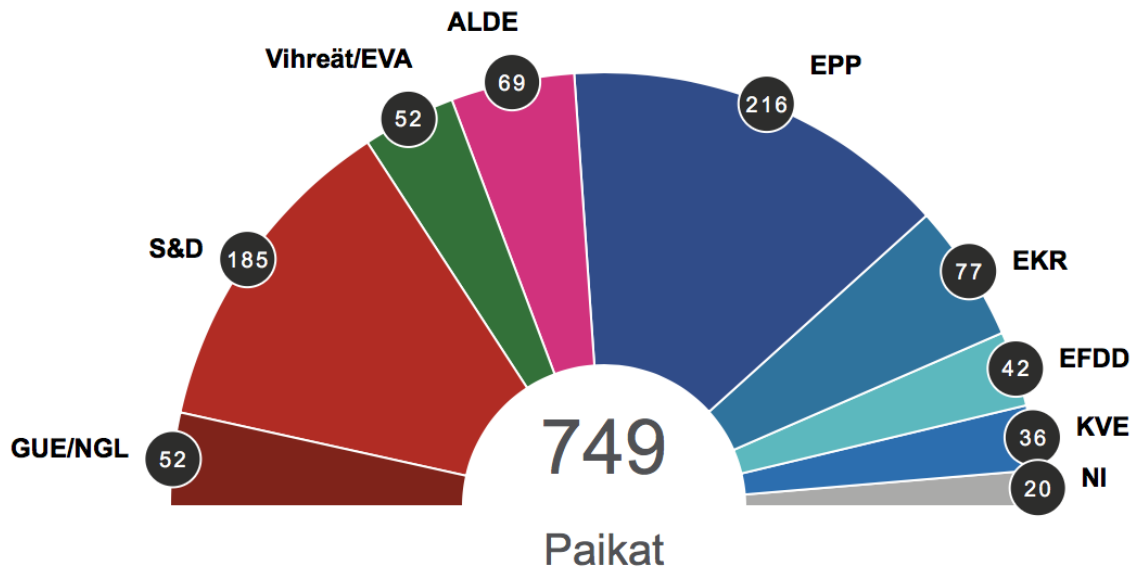
Euroopan parlamentin poliittiset ryhmät ovat oleellisia EU-politiikan tekemisen kannalta. Ryhmän kautta edustaja saa toiminnallista ja poliittista tukea työlleen. Poliittisen ryhmän muodostumiseen tarvitaan 25 jäsentä vähintään neljäosasta jäsenvaltioita (Helin & Nurminen 2017, 54). Euroopan parlamentti kokoontuu täysistuntoihin, jotka järjestetään Brysselissä tai Strasbourgissa kahden viikon välein. Täysistunnoissa käsitellään valiokuntien tekemiä mietintöjä ja päätöslauselmaehdotuksia. Päätöslauselmalla viitataan parlamentin täysistunnon päätöksiin, jotka voivat olla lainsäädäntöasioita tai poliittisia kannanottoja. Päätöslauselmat voidaan jakaa lakiasäätäviin ja ei-lakiasäätäviin (Helin & Nurminen 2017, 12). Täysistunnoissa voidaan äänestää suullisen kysymyksen jälkeen, jolloin varmistetaan demokratian toteutuminen. Kaikki täysistunnossa pidetyt puheenvuorot kirjataan ja julkaistaan sanataarkasti alkuperäiskielellä.

Helin ja Nurminen (2017) kuvailevat eri Euroopan parlamentin ryhmiä seuraavasti: EPP eli Euroopan kansanpuolueen ryhmä on ollut Euroopan parlamentin suurin ryhmä vuodesta 1999. Ryhmä luonnehtii itseään keskustaoikeistolaiseksi. S&D eli Euroopan parlamentin sosialistien ja demokraattien ryhmä on perinteinen vasemmistoryhmä. EKR eli Euroopan konservatiivit ja reformistit ovat EPP-ryhmää konservatiivisempi, oikeistolaisempi ja kansallismielisempi ryhmä. Vuonna 2014 EKR-ryhmä kasvoi ensimmäistä kertaa parlamentin kolmanneksi suurimmaksi, mutta vuoden 2019 eurovaaleissa tipahti Renew Europe-ryhmän (RE) muodostumisen seurauksena neljänneksi suurimmaksi. ALDE (nyk. Renew Europe) eli Euroopan liberaalidemokraattien liiton ryhmä, ajaa arvoliberaaleja arvoja kuten yksilön vapautta, vapaita markkinoita ja sääntelyn purkamista. Renew Europe -ryhmä (RE) toimii ALDE:n seuraajana vuoden 2019 vaalien jälkeen. GUE/NGL eli Euroopan yhtyneen vasemmiston konfederaatioryhmä on vasemmistoryhmä, johon mahtuu jäseniä maltillisesta vihervasemmistosta myös kommunismia ajaviin ajattelijoihin. Vihreät/Euroopan vapaa allianssi (EVA) on suhteellisen tiivis, yhtenäinen ja EU-myönteinen ryhmä. Ryhmä keskittyy vahvasti ympäristöpolitiikkaan, ulkopolitiikkaan ja

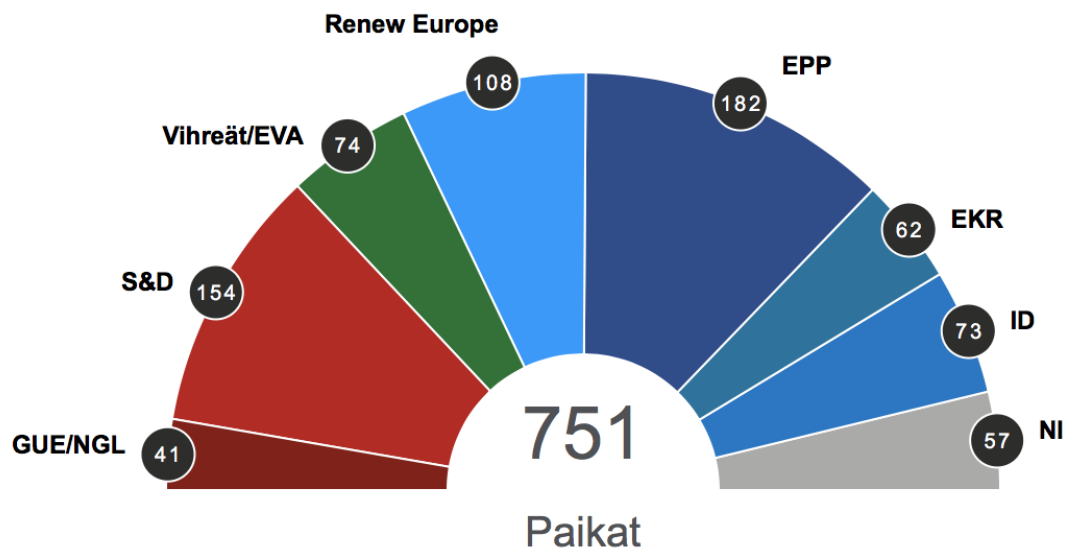
ihmisoikeuksien merkitykseen. EFDD eli vapauden ja suoran demokratian Eurooppa, on EU-vastainen populistiryhmä. KVE eli Kansakuntien ja vapauden Eurooppa koostuu konservatiiveista ja muista ääriajatteliijoista. Tämän ryhmän korvasi vuoden 2019-2024 vaalikaudella Identiteetti ja demokratiaryhmä (ID). (Helin & Nurminen 2017, 72-77).

Kuten edellä mainittu, Kantola ja Rolandsen-Agustin (2016) tarkastelivat tutkimuksessaan Euroopan parlamentin vuosien 2009-2014 vaalikautta. Vaikka tutkimus ei tarkastele oman tutkielmani vaalikausia, voidaan sen perusteella saada yleiskäsitys siitä, miten eri puolue ryhmät suhtautuvat tasa-arvokysymyksiin. S&D, Vihreät, GUE/NGL nostavat sukupuolten tasa-arvon ja naisten oikeudet tärkeäksi asiaksi itsessään ja ottavat nämä myös huomioon laajemmin politiikassa. Toiset puolue ryhmät puolestaan ottavat sukupuolten tasa-arvon maltillisimmaksi tavoitteeksi puoluepolitiikassaan. ALDE mainitsee sukupuolen ainoastaan muutaman kerran tärkeissä linjauksissa ja EPP nostaa sukupuolten tasa-arvon esiin ainoastaan erityisesti sukupuolten tasa-arvoa käsiteltävissä dokumenteissa. EKR-ryhmä linkittää sukupuolten tasa-arvon EU-kriittiseen agendaan ja argumentoi, että Euroopan unionin ei tulisi puuttua näihin asioihin. EFD viittaa harvoin sukupuolten väliseen tasa-arvoon linjauksissaan. Kantola ja Rolandsen-Agustin (2016) toteavatkin yhteenvetona, että sukupuolten tasa-arvokysymykset ovat polarisoituneet. Vihreät ja vasemmistoryhmät puolustavat vahvasti feminististä määritelmää ja ratkaisuja, kun taas radikaalit ja konservatiivinen oikeisto vahvasti vastustavat näitä. (Kantola & Rolandsen-Agustin 2016, 642).

Tämän tutkimuksen kaksi aineistoista sijoittuvat vuoden 2014-2019 vaalikaudelle ja yksi aineisto keväällä 2019 alkaneelle vaalikaudelle. Vuoden 2019 eurovaalien jälkeen Euroopan parlamentin ryhmien kokoonpanossa on tapahtunut joitakin muutoksia. Identiteetti ja demokratiaryhmä eli ID-ryhmä perustettiin ENF-ryhmän seuraajaksi, ja se on tällä hetkellä viidenneksi suurin ryhmä. EFDD-ryhmää ei enää ole vuosien 2019-2024 parlamentissa. Renew Europe -ryhmä eli RE-ryhmä perustettiin ALDE-ryhmän seuraajaksi kevään 2019 vaaleissa. Huomionarvoista on, että puolue ryhmät on jäsennetty kuvassa vasemmalta oikealle niiden poliittisen ideologian ja asemoinnin mukaan.

Kuva 1: Euroopan parlamentin kokoonpano vaalikaudella 2014-2019

Kuva 2: Euroopan parlamentin kokoonpano vaalikaudella 2019-2024 (ennen brexitiä)

4 Feministinen politiikan tutkimus

Tutkielman teoreettisena viitekehyksenä on feministinen politiikan tutkimus. Tässä tutkielmassa käsitän feministisen politiikan lähtökohdaksi pyrkimyksen muuttaa epätasa-arvoisia sukupuolittuneita valtasuhteita, normeja ja käytäntöjä (Ferree 2006; Waylen ym. 2013). Poliittikka on sukupuolittunutta sekä todellisena ilmiönä että osana politiikan tutkimusta. Kuitenkaan sukupuolen merkitystä ei huomioida tarpeeksi. (Waylen ym. 2013, 2). Yksilön vapauteen sekä mahdollisuuteen toimia aktiivisena kansalaisena vaikuttaa se, miten sukupuoli määritellään ja ymmärretään osana yhteiskuntaa (Ibid., 2).

Feministisen ajattelun suuntauksia ja kehitystä tarkastellaan yleensä kolmessa aalloissa. Ensimmäisen aallon feminismi (liberaalifeminismi) syntyi 1800-luvulla.² Liberaalifeminismi eli tasa-arvo feminismi korostaa sukupuolten (nainen ja mies) samanlaisuutta. Toisen aallon feministi liikkeet (radikaalifeminismi ja marxilais-sosialistinen-feminismi) korostavat sukupuolieroja. Kolmannen aallon feminismi aate (jälkistrukturalistinen feminismi) kritisoi aikaisempia feministisen ajattelun suuntauksia niiden kaksijakoisesta ja kapea-alaisesta sukupuolikäsityksestä. (Waylen 2013; Kantola 2006). Jälkistrukturalistinen feminismi korostaa nimenomaan diskurssien ja yksilön oman kokemuksen merkitystä (Kantola 2006, 125).

Tässä luvussa tarkastelen feministisen ajattelun suuntauksien kautta, miten sukupuoli, seksuaalisuus ja keho nähdään osana politiikkaa. Luku lähtee liikkeelle biologisen ja sosiaalisen sukupuolen määrittelyllä. Tässä otan huomioon sukupuoli-identiteetin merkityksen. Alaluku 4.2 käsittelee eri feminististen liikkeiden näkemyksiä sukupuolen ja valtion välisestä suhteesta. Alaluku 4.3 tarkastelee seksuaalisuuden ja kehon merkitystä osana politiikkaa.

4.1 Sukupuoli ja sukupuoli-identiteetti

Politiikan tutkimuksessa sukupuoli (engl. *sex*) nähdään yksilön biologisena tai fyysisenä luonteenpiirteenä. Tästä näkökulmasta sukupuoli käsitetään erillisenä kulttuurista ja politiikasta. Luonnollinen suhtautuminen sukupuoleen määrittelee sukupuoli-identiteetin

² Feminismin juuret voidaan löytää jo 1700-luvun lopulta Mary Wollstonecraftin Naisten oikeuksien julistuksesta.

tiettyyn (hetero) seksuaalisuuteen ja tuottaa sukupuolirooleja, joihin yksilö sopeutuu kyseenalaistamatta. Feministiset tutkijat haastavat tätä ”luonnollista oletusta” sukupuolesta, koska sukupuoli tulee nähdä myös poliittisena kategoriana ja laillisena statuksena. Sukupuoli määrittää esimerkiksi kansalaisen oikeudet, koulutuksen ja työllisyysmahdollisuudet, tulotason, hyvinvoinnin sekä pääsyn valtaan. (Hawkesworth 2013, 31-33).

Ensimmäisen aallon feministit, liberaalifeminismi, korostaa sukupuolten samanlaisuutta. Sen sijaan toisen aallon feministit, radikaalit ja marxilais-sosialismi-feministit, korostavat sukupuolten eroavaisuuksia. Molemmat liikkeet näkevät naisten muodostavan yhtenäisen naisidentiteetin, joka rakentuu valkoisen, keskiluokkaisen, heteroseksuaalisen naiskäsitteeseen ympärille. Tämän tyyppinen diskurssi sulkee pois moninaisen sukupuolikäsitteen ja muunlaiset toimijat sekä ongelmat (Kantola 2006, 126). Kolmannen aallon feministit, jälkistrukturalistiset feministit, kritisoiivat aikaisempia näkemyksiä sukupuolen kaksijakoisuudesta. Kolmannen aallon feministien mukaan, naiseus/feminiinisyys ja miehyys/maskuliinisuus tulee ymmärtää sosiaalisena konstruktiona, mitä tulee tarkastella niiden diskurssien kautta, jotka tuottavat kaksijakoisia sukupuolikategorioita. Näkemyksen mukaan postmodernissa maailmassa keho, sukupuoli ja seksuaalisuus ovat laajemmin rakentuneita. Samaa kritiikkiä nousee esiin ei-valkoisten naisten sekä lesbojen kokemuksista. Nämä nostavat esiin sukupuolikäsitteen yleistämisen ongelmallisuuden. Jos sosiaalinen sukupuoli nähdään aina etnisen taustan, luokan ja seksuaalisen suuntautumisen kautta, tämä analyttinen viitekehys suosii keskiluokkaisia valkoisia heteronaisia. (Hawkesworth 2013, 36-37; Bordo 1993, 216).

Rikkoakseen käsityksen yksilön määrittämisestä ainoastaan biologisen sukupuolen kautta, feministisessä tutkimuksessa alettiin käyttämään käsitettä ”sosiaalinen sukupuoli” (engl. *gender*). Tällä viitataan maskuliinisuuden ja feminiinisuuden kulttuurillisesti spesifeihin luonteisiin sekä sosiaalisiin rooleihin (Hawkesworth 2013, 33-35). Käsitteelle annetaan erilaisia merkityksiä eri feministisen tutkimuksen suuntauksissa, eikä se ole käsitteenä täysin kritiikitön. Käsitettä on analysoitu muun muassa yksilön ominaisuutena, ihmisten välisenä suhteena ja sosiaalisen organisaation tilana. Sosiaalinen sukupuoli on määritelty statuksen, sukupuoliroolien ja seksuaalisten stereotyyppien kautta (Ibid., 33-35). Sosiaalista sukupuolta on kuvattu kielen vaikutuksena, käytöksen yhdenmukaisuuden merkityksenä, työn, vallan ja mielenenergian rakenteellisena piirteenä ja havaintotapana

(Ibid., 33-35). Esimerkiksi radikaalit feministit näkevät käsitteen naisten seksuaalisuutta vapauttavana. Millettin (1977) mukaan sukupuoli (*sex*) on biologinen, kun taas sosiaalinen sukupuoli (*gender*) on psykokulttuurinen ja näiden kahden suhde on satunnainen, jopa mielivaltaisen. Patriarkaattiin perustuva yhteiskunnan epätasa-arvo, luo valtasuhteita biologiseen sukupuoleen perustuen naisten ja miesten välille (Waylen ym. 2013, 170). Tämä asettaa naiset biologisen sukupuolensa takia yksityiseen rooliin yhteiskunnassa. Naisten vapautuminen merkitsee naisten irrottautumista synnyttäjän roolista (biologisen kehon toiminnasta), jolloin naiset nähdään myös sosiaalisen sukupuolen kautta. (Waylen ym. 2013, 170). Sen sijaan Butler (1990; 2004) näkee sekä sosiaalisen (*gender*) että biologisen (*sex*) sukupuolen vallan ja diskurssien tuotteina, jotka puolestaan ylläpitävät kaksijakoista heteronormatiivista sukupuolikäsitystä, joka jättää ulkopuolelle sukupuolen moninaisuuden (Ibid., 170).

Sukupuoli-identiteetin ja sukupuolirooli-identiteetin käsitteet ovat merkityksellisiä feminismiin tutkimuksessa, koska ne tarjoavat kriittisen keskustelu alustan. Sukupuoli-identiteetillä viitataan yksilön omaan tuntemukseen olemassa olostaan naisena, miehenä tai muunsukupuolisena. Sukupuoli-identiteettiin rinnastetaan perustavanlaatuisia kysymyksiä yksilön omasta olemassaolosta sekä sosiaalisesta ymmärryksestä, johon puolestaan liitetään tietyntaaiset sosiaaliset normit ja odotukset. Sukupuolirooli-identiteetti viittaa kulttuurillisiin odotuksiin yksilön toiminnasta ja siihen, missä määrin yksilö hyväksyy ja toteuttaa niitä. Jako sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolirooli-identiteettiin mahdollistaa yksilölle kokemuksen olla nainen (tai mies tai muunsukupuolinen) yhteiskunnan määrittämistä sukupuolirooleista huolimatta. (Hawkesworth 2013, 39-4; Waylen ym., 2013).

4.2 Sukupuoli ja valtio

Poliittinen ajattelu ja diskurssit ohjaavat poliittisten järjestelmien ja instituutioiden rakentamista sekä politiikan käytäntöjä (Voet 1998, 9). Monissa yhteiskuntasopimus teorioissa naiset asetetaan liberaalin poliittisen ajattelun ulkopuolelle, jolloin mies nähdään poliittisena subjektina (Pateman 1988). Nämä politiikan merkityksen juuret johdetaan usein angloamerikkalaiseen traditioon ja politiikan tutkijoihin, kuten John Lockeen. Hän

perusti ideansa julkisen ja yksityisen analyyttiseen jakoon³, jossa miehet nähtiin aktiivisina kansalaisina. Tämä analyttinen jako jätti naiset (ja lapset) julkisen alueen ulkopuolelle asettaen heidät kotiin. Miesten yhteiskunnallinen rooli ja asema jätti naiset marginaaliin vielä senkin jälkeen, kun naiset saivat poliittiset oikeudet. Miesten muodollinen valta nähtiin luonnollisena ja itsestään selvänä sekä perheen sisällä että yhteiskunnassa. Esimerkiksi vielä 1950-luvulla suurin osa maailman lainsäätäjistä oli miehiä, ja perheoikeus hyödytti miehiä aina omistusoikeudesta seksuaalioikeuksiin suurimmassa osassa maailmaa. (Waylen ym. 2013).

Feministit ovat vuosikymmenien ajan kyseenalaistaneet miesvaltaisia malleja ja nostaneet esiin, kuinka miesvalta ei ole luonnollista tai toivottua. (Waylen ym. 2013, 4). Oletukset naisten ja miesten perinteisistä sukupuolirooleista, julkisella ja yksityisellä puolella, vaikuttaa edelleen monella alalla. Tällä on vaikutusta siihen, kuka päättää intiimeistä asioista, kuten seksuaalisuudesta ja lastenhankinnasta. (Waylen ym. 2013, 7). Miten ihmiset identifioidaan tiettyyn biologiseen tai sosiaaliseen sukupuoliryhmään vaikuttaa yksilön lähtökohtiin, turvallisuuteen, terveyteen, koulutukseen työhön sekä pääsyyn markkinoille, julkiseen tilaan ja ilmaisun vapauteen. Maailma on monimutkaisempi kuin perinteinen mies-nainen-jaotelma antaa olettaa, minkä etenkin jälkistrukturalistiset feministit nostavat esiin. Sukupuoli ei ole ainoastaan biologinen ominaisuus, vaan siihen vaikuttavat myös etninen tausta, kansallisuus, luokka sekä useita muita sosiaalisen elämän ulottuvuuksia. (Waylen ym. 2013, 1-2).

Feministiset ajattelijat lähestyvät valtion ja sukupuolen suhdetta eri näkökulmista. Liberaalien feministien näkemys valtion roolista on lähellä yhteiskunnallista valtioteoriaa eli pluralismia (Kantola 2006, 119). Teorian mukaan, valtiota tulee tutkia yhteiskunnan valossa eikä sellaisenaan. Heidän näkemyksensä mukaan miehet hallitsevat valtion instituutteja, jolloin valtio heijastaa puolestaan näiden intressiryhmien näkemyksiä. (Ibid., 119).

³ Locke on tunnettu erityisesti länsimaalaisessa politiikan tutkimuksessa. Monet ei-valkoiset feministit(WoC) kritisoivat sitä, että usein viitataan nimenomaan Lockeen tai muihin länsimaalaisiin teoreetikoihin ja unohdetaan ei-valkoiset politiikan ja feministisen feministisen politiikan tutkijat, kuten Mohanty (1984), joka on tunnettu artikkelistaan ”Under Western Eye” (Hancock 2016, 75).

Susan Okinille (1989) perhe edustaa epätasa-arvoisten suhteiden ja mahdollisuuksien lähdettä. Okinin (1989) mukaansa liberaalien valtioiden puuttuminen perhepolitiikkaan aiheuttaa epätasa-arvoa. Toisaalta Okin (1989) näkee valtion lainsäädännöt ja käytännöt ratkaisuna epätasa-arvon kitkemiseksi. Okin (1989) esittää, että valtion lainsäädäntöjä ja toimintaa tulisi laajentaa ja sen avulla voitaisiin saavuttaa oikeudenmukaisuus perheessä (Kantola 2006, 120). Tämä muuttaisi myös yhteiskunnallista epätasa-arvoa. Liberaalit feministit korostavat naisten merkittävämpää poliittista osallistumista, mikä edistää naisystävällisempää politiikkaa. Naisten merkittävämpi poliittinen osallistuminen lisäisi aloitteita ja lainsäädäntöjä, jotka edistäisivät sukupuolten tasa-arvoa ja huomioisivat myös naisten huolenaiheet (Watson 1990; Waylen 1998).

Pohjoismaiset feministit korostavat naisten ja miesten samanlaisuutta yhteiskunnassa (Kantola 2006, 123-125). Naisten laajempi poliittinen osallistuminen vaikuttaisi positiivisesti naisystävälliseen hyvinvointivaltio politiikkaan. Naisten tasa-arvo yhteiskunnassa perustuu sekä naisten että miesten palkkatöille. Kansalaisoikeuksille annetaan suurempi painoarvo kuin sosiaalisille oikeuksille (Kantola 2006, 123-125). Näkemys pyrkii kyseenalaistamaan politiikan sukupuolineutraaliuden ja horjuttamaan mieskeskeistä politiikkaa. Kuitenkin naiset nähdään yhtenäisenä kategoriana ja naisystävällinen hyvinvointivaltio jättää ulkopuolelle esimerkiksi lesbot ja etniset vähemmistöt (Ibid., 125). Kuitenkin, tänä päivänä vähemmistöt otetaan paremmin huomioon, vaikka Pohjoismaisten feministien analyyseista puuttuu edelleen naiskäsitteen moninaisuus ja identiteetin merkitys (Kantola 2006, 129).

Tänä päivänä, liberaalit feministiset ajattelumallit ovat merkittäviä politiikan kannalta. Tasa-arvo ja universalismin käsitteet ovat keskeisiä poliittisissa palkkatasa-arvoa, kiintiöitä ja kansalaisia käsittelevissä keskusteluissa. Etenkin länsimaissa nämä ovat merkittäviä työkaluja, kun pyritään perustelemaan naisten pääsyä miesvaltaisiin instituutioihin (Kantola 2006, 120). Kuitenkin liberaalien feministien kapealainen näkemys valtiosta on ongelmallinen, mitä etenkin jälkistrukturalistiset feminismen tutkijat ovat kritisoineet. Kyseinen näkemys jättää huomioimatta monia yhteiskunnan osa-alueita, mitkä vaikuttavat naisten elämään, kuten sukupuoli-luokka-jaottelun merkityksen, perheen sekä työmarkkinoiden sukupuolistuneen rakenteen (Kantola 2006, 126-127).

Radikaalit feministit määrittelevät valtion sen patriarkaalisen luonteen kautta. Radikaalifeminismin aate pitää oleellisena naisten ja miesten välisiä eroja (Kantola 2006, 121-122). Varhaisille radikaali feministeille naisten vapautuminen tarkoittaa naisten kehollista itsemääräämisoikeutta. Milletin (1970) mukaan patriarkka on miesylivaltaa. Radikaalit feministit näkevät kansalaisyhteiskunnan naisten vaikuttamisen keinona muuttaa miesvaltaista valtiota. Valtiota ja miesvaltaa on mahdotonta erottaa toisistaan, minkä takia ei voida olettaa, että valtiot vapauttavat naiset miesvallan alta. Radikaalien feministien mukaan yhteiskunnan viralliset ja epäviralliset päätökset heijastavat valtion ja yhteiskunnan patriarkaalista luonnetta, mikä viittaa lainsäädäntöjen, normien ja sosiaalisten suhteiden käsittelevän naisia ja naisten asemaa yhteiskunnassa miesten näkökulmasta (MacKinnon 1987, 1989). Radikaalien feministien mukaan patriarkka on globaalia, eikä yksittäinen valtio voi ratkaista tätä ongelmaa. Etenkin ei-valkoiset feministit ovat kritisoineet tätä näkemystä. Nämä näkevät roolinsa alisteisena valkoisista naisista johtuen ja kokevat saavansa solidaarisuutta ennemminkin ei-valkoisilta miehiltä. Ei-valkoiset feministit kritisoivat sekä liberaaleja että radikaaleja feministejä, koska he eivät ymmärrä perheen ja työn merkitystä ei-valkoisille. (Kantola 2006, 127-128). Useat antropologit nostavat esiin samaisen ongelmakohdan. Esimerkiksi kaupankäynti Indonesiassa nähdään naisten alueena. Pohjois-Amerikan alkuperäiskansan, Oneidan, keskuudessa muodolliset politiikkapäätökset kuuluvat naisille (Waylen ym. 2013, 4).

Marxilais-sosialistisille feministeille valtio on sosiaalisten suhteiden muodostama kapitalistinen instituutio. Marxilais-sosialistiset feministit tarkastelevat naisen yhteiskunnallista roolia työn kautta. Heidän mukaansa naisten alisteinen rooli mahdollisti kapitalismin kehittymisen perheen työvoiman lisääntymisen kautta. Perheideologiat vaikuttavat naisten alisteiseen asemaan työelämässä ja siihen, että heidät suljetaan usein täysin pois työelämästä. Heille naisten vapautuminen tarkoittaa oikeutta päästä palkkatöihin. Marxilais-sosialistiset feministit argumentoivat, että valtio on auttanut kehittämään ja ylläpitämään naisten alisteista roolia perheessä. Hyvinvointivaltio-politiikka on asettanut suojelevia lainsäädäntöjä, jotka alistavat naisia. Lisäksi valtion kontrolli seksuaalisuuden esittämiseen pornografiassa sekä ei-ydinperheisiin kohdistuvat lainsäädännöt, lisäävät alisteista asemaa. (Kantola 2006, 122-123). Näkemys saa kuitenkin kritiikkiä osakseen, koska se nähdään ennemminkin taisteluna kapitalismia vastaan kuin feministisenä taisteluna (Kantola 2006, 128).

Jälkistrukturalistiset feministit kritisoivat sekä ensimmäisen että toisen aallon feministejä liian kapeasta sukupuolinäkemyksestä. Lisäksi nämä haastavat käsityksen universaalista feminismistä ja valtioiden samanlaisuudesta. Jälkistrukturalistinen feminismi on kiinnostunut siitä, miten poliittisia subjekteja rakennetaan ja ylläpidetään (Kantola 2006, 125). Heidän mukaansa valtio koostuu erilleen tarkasteltavista instituutioista ja toimijoista. Tämä näkemys siirsi tarkastelun valtion käytäntöihin ja diskursseihin sen sijaan, että ne otetaan annettuna. Jälkistrukturalistinen feminismi ei näe valtiota suoraan patriarkalisena vaan valtio on historiallisesti rakentunut patriarkaliseksi. Jälkistrukturalistiset feministit tarkastelevat valtion vaikutusta sukupuoleen sekä kiinnittävät huomiota siihen, miten valtiota voidaan muuttaa feminismiin kautta. Valtio nähdään sekä positiivisena että negatiivisena resurssina feminismille ja sukupuolen moninaisuudelle. (Kantola 2006, 126).

Etenkin ”kolmansien maiden” kirjallisuudessa kritisoidaan aikaisempia feministisiä näkemyksiä ja korostetaan kokemuksia ja erilaisuutta naisten välillä. Mohanty (1984) kritisoi länsimaista feminististä tutkimusta sen yleismaailmallisesta sorrosta. Länsimainen feminismi käsittää ”kolmannen maailman naiset” yhtenäisenä ryhmänä ja toiminnan kohteena. He näkevät, että ”kolmannen maailman naisia” tulee suojella uskonnolta ja perinteiseltä perheeltä sekä heidät täytyy kouluttaa ja kansainvälistää. Sen sijaan länsimaalaiset naiset nähdään maallistuneina ja vapautettuina, minkä lisäksi nämä saavat päättää omasta elämästään. Mohantyn (1984) mukaan nämä kaksi mielikuvaa häivyttävät näkyvistä marginaaliset ja erilaiset kokemukset, esimerkiksi lesbojen tai poliittisesti ja uskonnollisesti marginaalisiin ryhmiin kuuluvien naisten kokemukset.

Myös intersektionaalisuuden merkitys korostui osana feminismiä 1980-luvulla. Alun perin termin teki tunnetuksi yhdysvaltalainen, Kimberlé Crenshaw, (1989) osoittaakseen, kuinka mustat naiset jäävät yhdysvaltalaisessa lainsäädännössä suojottomaksi. Intersektionaalisuus huomioi sukupuolen ja ihonvärin lisäksi muut sosiaaliset kategoriat, kuten yhteiskuntaluokan, seksuaalisuuden, iän tai vammaisuuden. Tämä näkökulma korostaa tietoisuutta ja yksilön omaa kokemusta. Näkökulman mukaan valtarakenteet elävät kokemuksista ja ovat sosiaalisen paikan muokkaamia. Tämä vaikuttaa sekä yksilöiden että yhteisöjen toimintaan. Diskursiiviset normit puolestaan vaikuttavat siihen, miten ihmiset ymmärtävät toimintaa (kts. Hancock 2016).

4.3 Seksuaalisuus ja keho

Seksuaalisuuden ja kehon tarkastelu on mielenkiintoista politiikan näkökulmasta (Waylen ym. 2013, 165). Ensinnäkin kehoon yhdistettävät yksityiset asiat, kuten raskaus, ehkäisy ja seksuaalinen häirintä nähdään näennäisesti yksityisinä asioina. Todellisuudessa ne ovat säänneltyjä valtion käytäntöjen ja diskurssien kautta (Waylen ym. 2013, 163), mikä tarkoittaa, että yksilön oikeutta seksuaalisuuteen ja kehoon kontrolloidaan valtion lainsäädännöllä. Esimerkiksi sekä oikeus kokonaisvaltaiseen seksuaalikasvatukseen että aborttiin ovat osa poliittista päätöksentekoa (Mottier 2013, 216), kuten tullaan esittämään luvuissa seitsemän ja kahdeksan.

Sukupuolentutkimuksen näkökulmasta keho nähdään valtasuhteena, joka sääntelee ja määrittelee kehon sijoittumista ja rakentumista yhteiskunnassa (Waylen 2013, 166). Esimerkiksi naisten, etnisten vähemmistöjen ja vammaisten ihmisten kehoja vähätellään (Waylen 2013, 167). Keho saa poliittisen merkityksen, kun se tunnustetaan osana kieltä tai nähdään osana valtion toimintaperiaatetta (Ibid., 166-167). Esimerkiksi naisten keho nähdään eri tavalla julkisena kuin miehen. Poliittisessa päätöksenteossa, keskusteluissa ja jokapäiväisessä elämässä usein ”naiset ovat niitä, jotka saavat lapsia” (Waylen 2013, 216). Yksinhuoltajista tai uusista ehkäisymenetelmistä puhuttaessa viitataan naisiin, vaikka sukupuolineutraalia kieltä on pyritty edistämään (Mottier 2013, 216-217). Miesten roolia lisääntymisessä ei huomioida julkisessa keskustelussa eikä feministien keskuudessa (Ibid., 217).

Liberaalit feministit niin sanotusti avasivat oven ”naisen kehon muutokselle” (Mottier 2013, 223). Tunnettu ensimmäisen aallon feministi, Marie Stopes, esitti jo 1920-lvulla naisen kehollisen itsemääräämisoikeuden merkityksen (Ibid., 223). Toinen tunnettu feministi, Simone de Beauvoir, (1949) argumentoi teoksessaan ”Toinen sukupuoli”, että naisten lisääntymiselimet ja toiminta ovat syy naisten alisteiseen asemaan yhteiskunnassa (Mottier 2013, 214). Naisten yhteiskunnallisen roolin vapautuminen alkoi 1960 -luvulla. Vapautumisen myötä naisen rooli nähtiin laajemmin kuin synnyttäjän ja äidin roolin kautta. Etenkin varhaiset radikaalit feministit korostivat naisen kehollista vapautumista. Modernien ehkäisymenetelmien saatavuus ja oikeus aborttiin nähtiin jo 1960 -luvulla osana naisten itsemääräämisoikeutta ja vapautumista. Tämä nähtiin myös seksuaalisen mielihyvän vapautuksena. (Waylen ym. 2013, 169). Ennen naisen yhteiskunnallisen roolin

vapautumista monelle naiselle synnyttäminen, suunnittelemattomat raskaudet ja perinteinen rooli perheessä olivat arkipäivää, kuten se on yhä monessa globaalin etelän valtiossa (Ibid., 169).

Toisaalta länsimaisten feministien pyrkimys edistää naisten aborttioikeutta ja mahdollisuutta ehkäisyyn on saanut osakseen myös kritiikkiä. Tähän liitetään myös kysymys tyttöjen sukuelinten silpomisesta osana feminististä keskustelua. ”Kolmannen maailman feministien” mukaan mahdollisuus edistää aborttia ja ehkäisyä heijastaa ainoastaan valkoisten keskiluokkaisten naisten huolenaiheita (Mottier 2013, 250). Ensinnäkin yksilöllä tulee olla rahaa, jotta hänellä on mahdollisuus ehkäisyyn tai tarvittaessa lailliseen aborttiin. Toiseksi sosiaaliset normit ja käytännöt kuten pakkovalta, sukupuolistunut väkivalta ja rasismi vaikuttavat yksilön mahdollisuuksiin saada näitä palveluita. Näin ollen näiden oikeuksien edistäminen on merkityksetöntä, jos tietyt perusoikeudet eivät toteudu. (Mottier 2013, 250).

Seksuaalioikeudet ovat olleet yksi merkittävimmistä feminististen liikkeiden aiheista. Oikeudet kyseenalaistavat perinteisen politiikan sekä julkisen että yksityisen jaottelun ongelmallisuuden. Erityisesti oikeus aborttiin nähdään merkittävänä mittapuuna tasa-arvon ja naisten oikeuksien toteutumiselle. Kuitenkin konservatiivit ja fundamentalistit ovat hyökänneet tätä oikeutta vastaan monissa maissa tänäkin päivänä (Mottier 2013, 230-231).

5 Laadullinen asennetutkimus

Tässä tutkielmassa käytän menetelmänä laadullista asennetutkimusta, jossa ”asenne” tulkitaan subjektin arvioivaksi suhteeksi johonkin objektiin. Laadullisen asennetutkimuksen metodologisena lähtökohtana on, että asenteita voidaan tutkia argumentaatiossa tunnistettavana ilmiönä. Tarkastelun painopisteenä ei ole ainoastaan se, kuinka moni puoltaa tiettyä kiistakysymystä tai väittämää, vaan pääpaino on asennoitumisen kohteiden muodoissa, asennoitumista tukevissa perusteluissa ja tavoissa, joilla asennoitumista ilmaistaan. Oleellista on tarkastella, argumentoidaanko väitteen puolesta vai vastaan, millä perusteella ja mitä kannanotossa arvotetaan. (Vesala & Rantanen 2007, 252).

Palonen (2012, 67) kuvailee Euroopan parlamenttia puolesta ja vastaan puhumisen pelikentäksi, jota ohjaavat parlamentaarisen menettelyn säännöt. Tämä on olennainen lähtökohta myös laadulliselle asennetutkimukselle, jossa argumentaatiolla tarkoitetaan kiistanalaisiin kysymyksiin kohdistuvaa kannanottamista ja kommentointia. Michael Billigin (1996) mukaan sosiaalinen todellisuus rakentuu toisistaan poikkeavien näkökantojen läsnäoloon, vuoropuheluun ja kiistelyyn. Billig (1996) viittaa antiikin aikaisen Protagoraan maksiimiin, jonka mukaan kaikille väitteille on mahdollista löytää perusteltu vastaväite. Palonen (2012, 236-239) nostaa esiin saman ajatuksen; hänen mukaansa, missä tahansa kysymyksessä voidaan argumentoida puolesta ja vastaan ja tästä johtuen totuuteen ja järkeen vetoaminen ei sulje pois vaihtoehtoisia näkemyksiä. Palosen (2012, 236-239) mukaan poliittisissa kysymyksissä edustajilla ei ole ratkaisua siihen, mitä asialle tulisi tehdä, vaan keskusteluiden avulla käsitellään erilaisia näkemyksiä ja esitetään eri vaihtoehtoja. Vaihtoehtojen ja vastaväitteiden poliittinen konstruktio on ymmärrettävä metodisena periaatteena. Näin ollen Palonen (2012, 236-239) näkee myös enemmistöpäätökset ilmaisuna siitä, mikä kyseessä olevassa tapauksessa on mahdollista saada laajalti hyväksytyksi.

Laadullinen asennetutkimus tehdään usein haastatteluilla, jotka voidaan toteuttaa väittämien tai lomaketutkimuksen avulla. Tässä tutkimuksessa käytän aineistona Euroopan parlamentin täysistuntokeskustelujen simultaanitulkattuja videoita. Näissä väittämänä toimii kunkin keskustelun aihe, jota Euroopan parlamentin jäsenet saavat kommentoida täysistuntokeskusteluissa.

Asennekäsitettä voidaan tarkastella joko sosiaalisena konstruktiona tai yksilön ominaisuutena. Martin Fishbeinin (1997, 79) mukaan asenne tarkoittaa yksinkertaisesti henkilön myönteisyyttä tai kielteisyyttä johonkin kohteeseen. Asennetta voidaan tarkastella yksilön sisällä vaikuttavana erillisenä ominaisuutena, johon asennetutkimuksen behavioristinen ja kognitiivinen valtavirta on vahvasti sitoutunut. Toisaalta asenne voidaan nähdä myös sosiaalisena ilmiönä ja suhdekäsitteenä. Thomasin ja Znanieckin (1974, 23) mukaan asenne suhdekäsitteenä sisältää sosiaalisen elementin, joka kytkee yksilön sosiaalisen maailmaan eikä sitä voida nähdä ainoastaan yksilön ominaisuutena. Näin ollen voidaan olettaa, että esitetyt asenteet kertovat esittäjän ajattelusta yleisesti, eivätkä kumpua ainoastaan hetkellisestä mielipiteestä ja näin niitä voidaan analysoida kokonaisuutena eikä ainoastaan yksilön asenteina. (Vesala & Rantanen 2007, 19).

Tämän tutkielman asennekäsitteys pohjautuu Vesalan ja Rantasen (2007) esittämään käsitykseen luonteeltaan todellisuutta kuvaavista ja sosiaalisesti jaetuista asenteista. Vesala ja Rantanen (2017) mukaan asenteiden sosiaalisen luonne valottaa ryhmien tai muiden toimijakategorioiden välisiä eroja. Lisäksi huomionarvoinen perustelu asenteiden sosiaaliselle luonteelle on niiden tunnistettavuus nimenomaan kommunikatiiviseen, sosiaaliseen vuorovuovaikutukseen liittyvässä todellisuudessa (Ibid., 25). Kun tarkastellaan asenteen sosiaalista luonnetta, otetaan huomioon myös asennetta ilmaiseva yksilö ja on tärkeää tarkastella mitä, miten ja kuka argumentoi (Vesala & Rantanen 2007, 18).

Laadullisen asennetutkimuksen menetelmän näkökulmasta on mielenkiintoista tarkastella, ensinnäkin sitä, miten eri asennekäsitteet jakautuvat Euroopan parlamentin täysistuntokeskusteluissa. Lisäksi on tarkasteltava, kenelle parlamentin jäsen on puheenvuoronsa osoittanut. Jotta argumentti on vakuuttava, se tulee sovittaa sen mukaan, kenelle argumentti on kohdennettu. Parlamentin täysistunnot ovat julkisia ja kaikkien katsottavissa esimerkiksi internetin välitykselle, mikä laajentaa yleisöä täysistuntosalin ulkopuolelle. Perelman (1996) nostaa esiin, että yleisö kattaa kaikki ne, joihin puhuja haluaa argumentaatiollaan vaikuttaa. Lisäksi parlamentaarikot edustavat jäsenmaidensa kansalaisia ja heidän legitimeettinsä perustuu onnistumiselle työssään. Parlamentaarikot osoittavat puheensa esimerkiksi äänestäjilleen, medialle ja sidosryhmille säilyttääkseen asemansa Euroopan parlamentin jäsenenä myös tulevaisuudessa.

Useimmiten kannanottoihin liittyy selontekoja eli ihmiset perustelevat argumenttinsa ja esittävät niille varauksia ja ehtoja. Argumentaatiolla on näin ollen retorinen luonne. Ihmiset saattavat esittää kantansa monella eri tavalla ja käyttää suoria ja epäsuoria ilmauksia, mikä tekee argumenttien tulkinnasta monimutkaista. Ilmaisujen moninaisuuteen vaikuttaa myös se, että ihmiset ovat tietoisia sosiaalisesta havaitsemisesta ja haluavat välttää itsestään tehtäviä johtopäätöksiä. Esimerkiksi poliitikot pyrkivät asenteiden ilmaisuissa johdonmukaisuuteen antaakseen itsestään luotettavan kuvan. (Vesala & Rantanen 2007, 34-37). Tutkimuksen kannalta on huomioitava, että aineisto perustuu tulkattuun puheeseen ja ilmaukset voivat poiketa alkuperäisestä tekstistä tulkkauksesta johtuen.

Samassa tilanteessa tai samassa kiistakysymyksessä voidaan ilmaista monia eri arvotettavia kohteita ja käyttää monia eri arvottamisen tapoja tai ilmaista arvottamista erilaisista rooleista tai toimija-asemista, esimerkiksi subjektinäkökulman vaihtelemisen kautta (Vesala & Rantanen 2007, 53). Lisäksi kannanottoja voidaan perustella monin eri tavoin. Augonoustinos ja Walker (1995, 308) nostavat yhdeksi argumentin tehokkuuden lähteeksi näkökannan esittämisen itsestään selvänä. Toisaalta toimija voi myös vedota argumentissaan omakohtaiseen kokemukseen (Vesala & Rantanen 2007, 53). Argumentit voivat sisältää myös harkittuja kärjistyksiä, sillä menetelmänä laadullinen asennetutkimus vaatii asetelmaa, jossa joudutaan ottamaan kantaa ja, jossa väittämät sisältävät jo itsessään vastakkainasettelua (Vesala & Rantanen 2007).

5.1 Aineiston käsittely laadullisen asennetutkimuksen menetelmin

Aineistoksi valitsin Euroopan parlamentin täysistuntokeskustelut. Keskusteluissa käydään kantaaottavaa keskustelua, jossa argumentoidaan puolesta ja vastaan. Täysistuntokeskusteluista kaksi on käyty vuosien 2014-2019 vaalikaudella ja yksi nykyisellä vaalikaudella. Ensimmäinen keskustelu ”Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon heikentämispyrkimykset EU:ssa” (2019) perustuu naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan (FEMM) esittämään suulliseen kysymyksen Euroopan komissiolle (O-000135/2018). Toinen keskustelu ”seksuaalikasvatuksen kriminalisoinnista Puolassa” (2019) koskee EU:n toimivaltaa puuttua Puolan hallituksen esitykseen kieltää seksuaalikasvatus alaikäisiltä. Kolmas keskustelu, ”Global Gag - sääntö” (2017) käsittelee Yhdysvaltain presidentin Donald Trumpin 23.1.2017

allekirjoittaman Global Gag -säännön eli Mexico City Policyn vaikutuksia seksuaalioikeuksien toteutumiseen globaalisti. Kyseessä päätöslauselma keskustelu siitä, tulisiko Euroopan unionin lisätä rahoitusta kansalaisjärjestöille, joihin Trumpin rahoitusleikkaus on vaikuttanut. Analyysiosuuden lukemisen helpottamiseksi viitataan jatkossa ensimmäiseen keskusteluun kirjaimin EP1, toiseen keskusteluun EP2 ja kolmanteen keskusteluun EP3. Analyysivaiheen viitteessä olevat numerot viittaavat kohtaan, jossa argumentti on ilmaistu, kun kuunnellaan suomeksi tulkattua keskustelua.

Valitsin kyseiset keskustelut, koska halusin käsitellä aineistossa viimeaikaisia täysistuntokeskusteluja. Päädyin yllä mainittuihin keskusteluihin etsimällä eri hakusanojen kautta täysistuntoja Euroopan parlamentin sivuilta. Hakusanoina käytin muun muassa; *"gender equality"*, *"sexual and reproductive health and rights"*, *"abortion"*, *"sexuality education"* ja *"family planning"*. Yllä mainittujen kolmen keskustelun lisäksi aihetta on käsitelty esimerkiksi keskusteltaessa EU:n vuosibudjetista tai tasa-arvon tilasta Euroopan unionissa. Päädyin näihin kolmeen keskusteluun, koska niissä käsitellään suoraan seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeuksia, eikä keskusteluissa ole tarkasteltu muita ajankohtaisia asioita. Tutkimuksessa halusin tarkastella keskusteluja, jotka käsittelevät Euroopan unionin ulko- ja sisäpolitiikkaa. Keskustelu Global Gag -säännöstä koskee EU:n ulkopolitiikkaa ja kaksi muuta seksuaalioikeuksien tilannetta Euroopan unionin alueella eli EU:n sisäpolitiikkaa. Keskustelut ovat valikoituneet myös sen perusteella, että ne ovat aiheina kiistanalaisia, minkä lisäksi ne tarjoavat antoisaa analysointia tutkimuksen menetelmän ja teoreettisen viitekehyksen puitteissa.

Euroopan parlamentin täysistunnoissa edustajalla on oikeus pitää puheenvuoro omalla äidinkielellään. Puheenvuorot simultaanitulkataan kaikille EU:n kielille. Tämä tuotti haasteen tutkimukselle, koska kaikki puheenvuorot eivät ole kirjallisessa muodossa suomen, ruotsin tai englannin kielellä. Täysistuntokeskustelut käännettiin kaikille Euroopan unionin virallisille kielille vuoteen 2011 saakka, mutta tästä eteenpäin puheenvuorot on kirjattu ainoastaan alkuperäisellä esityskielellä. Suurin osa puheenvuoroista on pidetty englanniksi. Käytän aineistona kuitenkin suomenkielistä simultaanitulkkausta, jonka olen litteroinut tutkielmaa varten. Näin koko aineisto on mennyt saman laadullisen prosessin läpi. Huomionarvoista on, että simultaanitulkkaus ei juridisesti vastaa alkuperäistä puheenvuoroa ja kiistatilanteissa alkuperäinen

puheenvuoro on autenttinen⁴. Tämä tulee ottaa huomioon, koska simultaanitulkit voivat käyttää sanoja tai kielikuvia, joilla ei ole täysin samaa merkitystä alkuperäiskielen kanssa.

Tutkielma ei tarkastele päätöslauselmakeskustelujen äänestystuloksia eikä puheen esittäjän elekieltä, enkä sen vuoksi ole ottanut näitä huomioon aineiston tarkastelussa ja tuloksissa. Aineiston käsittelyssä lähdin liikkeelle kuuntelemalla kaikki keskustelut läpi, minkä aikana litteroin puheenvuorot sanasta sanaan. Jätin kirjoittamatta puheenvuorojen aloituksia ”hyvä puhemies” tai täytesanoja ”kuten, niin kuin”, sillä ne eivät ole olennaisia tutkimuksen kannalta. Tutkielmani keskittyy parlamentin jäsenten puheenvuoroihin, joten en tarkastele aineistoissa komissaarin puheenvuoroja. Lisäksi olen tarkoituksella jättänyt pois sinisen kortin kysymykset, koska ne eivät tuo tutkielmalle lisäarvoa.⁵

En tarkastele puheenvuoroja parlamentin jäsenen nimellä, mutta nostan esiin esittäjän puolueyhmän, biologisen sukupuolen ja jäsenvaltion. Laadullisen asennetutkimuksen kannalta on tärkeää tarkastella kuka, miten ja kenelle argumentoidaan. Tämä antaa mahdollisuuden tarkastella sitä, miten nämä piirteet vaikuttavat argumentaatioon.

Laadullisessa asennetutkimuksessa ryhmittelyn kriteereinä voidaan käyttää kannanoton tarkkaa sisältöä ja muotoa, näistä pääteltävää kielteisyyttä tai myönteisyyttä väitettä kohtaan, varauksellisuutta ja ilmaisun suoruutta tai epäsuoruutta (Vesala & Rantanen 2007, 39). Toisella käsittelykierroksella tarkastelin aineistosta esiintyviä kannanottoja ja ryhmittelin keskenään samanlaiset kannanotot. Merkitsin vihreällä värillä myönteiset puheenvuorot, keltaisella varauksella esitetyt puheenvuorot ja punaisella kielteiset puheenvuorot. Lähes kaikissa keskusteluissa puheenvuorot suoraan joko vastustivat tai kannattivat esitystä ja tästä johtuen en ole eritellyt varauksellisia puheenvuoroja omaksi luvuksi, vaan mainitsen, mikäli puheenvuoro on ollut varauksellinen.

Laadullisen asennetutkimuksen avulla voidaan selvittää erilaisia havaintoluokkia, joita voidaan tulkita asenteina ja, joista voidaan hahmotella erilaisia kokonaisuuksia (Vesala

⁴ “Only the original speech or the revised written translation of that speech is authentic. Where there is any difference between the simultaneous interpretation and the original speech (or the revised written translation of the speech), the original speech (or the revised written translation) takes precedence.”

⁵ Sinisellä kortilla tarkoitetaan, että europarlamentaarikko voi esittää toiselle edustajalle kysymyksen hänen puheenvuoronsa jälkeen. Sinisen kortin kysymystä ei ole pakko hyväksyä.

& Rantanen 2007, 40). Keskenään samanlaisilta vaikuttavia kannanottoja voidaan perustella eri tavoin ja näin ollen niitä voidaan ryhmitellä edelleen alaryhmiksi niihin liittyvien perusteltujen erojen ja yhtäläisyyksien mukaan (Vesala & Rantanen 2007, 39). Kolmannella lukukierroksella alleviivasin puhevuoroista yleisimmät argumentit ja asenteet, jotka esiintyvät puheenvuoroissa. Kaikissa kolmessa keskustelussa sekä kannattavat, että vastustavat puheenvuorot argumentoidaan samojen teemojen kautta; oikeusvaltio ja demokratia, feminismi, ideologia, ihmisoikeudet, tasa-arvo, EU:n toimivalta ja lainsäädäntö.

Olen käyttänyt analyysivaiheessa samoja kielellisiä ilmauksia, joita tulkit ovat tulkkauksessa käyttäneet, esimerkiksi osa puhuu seksuaalikasvatuksesta ja toiset sukupuolivalistuksesta viitatessa kokonaisvaltaiseen seksuaalikasvatukseen. Konservatiivisista liikkeistä puhuttaessa parlamentin jäsenet käyttävät laajasti eri ilmauksia, kuten äärioikeisto tai radikaalit konservatiivit. Viitataan näihin toimijoihin käyttäen käsitettä konservatiiviedustajat tai anti-choice-liikkeet. Kaikki tulkit, ja oletettavasti myös parlamentin jäsenet, käyttävät käsitettä ”kehitysmaa” globaalin etelän valtioista puhuttaessa. En itse käytä tätä käsitettä tutkielmassani, koska käsitteeseen liittyy paljon valtarakenteita, joten käytän käsitettä ”globaali etelä”.

6 Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon heikentämispyrkimykset EU:ssa

Ensimmäinen parlamenttikeskustelu käsittelee “naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon heikentämispyrkimyksiä EU:ssa”. Jatkossa viitataan tähän keskusteluun lyhenteellä EP1. Keskustelu pohjautuu naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan (FEMM) esittämään suulliseen kysymyksen (O-000135/2018) Euroopan komissiolle. Nämä kysyvät, millaisia toimenpiteitä komissio aikoo toteuttaa puuttuakseen lisääntyviin sukupuolten tasa-arvon heikentämispyrkimyksiin.

Keskustelussa pidettiin yhteensä 18 puheenvuoroa, joista kuusi oli ryhmäpuheenvuoroja ja kaksitoista jäsenten itsenäistä puheenvuoroa. Ryhmäpuheenvuoroista viisi (EPP, GUEL/NGL, Vihreät/EVA, S&D, ALDE) puolsi suullista kysymystä ja yksi (EKR) vastusti tätä. Itsenäisistä puheenvuoroista kolme (EKR, ID) vastusti, yksi esiintyi varauksella (EKR) ja kahdeksan (EPP, GUEL/NGL, Vihreät/EVA, S&D, ALDE) puolsi suullista kysymystä. Kaikkien ryhmäpuheenvuorojen esittäjänä oli nainen. Itsenäisistä puheenvuoroista (yht. 12) neljä esitti mieshenkilö ja kahdeksan naishenkilö.

FEMM-valiokunnan avauspuheenvuoron, käytti aloitteen takana oleva parlamentin jäsen (GUE/NGL, mies, Portugali), jossa hän puoltaa Euroopan parlamentin toimia puuttua naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon heikentämispyrkimyksiin (Euroopan parlamentti 2018). Viimeisten vuosien aikana naisten oikeudet ovat ottaneet heikentyneet ja nämä heikentämispyrkimykset on nähtävissä monessa valtiossa (EP1 2019, 00.30-00.45). Ensimmäinen syy naisten oikeuksien heikentymiselle edustajan mukaan on oikeiston poliittiset linjaukset, jotka ovat vaikuttaneet muun muassa naisten eläkkeiden leikkauksiin, työolosuhteisiin ja heikentyneisiin julkisiin terveyspalveluihin, etenkin palveluihin, jotka liittyvät lastenhoitoon ja sairauksiin (EP1 2019, 00.47-01.16). Toisena syynä edustaja näkee hyökkäykset naisten seksuaali- ja lisääntymisoikeuksia vastaan, jotka näkyvät oikeudessa aborttiin ja naisiin kohdistuvan väkivallan lisääntymisenä (EP1 2019, 01.46-02.00). Kolmantena syynä GUE/NGL-ryhmän jäsenen (mies, Portugali) mukaan on tahtotilan puute, koska naisille ei haluta kunnollisia oikeuksia. Puheessa vedotaan lainsäädäntöön yhtenä keinona kitkeä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa,

esimerkkinä Istanbulin yleissopimus. Kaikkea ei voida kuitenkaan edustajan mukaan saavuttaa lainsäädännön avulla (EP1 2019, 02.52-03.28).

Puheenvuoron esittäjä näkee sosiaaliset oikeudet avainasemassa pyrittäessä torjumaan kaikkinaista naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja epätasa-arvoa yhteiskunnassa (EP1 2019, 03.59-04.06). Puheenvuorossa vedotaan työolosuhteiden parantumiseen, palkkasyrjinnän kitkemiseen sekä yksilön oikeuteen sosiaaliturvaan ja terveydenhuoltoon. Lisäksi naisten oikeutta olla äiti tulee edustajan mukaan tukea (EP1 2019, 04.22-04.24). Puheenvuorossa otetaan huomioon ikääntyneet naiset ja parlamentin jäsen nostaa esiin kaikkien seksuaalisen väkivallan uhrien suojelun prostituoitujen suojelu mukaan lukien. Puheenvuoro ei anna suoranaisia ehdotuksia asioiden ratkaisuun. Tämä on Palosen (2016) mukaan tyypillistä poliittisissa kysymyksissä. Puheenvuoro esitetään laajalle yleisölle eikä siinä viitata yksittäisen parlamentin jäsenen tai jäsenvaltion. Laajalla yleisöllä viitataan luvussa viisi esiin nostamaani Perelmanin (1996) näkemykseen, joka kattaa yleisöksi kaikki ne, joihin puhuja haluaa argumentaatiollaan vaikuttaa.

Seuraavissa luvuissa käsittelen vastustavia ja puoltavia puheenvuoroja. Olen jaotellut luvun seuraavasti; luku 6.1 käsittelee parlamentin täysistuntokeskustelussa vastustaneita puheenvuoroja. Koska vastustavia puheenvuoroja ilmeni vähän, en ole jakanut niitä erillisiksi alaluvuiksi. Luku 6.2 käsittelee kannattavia puheenvuoroja. Nämä puheenvuorot olen jakanut neljäksi alaluvuksi sen mukaan, mille argumentaatio on perusteltu; konservatiivisten liikkeiden nousu (6.2.1), feminismi (6.2.2), oikeus olla äiti (6.2.3) ja lainsäädäntö ja demokratia (6.2.4).

6.1 Vastustavat puheenvuorot

Keskustelusta nousee esiin suhteellisen vähän vastustavia puheenvuoroja verrattuna kannattavien puheenvuorojen määrään. Kaikkien puheenvuorojen esittäjät tulevat Puolasta ja kuuluvat joko EKR- tai ID-ryhmään. Kaksi puheenvuoroista on mieshenkilön esittämiä ja kaksi naishenkilön esittämiä. Tämä tekee miesten osuuden vastustavissa puheenvuoroissa suureksi suhteutettuna miesten kokonaisuuteen täysistuntokeskustelussa.

EKR-ryhmä puheenvuoro vastustaa suullista kysymystä. Puheenvuoron esittänyt parlamentin jäsen (nainen, Puola) puhuu minämuodossa, vaikka puhe esitetään ryhmän nimissä. Jäsen puoltaa tasa-arvoa, mutta ei kannata päätöslauselmaesitystä, koska se pyrkii rajoittamaan ilmaisun vapautta kritisoimalla Istanbulin yleissopimusta. Toiseksi päätöslauselmaesitys tuomitsee perhepolitiikan ja väittää äitiyden estävän naisen urakehityksen. Kolmanneksi päätöslauselmaesitys sisältää edustajan mukaan ”naurettavan” vetoomuksen, joka esittää elämän suojelemisen perustuvan valheellisen tiedon varaan. Neljänneksi päätöslauselmaesitys ei edistä naisten oikeuksia nostaessaan esiin vähemmistöjen oikeudet. Parlamentin jäsen (EKR, nainen, Puola) ehdottaa vaihtoehtoista esitystä, jossa puhutaan silpomisesta ja pakkoavioliitosta sekä puolletaan naisten aktiivisempaa roolia poliittisessa elämässä. (EP1 2019, 14:41- 16:24).

Puheenvuoro tukee aikaisempaa tutkimusta (Kantola & Rolandsen-Agustin 2016), jonka mukaan seksuaali- ja lisääntymisterveyttä koskevat esitykset hyväksytään helpommin kuin seksuaalioikeuksia koskevat esitykset. Naisten aktiivisen poliittisen roolin korostaminen tasa-arvon edistämiseksi on yhteydessä liberaalifeminismin aatteeseen (Kantola 2006, 119). Äitiyden ja työn myönteinen yhteys korostaa edustajan mukaan naisen ja miehen tasa-arvoista roolia yhteiskunnassa. Puheenvuorossa korostuu kuitenkin kaksijakoinen ja kapea sukupuolikäsitys, mikä nousee esiin vähemmistöjen oikeuksien kieltämisellä. Samoin aborttioikeuden vastustaminen heijastaa perinteisiä konservatiivisia arvoja.

Yksittäisistä puheenvuoroista kaksi (EPP, nainen, Tšekki; EKR, nainen, Kroatia) vastustavat aborttia, mutta suhtautuu muuten myönteisesti päätöslauselmaesitykseen. Kroatian (EKR, nainen) edustaja tunnistaa naisten kokeman syrjinnän monilla yhteiskunnan osa-alueilla ja argumentoi, että epätasa-arvoa vastaan tulee taistella ”jatkuvasti ja kaikkialla”. Parlamentin jäsenen mukaan kyse ei ole feministien ja perinteisten tahojen toiminnasta, ”vaan naisten valintoja elämässä tulee kunnioittaa” kaikilla osa-alueilla. Edustaja kiistää kuitenkin naisen oikeuden aborttiin viitaten lapsen oikeuteen elää. Tämä ei saa kuitenkaan vähentää naisten oikeuksia edustajan mukaan. (EP1 2019, 25.31-26.40). Tšekin (EPP, nainen) edustaja tunnustaa epätasa-arvon ja pitää naisten oikeuksien edistämistä merkittävänä tavoitteena Euroopan tasolla. Edustajan argumentoi, että yhteiskunnan aloja, joiden avulla naisten oikeuksia voidaan ylläpitää yhteiskunnassa, tulee vahvistaa. Tämä tukee liberaalin feminismiä

ajatusta, jonka mukaan valtiota tulee tarkastella yhteiskunnan valossa ja sitä voidaan muuttaa niin sanotusti sisältä päin (Kantola 2006, 119). Puheenvuorossa edustaja vetoaa direktiiviehdotukseen, joka mahdollistaa yksityisen ja ammatillisen elämän yhteensovittamisen. Myös tältä osin EPP edustajan näkemys lähestyy liberaalia feminismiä, koska siinä uskotaan lainsäädännön muuttavan epätasa-arvoa, kuten alaluvussa 4.2 esitetään. Kuitenkin edustaja vetoaa, että elämän suojelemisessa tulee puoltaa poliitikkoja, jotka suojelevat äitiyttä ja vanhemmuutta (EP3 2019).

EKR:n ryhmäpuheenvuoron tavoin nämä puheenvuorot eivät kiellä oikeutta seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluihin, mutta ne puuttuvat aborttioikeuteen eivätkä huomioi sukupuolen moninaisuutta. Kroatian edustajan (EKR, nainen) argumentoinnista voidaan tulkita, että edustaja samaan aikaan puoltaa naisen oikeutta valita, mutta kieltää oikeuden aborttiin. Kuten toisen aallon feminismi aate nostaa esiin nainen ei voi olla täysin vapaa ennen kuin seksuaalioikeudet toteutuvat mukaan lukien oikeus aborttiin (Mottier 2013, 230-231).

Kolmas yksittäinen parlamentin jäsen (EKR, mies, Puola) arvostaa puheenvuorossa perinteisiä perhe- ja sukupuolirooleja sekä vastustaa sukupuoli-identiteettiä. Parlamentin jäsen ei ota kantaa naisten oikeuksien heikentämispyrkimyksiin eikä tasa-arvon tilaan Euroopan unionissa, vaan keskittyy Istanbulin yleissopimuksen kritisointiin. Edustaja lukee sopimuksesta artiklan kohdan neljätoista, jonka mukaan ”kouluissa tulee edistää sukupuoli-identiteetin merkitystä eikä korostaa perinteisiä sukupuolirooleja”. Parlamentin jäsenen mukaan vanhemmilla tulee olla oikeus kieltäytyä tällaisesta koulutuksesta. Kritiikki on esitetty laajemman yleisön, Perelman (1996), lisäksi parlamentin edustajille, jotka ovat tuominneet ne valtiot, jotka eivät ole ratifioineet Istanbulin yleissopimusta. (EP1 2019, 36.54-38.02).

Viimeisen vastustavan puheenvuoron (ID, mies, Puola) kieli on huomattavasti kärjistetympää kuin edellisissä puheenvuoroissa. Edustaja kieltää yhteiskunnassa vallitsevan epätasa-arvon eikä ymmärrä syitä tällaiselle keskustelulle. Kiinnostavaa on, että parlamentin jäsen ei mainitse puheenvuorossa sanaa nainen tai mies, vaan puhuu x- ja y-kromosomeista. Tällä voidaan tulkita hänen viittaavan yksilön biologiseen sukupuoleen jättäen huomioimatta sukupuolen moninaisuuden ja sosiaalisen sukupuolen merkityksen (engl. *gender*). Parlamentin edustaja viittaa useaan otteeseen

puheenvuorossaan ”tiedon vääristämiseen” ja ”pötyä puhumiseen”. (EP1 2019, 22.15-22.32). ”Ehkä olette huomanneet, että puheenne ei saa tukea koska yhteiskunnassa jatkuvasti harjoitetaan propagandaa ja halutaan puhua x- ja y-kromosomien tasa-arvosta.” (EP1 2019, 22.15-22.32).

Puheenvuorosta heijastuu negatiivinen ja tyytymätön asenne yhteiskuntaa kohtaan kuten edellisestä lainauksesta tulee esiin. Puheenvuorosta välittyy negatiivinen asenne feminististä ajattelua kohtaan. Puhe kohdistetaan aloituspuheenvuoronpitäjälle ja muille ”samanmielisille feministeille”. Aloituspuheenvuorossa ei kuitenkaan mainita kertaakaan käsitettä ”feministi”. Puheenvuoron pitäjän asenne edustaa tyypillisiä konservatiivisia arvoja, kuten luvuissa kaksi ja kolme on esitetty.

Naisten ja miesten välinen tasa-arvo koettiin tärkeänä asiana osissa puheenvuoroja (EKR, nainen, Kroatia; EPP, nainen, Tšekki). EKR-ryhmäpuheenvuoro pitää naisten poliittista osallistumista tärkeänä keinona edistää tasa-arvoa. Tämä edustaa samanlaisia aatteita kuin liberaalifeminismi, kuten luvussa neljä on esitetty. Tasa-arvon aatteista huolimatta kaikki puheenvuorot korostavat perinteisiä sukupuoli- ja perherooleja, konservatiivisia arvoja sekä jättävät huomiotta sukupuolen moninaisuuden ja sukupuoli-identiteetin merkityksen. Ainoastaan yksi puheenvuoro (ID, mies, Puola) vastustaa suoraan feminismiä, kuten kahdessa edellisessä kappaleessa esitettiin. Suurin osa puheenvuoroista kieltää kuitenkin naisen oikeuden aborttiin. Mielenkiintoinen huomio on, että kaikki abortin kieltävät puheenvuorot ovat naishenkilön esittämiä. Feministit näkevät aborttioikeuden toteutumisen merkittävänä mittapuuna tasa-arvon ja naisten oikeuksien toteutumiselle (Mottier 2013, 230-231), minkä perusteella sen kieltäminen voidaan tulkita feminismin vastaiseksi.

6.2 Puoltavat puheenvuorot

Suurin osa puheenvuoroista puoltaa välitöntä toimintaa Euroopan komissiolta ja Euroopan parlamentilta naisten oikeuksien toteutumiseksi Euroopan unionissa. Ainoastaan yhden puheenvuoron esittäjä on mies. Puolustavien puheenvuorojen esittäjät ovat eri jäsenvaltioista.

Konservatismiin ja populismin nousu (6.2.1) nähdään yleisimpänä syynä naisten oikeuksien heikentymiselle. Näiden liikkeiden nousu nähdään seurauksena vuoden 2008 talouskriisille. Monet puoltavista puheenvuoroista argumentoivat kantansa vedoten feminismiin (6.2.2), naisen oikeuteen olla äiti (6.2.3), minkä lisäksi näissä vedotaan lainsäädäntöön ja demokratiaan (6.2.5)

6.2.1 Konservatismiin vaikuttukset naisten oikeuksien heikentämispyrkimyksiin

Lähes kaikki puheenvuorot näkevät talouskriisin yhtenä syynä naisten aseman heikkenemiselle, mikä on seurausta konservatiivisten liikkeiden noususta. Neljän parlamenttiryhmän (GUEL/NGL, Vihreät/EVA, S&D, ALDE) ja kolmen yksittäisen parlamentin jäsenen puheenvuorot (EPP, S&D, Vihreiden/EVA) painottavat konservatiivisten voimien lisääntymisen vaikuttaneen naisten aseman heikkenemiseen.

Puheenvuorojen mukaan leikkaukset julkisen sektorin palveluissa ovat vaikuttaneet naisten asemaan työelämässä, minkä seurauksena naisten oikeudet ovat heikentyneet. Tämä näkemys tukee aikaisempaa tutkimusta (Kantola & Lombardo 2017), jonka mukaan kovemman talousilmapiirin ja konservatismiin kasvun vaikuttaneen negatiivisesti asenteisiin aborttia kohtaan sekä naisiin kohdistuvan väkivallan kasvuun. Feministisen politiikan tutkimuksen näkökulmasta leikkaukset naisvaltaisille aloille heijastavat miesten valtaa instituuteissa, jotka eivät ota huomioon leikkausten vaikutuksia naisten asemaan, kuten luvussa 4.2 esitetään. Etenkin tämä näkemys lähestyy liberaalifeminismin aatetta, jonka mukaan valtion toimintatapoja tulee muuttaa sisältä päin, jotta ne ottavat paremmin huomioon naisten aseman ja huolenaiheet (Kantola 2016). Marxilais-sosialistisen feminismin tutkimuksen (Kantola 2016, 122-123) kautta tarkasteltuna perheideologiat vaikuttavat naisten alisteiseen asemaan, minkä lisäksi hyvinvointivaltio politiikka on asettanut naisia alistavia lainsäädäntöjä. Talouskriisin seurauksena leikkaukset julkisen sektorin palveluihin ovat korostaneet naisten perinteistä roolia ja asettaneet heidät takaisin kotiin (Kantola & Lombardo 2017, 1-2).

Puheenvuoroista nousee esiin negatiivinen asennekäsitys konservatiivisia naisten oikeuksia heikentäviä toimijoita kohtaan. EPP-ryhmäpuheenvuorossa naisten oikeuksien ja tasa-arvon heikentämispyrkimykset nähdään ongelmallisena, vaikka siinä ei syytetä suoranaisesti ketään yksittäistä toimijaa. ALDE-ryhmäpuheenvuorossa edustaja (nainen,

Itävalta) puhuu me-muodossa korostaen naisten oikeuksien heikentämispyrkimysten vaikuttavan ”meihin kaikkiin”. Puheenvuoron esittäjän (ALDE, nainen, Itävalta) mukaan naisten oikeudet ovat heikentyneet ”ultrakonservatiivisten feminismin vastaisten ryhmien” lisääntyttyä. Nämä ryhmät käyttävät perinnettä, kulttuuria ja uskontoa legitimoidakseen naisten oikeuksien heikentämispyrkimykset, johon liittyy organisoitu lobbaus esimerkiksi aborttia ja seksuaalikasvatusta vastaan. (EP1 2019, 17.00-17.31). S&D-ryhmäpuheenvuorossa mainitaan samoja asioita kuin edellisessä puheenvuorossa. Puheenvuoro mainitsee tiettyjä jäsenvaltiota (Puola, Unkari, Bulgaria, Espanja), jotka systemaattisesti pyrkivät heikentämään naisten oikeuksia (EP1 2019, 12.09-14.13).

Vihreiden/EVA-ryhmäpuheenvuoron esittäjä (nainen, Ruotsi) viittaa Yhdysvaltojen ja Venäjän vaikuttamispyrkimyksiin Euroopan sisällä, jotta täällä käännettäisiin ”kelloa taaksepäin” (EP1 2019, 20.00-21.25). Tällä pyritään esimerkiksi siihen, että valtiot, joissa on salliva aborttilainsäädäntö tiukentaisi tätä lainsäädäntöä (Zacharenko 2016; EPF 2018). Puheenvuoro syyttää Bulgariaa naisten oikeuksien heikentymisestä, Istanbulin yleissopimuksen ratifiointia vastaan kampanjoimisesta sekä koulujen kapeasta seksuaalikasvatuksesta. Toisena esimerkkinä edustaja mainitsee Saksan, jossa yritetään jälleen kieltää abortista tiedottaminen. Edustajan mukaan ”vastarinta rasismia ja patriarkaalisuutta vastaan alkaa Euroopan parlamentista” (EP1 2019, 20.00-21.25). Valtion määrittely patriarkaalisen luonteen kautta heijastaa radikaalin feminismin aatetta, kuten luvussa neljä on esitetty.

GUE/NGL-ryhmäpuheenvuoron esittäjän (nainen, Ruotsi) mukaan taistelu naisten oikeuksien puolesta ei ole ”luonnonlaki”. Edustaja on huolissaan naisten oikeuksien heikentymisestä, vaikka pitäisi ottaa ”askelia eteenpäin” (EP1 2019, 19.21-19.46). Puheenvuoron esittäjä painottaa naisten oikeuksien olevan kiistaton osa demokratiaa ja jokaisen yksilön oikeus (EP1 2019, 18.42-19.08). Tämä on yksi argumentoinnin keinoista, jossa tehokkuuden lähteeksi näkökanta esitetään itsestään selvänä kuten Augonoustinos ja Walker (1995, 308) nostavat esiin (Vesala & Rantanen 2007, 53).

Kuten edellä on mainittu, kolme yksittäistä parlamentin jäsentä viittaavat puheenvuoroissaan naisten oikeuksien heikentymisen johtuvan äärioikeiston lisääntymistä. Ensimmäisen puheenvuoron (EPP, nainen, Puola) mukaan oikeistovallankumous on heikentänyt naisten oikeuksia ja tämä takaisku liittyy naisen

yksityisimpään elämäntilanteeseen, seksuaalisuuteen ja lisääntymisterveyteen. Edustaja yhdistää seksuaalisuuden ja lisääntymisterveyden naisen yksityiseksi oikeudeksi, minkä vuoksi politiikan ei tulisi puuttua näihin. Feministisen politiikan tutkimuksen (Waylen ym. 2013) tavoin puheenvuorossa tunnustetaan valitettava ilmiö, jonka mukaan naisen keho on politisoitunut ja osa poliittista peliä.

Toisen puheenvuoron esittäjän (S&D, nainen, Iso-Britannia) mukaan konservatiiviset voimat ovat kasvaneet, toimivat organisoituneesti ja ovat vaarallisia. Edustajan mukaan on huolestuttavaa, että konservatiiviset toimijat ovat onnistuneet vakuuttamaan yhä oman toimintansa hyväksyttävyydestä. Puheenvuoro esitetään suoraan Euroopan parlamentille, jonka tulee edustajan mukaan puuttua naisten ja sukupuolten tasa-arvon heikentämispyrkimyksiin Euroopan unionissa. Puheenvuorossa huomautetaan, että nämä konservatiiviset ”voimat” ovat edustettuina myös Euroopan parlamentissa. (EP1 2019, 35.40-36.08). Tämä tukee Zacharenkon (2016) selvityksen tuloksia.

Kolmas jäsen (Vihreät/EVA, mies, Espanja) vetoaa konservatismiin kasvuun talouskriisin seurauksena. Hänen mukaansa konservatismi vaikuttaa vakavalla tavalla poliittisiin päämääriin. Edustaja nostaa esiin oman maansa kansanpuolueen (Partido Popular), joka on kyseenalaistanut naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevia lakeja (EP1 2019, 27.00-28.00).

Suurin osa puheenvuoroista voidaan nähdä tukevan liberaali feminismiin aatteita, koska niissä nostetaan esiin naisten ja miesten tasavertainen asema yhteiskunnassa. Lisäksi puheenvuoroissa esitetään valtioiden ja instituutioiden toiminnan muuttamista sisältäpäin edistävän naisten oikeuksia (Kantola 2006, 119). Ainoastaan yksi puheenvuoro (GUE/NGL-ryhmäpuheenvuoro) viittaa suoraan, radikaalifeminismin aatetta lähestyvän. valtion patriarkaaliseen luonteeseen. Kaikki puheenvuorot tunnustavat feministisen politiikan tutkimuksen (Waylen ym. 2013) yleisen huolenaiheen, jonka mukaan politiikka on edelleen sukupuolittunutta. Lisäksi oletukset naisten ja miesten perinteisistä sukupuolirooleista julkisella ja yksityisellä puolella vaikuttavat naisten marginaaliseen asemaan yhteiskunnassa.

6.2.2 Feminismi

Feminismi -käsite nousee esiin monissa kannattavissa puheenvuoroissa. Kaikki feminismiä puolustavat ja tukevat puheenvuorot ovat naisedustajien esittämiä. Feminismiin viitataan muun muassa seuraavilla tavoilla: (1) ”feministinen taistelu ei koskaan lopu” (GUE/NGL-ryhmäpuheenvuoro), (2) ”feministisen Euroopan puolustaminen” (S&D-ryhmäpuheenvuoro) ja (3) ”minulle feministinä tämä on hyvin vakava asia” (S&D, nainen, Ruotsi). Lisäksi feminismi nousee esiin kolmessa muussa puheenvuorossa.

Ensimmäinen parlamentin jäsen (S&D, nainen, Iso-Britannia) on huolissaan siitä, että kaikki eivät näe naisiin kohdistuvia heikentämispyrkimyksiä. Edustajan mukaan monet ajattelevat, että feminismi on ”menneisyyden taistelua”, vaikka naisten oikeudet eivät toteudu vieläkään. Edustaja puhuu me-muodossa ja korostaa naisten oikeuksien puhumisen tärkeydestä osana nuorten taistelua feminismin puolesta. (EP1 2019, 36.36-36.52). GUE/NGL (nainen, Italia) näkee feminismi liikkeen edelleen voimakkaana. Edustaja viittaa GUE/NGL-ryhmäpuheenvuoron tavoin patriarkaalisiin järjestelmiin, joiden torjuminen on edellytys naisten oikeuksien sekä tasa-arvon toteutumiselle. Argumentointi nojaa radikaalifeminismin aatteeseen yhteiskunnan patriarkaalisesta luonteesta, jossa lainsäädännöt, normit ja sosiaaliset suhteet käsittelevät naisia samalla tavalla kuin, miten miehet näkevät naisten aseman yhteiskunnassa (MacKinnon 1987, 1989), kuten luvussa neljä on esitetty. Kolmas puheenvuoro (EPP, nainen, Puola) esittää, että valtion negatiivinen suhtautuminen feministiseen agendaan on ongelmallista. Puheenvuoro ei kuitenkaan osoita suoraan tiettyä valtiota. Mielenkiintoinen huomio on, että kaikki muut keskusteluun osallistuneet Puolan edustajat vastustivat päätöslauselmaesitystä.

Edellisen alaluvun tavoin puheenvuoroissa korostuvat samat asenteet. Feminismi ja feministisen agendan tukeminen nähdään merkittävänä prioriteettina. Suurin osa puheenvuoroista viittaa feminismiin yleisellä tasolla, jolloin niissä korostuu feministisen politiikan tutkimuksen pyrkimys muuttaa epätasa-arvoisia sukupuolittuneita valtasuhteita, normeja ja käytäntöjä (Ferree 2006). GUE/NGL-ryhmän jäsen käyttää kaikista vahvinta retoriikkaa viitatessaan valtioon patriarkaalisena toimijana, mikä

lähestyy radikaalifeminismin aatetta yhteiskunnan ja sukupuolen suhteesta (Kantola 2016, 122-123).

Puheenvuoroissa tuskin viitataan vähemmistöihin sekä kaikista heikoimmassa asemassa oleviin. Ainoastaan S&D:n ja EPP:n ryhmäpuheenvuorot viittaavat näihin ryhmiin. Ensimmäinen mainitsee sukupuolen vastaisten kampanjoiden vaikutukset LHBTIQ+ ihmisten oikeuksiin (EP1 2019, 36.08-36.35). Jälkimmäinen esittää puheenvuorossaan ”naiset ovat ihmisiä ovatpa he sitten yrittäjiä, vammaisia tai maahanmuuttajia” (EP1 2019, 11.24-11.27). Jälkistrukturalistisen feminismin kautta tarkasteltuna puheenvuorot eivät huomioi sukupuolen moninaisuutta, minkä lisäksi naisidentiteetti rakentuu valkoisen, keskiluokkaisen, heteroseksuaalisen naiskäsitteeseen ympärille. Miesten roolia naisten oikeuksien vahvistamisessa ja tukemisessa mainita yhdessäkään puheenvuorossa. Kuten feministinen politiikan tutkimus nostaa esiin tasa-arvoa ei saavuteta ilman että kaikki yhteiskunnan toimijat osallistetaan (Kantola 2016, Waylen ym. 2013). Useissa puheenvuoroissa (EPP, S&D, ALDE, EPP) korostetaan kuitenkin, että kyseessä ei ole ainoastaan naisten ongelma vaan se koskettaa koko yhteiskuntaa. Puheenvuoroissa ei kuitenkaan tarkenneta, mitä tällä argumentilla tarkoitetaan.

6.2.3 Oikeus olla äiti

Neljä puheenvuoroa viittaa naisen rooliin ja oikeuteen olla äiti, mitä on mielenkiintoista tarkastella feministisen politiikan tutkimuksen kautta. Puheenvuorossa edustaja vetoaa direktiiviehdotukseen, joka mahdollistaa yksityisen ja ammatillisen elämän yhteensovittamisen. Myös tältä osin EPP edustajan näkemys lähestyy liberaalia feminismiä, koska siinä uskotaan lainsäädännön muuttavan epätasa-arvoa, kuten alaluvussa 4.2 esitetään.

Äitiyteen vetoaminen voidaan nähdä naisen kehon kontrollointina, koska se ylläpitää perinteisiä sukupuolirooleja ja naisen subjektiivista asemaa yhteiskunnassa (Waylen ym. 2013). Etenkin toisen aallon feministit, 1960-luvulla, korostivat, että naisten yhteiskunnallinen asema tulee nähdä laajemmin kuin synnyttäjän ja äidin roolin kautta (Mottier 2013, 214; Waylen ym. 2013, 169). Kuitenkin vielä tänäkin päivänä naisten rooli yhdistetään äitiyteen ja synnyttämiseen (Waylen ym. 2013), kuten tästäkin keskustelusta nähdään. Tämä tulee hyvin esiin S&D edustajan (nainen, Espanja) esimerkistä, jossa hän

kertoo huolestuneena, kuinka Espanjan äärioikeistopuolue on puheissaan todennut, että eläkkeiden takaamiseksi naisten tulee synnyttää (EP1 2019, 12.09-14.13).

Keskustelusta jätetään pois naiset, jotka eivät voi saada lapsia tai eivät niitä halua. Puheenvuorot eivät myöskään huomio miesten roolia vanhempana tai isänä eikä samansukupuolisten parien roolia tai oikeuksia. Yksikään puheenvuoro ei suoraan nosta esiin miesten roolia vanhempana tai tasa-arvon edistäjänä. Tämä tukee feministisen politiikan tutkimuksen huomioita, jonka mukaan naiset nähdään lasten saajina poliittisessa päätöksenteossa, keskusteluissa ja jokapäiväisessä elämässä (Waylen 2013, 216). Miesten roolia lisääntymisessä ei usein oteta huomioon julkisessa keskustelussa eikä feministien keskuudessa (Mottier 2013, 217).

6.2.4 Yhteiskunnan hyvinvointi ja demokratian tila

Lainsäädäntöön ja demokratian tilaan viitataan selvästi useimmissa puheenvuoroissa. Naisten oikeuksien toteutumisen peilaaminen yhteiskunnan hyvinvointiin ja demokratiaan nousee esiin monessa puheenvuorossa. EPP-ryhmäpuheenvuoro (nainen, Suomi) perustaa argumenttinsa tutkittuun tietoon, jonka mukaan yhteiskunnan hyvinvointi heijastaa naisten hyvinvointia (EP1 2019, 11.00-11.07). Hyvinvointiyhteiskuntien hyvä demokratia, avoimuus ja kunnioitus saa myös naiset voimaan hyvin. (EP1 2019, 10.22-10.41). GUE/NGL-ryhmäpuheenvuorossa (nainen, Ruotsi) korostetaan naisten oikeuksia keskeisenä osana demokratiaa. Kahden parlamentin jäsenen puheenvuoroissa kritisoidaan ”joidenkin toimijoiden” haluttomuutta edistää naisten oikeuksia, mikä selittää naisten epätasa-arvoisen aseman yhteiskunnassa. Ensimmäinen (Vihreät/EVA, mies, Espanja) nostaa esiin yhteiskunnan syrjivät rakenteet (EP1 2019, 27.41). Toinen (EPP, nainen, Kroatia) puheenvuoro kritisoi suoraan toimijoita, jotka eivät näe yhtäläisyyttä naisten oikeuksien ja demokratian tilan välillä (EP 2019).

EPP-ryhmän jäsenet viittaavat selvästi useammin lainsäädäntöön ja demokratian tilaan kuin muiden puolueiden edustajat. EPP:n ryhmäpuheenvuorossa (nainen, Suomi) puolletaan ihmisoikeuksia, jotka sisältävät seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet. Edustajan mukaan nämä oikeudet kuuluvat kaikille myös naisille. Kolme EPP-ryhmän edustajaa viittaa lainsäädäntöön ja ihmisoikeuksiin omissa puheenvuoroissaan. Ensimmäinen puheenvuoro (EPP, nainen, Kroatia) korostaa naisten oikeuksien

vahvistaminen ja sukupuolten tasa-arvoa perusoikeuta. Toisen parlamentin jäsenen (EPP, nainen, Puola) mukaan naisten oikeudet ovat aina olleet ja ovat edelleen osa ihmisoikeuksia (EP1 2019, 23.16). Kolmannessa puheenvuorossa (EPP, nainen, Espanja) toteaa, että määritelmiin liittyy edelleen esteitä etenkin Istanbulin yleissopimukseen liittyen (EP1 2019, 29.18). Neljännessä puheenvuorossa (S&D, nainen, Liettua) muistutetaan, että paljon on vielä tehtävää, vaikka lainsäädäntöjä ja suosituksia on hyväksytty. Esimerkiksi sukupuoleen perustuva väkivalta on edelleen yksi suurimmista ihmisoikeusrikkomuksista. Puheenvuorossa vedotaan kahdeksaan Euroopan unionin jäsenvaltioon, jotka eivät ole ratifioineet Istanbulin yleissopimusta. (EP1 2019, 24.55-25.05). Viidennessä puheenvuorossa (S&D, nainen, Iso-Britannia) vedotaan kaikkiin Euroopan unionin jäsenvaltioihin, jotka ovat sitoutuneet takaamaan naisten tasa-arvoiset oikeudet liittymällä Euroopan unioniin. Näiden lisäksi kolmella muulla puheenvuorolla (EPP, nainen, Italia; Vihreiden/EVA, mies, Espanja; S&D, nainen, Iso-Britannia) viitataan Istanbulin yleissopimuksen ratifioimisen merkitykseen naisiin kohdistuvassa syrjinnässä kaikissa jäsenvaltioissa.

Argumenteista nousee esiin myönteinen asenne lainsäädäntöön keinona toteuttaa tasa-arvo. Valtion muuttaminen sisältä päin vastaamaan naisystävällistä politiikkaa ja sukupuolten tasa-arvoa edustaa liberaali feminismin näkemystä sukupuolen ja valtion välisestä suhteesta (Kantola 2006, 120; Watson 1990; Waylen 1998). Etenkin EPP:n ja GUE/NGL:n ryhmäpuheenvuorot edustavat Pohjoismaista hyvinvointivaltiofeminismia, jossa naiset ja miehet nähdään tasavertaisina yhteiskunnallisina toimijoina, minkä lisäksi valtioissa korostetaan naisystävällistä hyvinvointivaltio politiikan merkitystä (Kantola 2006, 123-125). Toisaalta myös näissä puheenvuoroissa naisidentiteetti ja sukupuolen merkitys nähdään kapealaisena, eikä huomioida muita sosiaalisia kategorioita, kuten etnisen taustan, yhteiskuntaluokan, seksuaalisuuden, iän tai vammaisuuden merkitystä. Etenkin jälkistrukturalistiset feministit ja intersektionaalisuuden merkitystä korostavat tutkijat kritisoivat tällaista kapeaa näkemystä, missä ei huomioida diskursiivisten normien vaikutusta näkemystä (Kantola 2006, 125; Hancock 2016).

6.3 Yhteenveto

Vastustavien puheenvuorojen edustajat olivat Puolasta, Kroatiasta ja Tškeistä. Kannattavien puheenvuorojen jakauma jäsenvaltioittain tarkasteltuna oli laajempi. Näiden puheenvuorojen joukosta löytyi myös Puolan ja Kroatian edustajia. Yleisesti keskusteluun osallistui selvästi enemmän naisedustajia kuin miesedustajia. Vastustavien puheenvuorojen esittäjät kuuluivat joko EKR-ryhmään tai ID-ryhmään. Kannattavien puheenvuorojen edustajat kuuluivat EPP, GUE/NGL, Vihreät/EVA, S&D, ALDE -ryhmiin. Tämä tukee aikaisempaa tutkimusta (Kantola ja Rolandsen-Agustin 2016, 642) parlamentin ryhmien jakautumisesta keskusteltaessa tasa-arvosta ja seksuaalioikeuksista.

Vastustavat puheenvuorot korostivat perinteisiä sukupuoli- ja perherooleja, konservatiivisia arvoja sekä jättivät huomioimatta sukupuolen moninaisuuden ja sukupuoli-identiteetin merkityksen. Kuitenkin osa puheenvuoroista korosti sukupuolten tasa-arvon merkitystä. Esimerkiksi EKR-ryhmäpuheenvuoro piti naisten poliittista osallistumista tärkeänä keinona edistää tasa-arvoa. Tämä edustaa samanlaisia aatteita kuin liberaalifeminismi, kuten luvussa neljä on esitetty. Vaikka tasa-arvoa pidettiin tärkeänä, naisen oikeus aborttiin kiellettiin kolmessa puheenvuorossa, jotka kaikki esitti naishenkilö. Feministinen politiikan tutkimus tarkastelee naisen kehollista itsemääräämisoikeutta alistaisena miesvaltaan verrattaessa, kuten luvussa neljä on esitetty. Onkin tärkeää huomioda, että myöskään kaikki naiset eivät kannata naisen oikeutta valita, kun puhutaan oikeudesta aborttiin. Puoltavat puheenvuorot korostivat seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia merkittävänä osana ihmisoikeuksia ja nostivat esiin sekä feminismiä että tasa-arvon merkityksen toimivalle demokraattiselle yhteiskunnalle.

Feminismin kautta argumentoidut puheenvuorot, viittasivat feminismiin yleisenä aatteena. Tässä korostuu feministisen politiikan tutkimuksen pyrkimys muuttaa epätasa-arvoisia sukupuolittuneita valtasuhteita, normeja ja käytäntöjä (Ferree 2006; Waylen ym. 2013). GUE/NGL-ryhmän jäsenen näkemys valtiosta patriarkalisena toimijana, lähestyy radikaalifeminismin aatetta, jonka mukaan valtion patriarkaalinen luonne ylläpitää sukupuolten välistä epätasa-arvoa. (Kantola 2006, 121-122). Tämä tukee Kantolan ja Rolandsen-Agustin (2016) tuloksia, joiden mukaan Vihreät/EVA-ryhmän jäsenet ja GUE/NGL-ryhmän jäsenet käyttävät vahvaa feminististä retoriikkaa ja huomioivat

sukupuolten tasa-arvon laajemmin politiikassa. Tässä keskustelussa EPP-ryhmään kuuluvien parlamentin jäsenten puheenvuoroissa painottui demokratian, talouden ja lainsäädännön merkitys. Näin ollen puheenvuoroissa korostui liberaalifeminismin aate naisten ja miesten samanlaisuudesta ja tasa-arvosta, minkä mukaan tasa-arvo saavutetaan yhteiskunnassa muuttamalla valtion lainsäädäntöjä ja toimintoja vastaamaan naisten tarpeita (Watson 1990; Waylen 1998; Kantola 2006, 120).

Äitiyden kautta argumentointi ylläpitää oletuksia naisten ja miesten perinteisistä rooleista julkisella ja yksityisellä puolella, mikä vaikuttaa edelleen moniin asioihin, kuten siihen kuka hallitsee ja päättää intiimeistä asioista kuten seksuaalisuudesta ja lastenhankinnasta (Waylen ym. 2013). Tässä keskustelussa äidin roolin kautta argumentointi jätti huomioimatta naiset, jotka eivät voi saada lapsia tai halua niitä. Keskustelussa ei myöskään mainittu miesten roolia vanhempana tai isänä eikä samansukupuolisten parien roolia ja oikeuksia. Keskustelussa ei mainittu myöskään lainsäädäntöjä, jotka hyödyntävät ei-ydinperheitä. Tämä tukee feministisen politiikan tutkimuksen huomioita, kuinka poliittisessa päätöksenteossa, keskusteluissa ja jokapäiväisessä elämässä naiset nähdään lasten saajina eikä miesten roolia lisääntymisessä oteta huomioon julkisessa keskustelussa (Mottier 2013, 216-217).

Keskustelussa ei myöskään huomioitu tarpeeksi heikoimmassa asemassa olevia ja vähemmistön edustajia, mikä korostaa kaksijakoisista ja kapealaisista sukupuolikäsityksistä. Tämä asettaa epätasa-arvoiseen asemaan myös naiset suhteessa toisiin naisiin. Etenkin jälkistrukturalistinen feminismi kritisoi aikaisempia feminismi aatteita naisidentiteetin rakentamisesta valkoisen keskiluokkaisen heteronaisen ympärille, kuten luvussa 4.1 ja 4.2 esitetään. Tämä naisidentiteetti näkyy myös Euroopan parlamentin täysistuntokeskustelussa, kuten analyysistä tulee ilmi.

7 Seksuaalikasvatuksen kriminalisointi Puolassa

Toinen parlamenttikeskustelu käsittelee ”seksuaalikasvatuksen kriminalisoinnista Puolassa”. Jatkossa viitataan tähän keskusteluun lyhenteellä EP2. Keskustelun aihe on mielenkiintoinen, koska Lissabonin sopimuksen mukaan koulutusta koskevat päätökset kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan. Euroopan unioni voi tarvittaessa tarjota tukitoimia koulutuksen järjestämiseen jäsenvaltiossa (Helin & Nurminen 2017, 25). Vaikka seksuaalikasvatus on osa koulutusta, se nähdään myös laajempänä kysymyksenä; osana sukupuolten tasa-arvoa ja jokaisen yksilön oikeutta, kuten luvussa kaksi esitetään (Starrs ym. 2018, 2645).

Päätöslauselmaehdotuksessa Euroopan parlamentti on kutsunut komission antamaan julkilausuman sukupuolikasvatuksen kriminalisoinnista Puolassa. Euroopan parlamentti vetoaa päätöslauselma esityksessään useisiin kansainvälisiin sopimuksiin ja ilmaisee huolensa lakiehdotusta kohtaan. Puolan lakiesitys sisältää ”epämääräisiä ja suhteettomia säännöksiä”, joilla alaikäisten seksuaalikasvatus pyritään kriminalisoimaan. Lisäksi lakiesitys uhkaa seksuaalisuuteen, terveyteen ja intiimeihin suhteisiin liittyvistä aiheista opetusta antavia opettajia, terveydenhuollon toimijoita, vanhempia, kirjailijoita ja kustantajia jopa kolmen vuoden vankeusrangaistuksella. Euroopan parlamentti kehottaa neuvostoa käsittelemään asiaa ja muita väitteitä Puolassa tapahtuneista perusoikeuksien loukkauksista, samalla kun se keskustelee Puolan tilanteesta kuulemistilaisuuksissa. Lisäksi Euroopan parlamentti kehottaa puhemiestä välittämään päätöslauselman Euroopan komissiolle ja neuvostolle, Puolan presidentille, hallitukselle ja parlamentille sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille. (EP2 2019)

Keskustelussa pidettiin yhteensä 23 puheenvuoroa, joista seitsemän oli ryhmäpuheenvuoroja ja kuusitoista jäsenten itsenäisiä puheenvuoroja. Ryhmäpuheenvuoroista viisi (EPP, S&D, RE, Vihreät/EVA, GUE/NGL) puolsi päätöslauselmaehdotusta ja kaksi (EKR ja ID) vastusti tätä. Itsenäisistä puheenvuoroista viisi (EKR, EPP) vastusti päätöslauselmaesitystä, yksi esiintyi varauksella (EPP, mies, Kroatia) ja kymmenen (EPP, S&D, RE, Vihreät/EVA, GUE/NGL) puolsi päätöslauselmaehdotusta. Puheenvuorojen esittäjistä naisten osuus oli hieman miehiä suurempi. Puoltavista puheenvuoroista kuusi oli mieshenkilön esittämiä ja yksitoista naishenkilön esittämiä. Vastustavista puheenvuoroista kaksi oli mieshenkilön esittämiä

ja viisi naishenkilön esittämiä. Puoltavien puheenvuorojen esittäjät olivat useasta eri jäsenvaltiosta, kun taas vastustavien puheenvuorojen esittäjät olivat Puolasta lukuun ottamatta yhtä edustajaa (EPP, nainen, Tšekki).

Tässä luvussa puheenvuorot on jaettu vastustaviin (7.1) ja puoltaviin (7.2) puheenvuoroihin. Nämä luvut olen jakanut neljään alalukuun puheenvuoron esittäjän argumentin sisältöön perustuen. Kannattavista ja vastustavista puheenvuoroista nousee esiin samoja argumentteja, joihin parlamentin jäsenet vetoavat. Perustelut ja näkökulmat näille argumenteille olivat kuitenkin vastakkaisia riippuen siitä kannattiko vai vastustiko edustaja päätöslauselmaehdotusta. Ensinnäkin puheenvuoroissa argumentoidaan vastapuolen edustajien pohjaavan argumentit ”vääristyneen tiedon varaan”. Toiseksi puheenvuoroissa vedotaan lainsäädäntöön ja oikeuksiin. Kolmanneksi puheenvuoroissa tuodaan ilmi seksuaalikasvatuksen ja pedofilian yhteys. Neljänneksi puheenvuoroissa vedotaan arvoihin, ideologiaan, perhekäsitykseen sekä sukupuoli-identiteettiin.

7.1 Vastustavat puheenvuorot

Vastustavien puheenvuorojen yleinen asenne kokonaisvaltaista seksuaalikasvatusta kohtaan on kielteinen. Parlamentin jäsenten esittämät puheenvuorot ovat linjassa ryhmäpuheenvuorojen kanssa, lukuun ottamatta EPP-ryhmään kuuluvan edustajan puheenvuoroa (nainen, Tšekki), joka poikkeaa EPP-ryhmän nimissä esitetystä puheenvuorosta. Puheenvuorot suunnataan muille parlamentin jäsenille sekä suuremmalle yleisölle (Pelerman 1996), kuten luvussa viisi viitataan. Yksi puheenvuoro kiittää Puolan kansalaisia, jotka ovat ottaneet seksuaalikasvatuksen kriminalisointi aloitteen esiin. Esittäjä onnittelee Puolan kansalaisia lasten turvallisuuden huomioimisesta sekä lasten suojelemiselta ”perversejä ideologioita” vastaan (EP2 2019, 13-15.30). ”Ideologioilla” viitataan kokonaisvaltaista seksuaalikasvatusta kannattaviin.

7.1.1 Valheellisen tiedon levittäminen

EKR-ryhmäpuheenvuoron esittäjän mukaan Euroopan parlamentin täysistuntokeskustelu seksuaalikasvatuksen kriminalisoinnista Puolassa perustuu valheelle, koska Puolan hallitus ei työstä seksuaalikasvatusta kieltävää lakialoitetta. Puolan edustaja (EKR, nainen) väittää puheenvuorossaan, että Euroopan parlamentin jäsenet eivät ole perehtyneet lakialoitteeseen sekä ”levittävät valheellista tietoa” (EP2 2019, 39.45-41.41).

Edustaja lukee neljä kappaletta lakialoitteesta, joissa hänen mukaansa sanotaan pedofilian olevan rangaistavaa, jos seksuaalista kanssakäymistä pyritään luomaan lasten kanssa, jos mediat ja julkaisut pyrkivät edistämään pedofiliaa sekä, jos edistetään alaikäisten kanssa tapahtuvaa seksuaalista toimintaa (EP2 2019, 39.45-41.41). Toisen parlamentin jäsenen (EKR, mies, Puola) mukaan suurin osa keskustelun osallistujista ei ole perehtynyt puolan kielisen lakialoitteen sisältöön, minkä vuoksi edustaja uskoo näiden argumentointien olevan virheellisiä. Esittäjän mielestä päätöslauselmaesitys on vain yksi useista yrityksistä kritisoida Puolan hallitusta. (EP2 2019, 46.50-48.01). Kolmas puheenvuoro (EKR, nainen, Puola) osoittaa puheenvuoronsa suoraan yksittäiselle parlamentin jäsenelle, joka esittäjän mukaan harhauttaa Euroopan parlamenttia väärällä tiedolla (EP2 2019, 33.45-35.15).

7.1.2 Lainsäädäntö ja yksilön oikeudet

EKR-ryhmäpuheenvuoron mukaan Euroopan unioni rikkoo toimivaltaansa puuttumalla Puolan koulutuspolitiikkaan, koska seksuaalikasvatus osana koulutuspolitiikkaa kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan ei Euroopan unionin. Puheenvuoro kannattaa seksuaalikasvatusta, joka puoltaa perinteisiä sukupuolirooleja, mutta kieltää seksuaalikasvatuksen, jossa sukupuoli-identiteetin merkitys huomioidaan. (EP2 2019, 15.51-17.35). Euroopan unionin toimivaltaa puuttua Puolan seksuaalikasvatukseen kritisoi myös EPP-ryhmän edustaja (mies, Tšekki). Edustajan mielestä Euroopan parlamentin tulisi keskustella siitä, ”miten suojellaan lapsia, joita painostetaan seksuaalisuuteen internetin ja television välityksellä.” (EP 2019, 45.05-46.47).

7.1.3 Seksuaalikasvatus lisää pedofiliaa

Kaikki vastustavat puheenvuorot esittävät seksuaalikasvatuksen tarjoamisen lapsille ja nuorille lisäävän pedofiliaa yhteiskunnassa. ID-ryhmäpuheenvuoron mukaan ”seksuaalikasvatus antaa lapsille vapaan kasvatuksen, minkä lisäksi se pyrkii seksualisoimaan lapset mahdollisimman varhaisessa iässä.” (EP2 2019, 13.13-15.30). Esittäjän mielestä tällainen toiminta tarjoaa pedofiileille mahdollisuuden hyväksikäyttää lapsia helpommin. Tämä tukee luvuissa kaksi ja kolme esitettyä huomiota, jonka mukaan kokonaisvaltainen seksuaalikasvatus on yksi kiistanalaisimmista seksuaalioikeuksista.

Kuten luvussa kaksi määritellään, kokonaisvaltainen seksuaalikasvatus tarjoaa yksilölle mahdollisuuden päästä käsittelemään omaa seksuaalisuutta, seksuaali-identiteettiä ja suhteitaan (Starrs ym. 2018, 2645). Puheenvuorojen mukaan tällaisen seksuaalikasvatuksen tarjoaminen lisää pedofiliaa yhteiskunnassa ja vahingoittaa lasten ja nuorten kehitystä. Kolme yksittäistä parlamentin jäsentä (EKR, mies, Puola; EKR, nainen, Puola; EKR, nainen, Puola) argumentoi puheenvuoroissaan, että Puola ei ole kriminalisoimassa seksuaalikasvatusta, vaan kieltämässä pedofilian. Kaksi esittäjää (EKR, mies, Puola; EKR, nainen, Puola) nojaa argumenttinsa lakialoitteen artiklaan yksi; ”kuka julkisesti edistää tai hyväksyy pedofiilistä käytöstä, altistetaan sakolle, myös sille, että vapaus evätään aina kahden vuoden ajaksi.” (EP2 2019, 24.16- 25.16; EP2 2019, 39.45- 41.41.12).

Puheenvuoroja esittävien edustajien mukaan kokonaisvaltainen seksuaalikasvatus on vahingollinen ideologia, kuten esimerkiksi EKR:n edustajan (nainen, Puola) puheenvuorosta nousee esiin (EP2 2019, 33.45-35.15). Edustaja (EKR, nainen, Puola) syyttää suoraan erästä päätöslauselmaesitystä kannattavaa parlamentin jäsentä pedofilian edistämisestä. Parlamentin jäsenen (EKR, nainen, Puola) mukaan seksuaalikasvatusta puoltavat edustavat ideologiaa, ”jossa uhrit eivät voi suojautua pedofialta”. Edustajan mukaan on erikoista, että Puolan lakialoitetta ”seksuaalikasvatuksen kriminalisoinnista” kyseenalaistetaan, koska pedofilia on kielletty valtioiden lainsäädännössä. (EP2 2019, 33.45-35.15).

7.1.4 Arvokäsitykset, ideologia ja perhekäsitys

Päätöslauselmaehdotusta vastustavat puheenvuorot vetoavat perinteisiin perhearvoihin ja sukupuolirooleihin. Kaksi Euroopan parlamentin jäsentä (EKR, nainen, Puola; EPP, nainen, Tšekki) nostavat puheenvuoroissaan esiin perinteisen perhekäsityksen merkityksen. EKR:n edustaja (nainen, Puola) puhuu lasten suojelemisesta ja puolustamisesta me-muodossa. Edustaja korostaa lasten kasvatuksen tapahtuvan yhteiskunnan perusyksiköissä, perheissä. (EP2 2019, 33.45-35.15). EPP:n edustajan (nainen, Tšekki) mukaan seksuaalikasvatusta kannattavat pyrkivät erottamaan perheen seksuaalikasvattajan roolista. Edustaja vetoaa omaan kokemukseen kertomalla edistävänsä perheen piirissä tapahtuvaa seksuaalikasvatusta. Edustajan mukaan lapset ja nuoret saavat tarvittavan seksuaalikasvatuksen biologian opetuksesta. Biologian

opetuksen kautta lapset ja nuoret saavat tietoa kehostaan, perheestä, moraalista sekä etiikasta. (EP2 2019 45.05-46.47).

Puheenvuorot eivät ota huomioon sosiaalista sukupuolta (*gender*), kuten luvussa neljä on määritelty. Sen sijaan puheenvuoroissa korostuu luonnollinen suhtautuminen sukupuoleen. Luonnollinen suhtautuminen sukupuoleen määrittelee sukupuoli-identiteetin tiettyyn (hetero) seksuaalisuuteen ja tuottaa sukupuolirooleja, kuten luvussa neljä esitetään (Hawkesworth 2013, 31-33). Kuten aikaisempi tutkimus nostaa esiin (Euroopan neuvosto 2017, 6) haitalliset sukupuolistereotypit, stigma ja sosiaaliset normit liittyen naisten seksuaalisuuteen ja lisääntymiseen vaikuttavat negatiivisesti naisten ja marginaaliryhmien elämään. Sukupuoli-identiteetti on feministeille merkittävä käsite (Waylen ym. 2013), jota kritisoidaan voimakkaasti puheenvuoroissa. Puheenvuorot eivät suoranaisesti kritisoi feminismiä, mutta ne suhtautuvat negatiivisesti useisiin feministisen politiikan tutkijoiden esiin nostamiin ajatuksiin sukupuolen moninaisuuden, sukupuoli-identiteetin ja sosiaalisen sukupuolen merkityksestä, kuten luvussa neljä esitetään.

7.2 Puoltavat puheenvuorot

Puoltavien puheenvuorojen esittäjät huomioivat sukupuolen sosiaalisen merkityksen, kuten on esitetty luvussa neljä (Waylen ym. 2013). Puheenvuoroissa argumentoidaan oikeuskäsitykseen vedoten ja niissä kokonaisvaltainen seksuaalikasvatus nähdään yksilön oikeutena. Esitystä puoltavien parlamentin jäsenten mukaan seksuaalikasvatuksen tarjoamisen nuorille on valtioiden velvollisuus, kuten alaluvussa 7.2.2 esitetään. Puheenvuorot ei ota kantaa siihen, kuuluuko Euroopan unionin puuttua valtioiden seksuaalikasvatukseen, kuten vastustavissa puheenvuoroissa argumentoidaan. Sen sijaan esitetyissä puheenvuoroissa korostetaan seksuaalikasvatuksen olevan ilmeinen oikeus. Ainoastaan kaksi ryhmäpuheenvuoroa ja yhden parlamentin jäsenen esittämä yksittäinen puheenvuoro mainitsee vähemmistöt ja LHBTIQ+ ihmiset, vaikka useat puheenvuorot viittaavatkin seksuaali-identiteetin merkitykseen.

7.2.1 Valheellisen tiedon levittäminen

Ryhmäpuheenvuorot sekä yksittäisten edustajien puheenvuorot kritisoivat päätöslauselmaesitystä ja syyttävät esitystä vastustavien perustavan argumenttinsa

virheellisen tiedon varaan. S&D-ryhmäpuheenvuoron mukaan Puolan lakiehdotus koskee seksuaalikasvatuksen kriminalisointia. Puhujan mukaan keskustelu kuulostaa olevan peräisin keskiajalta, ja laki tulee kumota (EP2 2019, 06.06-08.27). GUE/NGL-ryhmäpuheenvuorossa esittäjä osoittaa sanansa päätöslauselmaesitystä vastustaville argumentoiden, että kyse on Puolan hallituksen valvonnasta, dominanssista ja seksuaalikasvatuksen kriminalisoinnista, ei pedofilian kieltämisestä (GUE/NGL 2019, 17.47-18.53). S&D-ryhmäpuheenvuoron lisäksi kaksi yksittäistä parlamentin jäsentä sanovat puheenvuoroissaan (S&D, nainen, Ruotsi; S&D, nainen, Itävalta) lakialoitteen olevan ”keskiaikainen”. (EP2 2019, 21.10-22-11; 42.39-44.18). ”Keskiaikaaisuudella” viitataan vanhentuneeseen tietoon ja käytäntöihin, jotka eivät ole osa nykyaikaista demokraattista yhteiskuntaa.

Useiden puheenvuorojen mukaan (esim. EPP, nainen, Puola; EPP, nainen, Irlanti; S&D, nainen, Espanja) seksuaalikasvatuksen tarjoaminen ei altista nuoria pedofilialle eikä tee heistä automaattisesti seksuaalisesti aktiivisia. EPP:n edustajan (nainen, Irlanti) mukaan seksuaalikasvatus lisää nuorten ymmärrystä, minkä seurauksena nuoret voivat tehdä tietoisempia valintoja ja ymmärtävät, mitä seksuaalinen hyväksikäyttö tarkoittaa ja, miten siltä voi välttyä (EP2 2019, 20.02-20.31). Edustaja huomauttaa, että ehdotuksen tarkoituksena ei ole kannustaa nuoria harrastamaan seksiä, vaan pikemminkin pyrkimyksenä on, että nuoret voivat halutessaan harrastaa seksiä ja näin tehdessään toimia vastuullisesti (EP2 2019, 20.02-20.31).

Kahdessa puheenvuorossa nostetaan esiin internetin ja tv:n positiivinen rooli tiedonvälittäjinä. Ensimmäinen edustaja (EPP, nainen, Puola) asettaa puheenvuorossaan vastakkain internetin, nuoret itsensä, pornon ja koulutetut ammattilaiset seksuaalikasvatuksen antajina. (EP2 2019, 27.35- 29.01). Toinen parlamentin jäsen (RE, nainen, Tšekki) mainitsee nuorten internetriippuvaisuuden tiedon haun lähteenä. Internet-kampanjat, jotka puoltavat seksuaalioikeuksia, tuovat edustajan mukaan esiin asioiden tärkeyden, mutta lakialoite pyrkii kuitenkin kriminalisoimaan myös mediaa. (EP2 2019, 37.40).

7.2.2 Lainsäädäntö ja yksilön oikeudet

Kannattavat puheenvuorot puoltavat yksilön oikeutta seksuaalikasvatukseen ja vetoavat lainsäädäntöön. RE-ryhmäpuheenvuorossa vedotaan jokaisen yksilön oikeuteen nauttia elämästä. Puheenvuorossa muistutetaan, että yleensä hallitukset Euroopassa ja globaalisti tekevät kaikkensa investoidakseen ideologiavapaaseen koulutukseen, joka antaa lapsille tiedot ja taidot elämään. Esittäjän mukaan Puolan ehdotus on täysin päinvastaista, ja se kieltää nuorilta oikeuden nauttia elämästä. (EP2 2019, 08.33-10.58).

EPP:n edustaja (nainen, Irlanti) nostaa esiin puheenvuoronsa aikana seksuaalikasvatuksen edistämisen tärkeyden viitaten sukupuolten tasa-arvon saavuttamiseen sekä nuorten oman arvonsa ja vastuunsa ymmärtämiseen (EP2 2019, 19.22- 19.35). Edustajan mukaan sekä terveiden suhteiden kehittyminen että nuorten seksuaalinen kehitys hidastuvat, jos nuorilta evätään oikeus tietoon, joka on demokraattinen perusoikeus (EP2 2019, 19.50-20.03). Edellisistä puheenvuoroista poiketen S&D:n edustaja (nainen, Itävalta) näkee kokonaisvaltaisen seksuaalikasvatuksen tarjoamisen nuorille naisten oikeuksien puolesta toimimisena (EP2 2019, 21.10-22.11). Kokonaisvaltaisessa seksuaalikasvatuksessa on kuitenkin kyse laajemman sukupuoli-identiteetin ja sukupuolirooli-identiteetin merkityksistä kuin kaksijakoisesta sukupuoli käsityksestä (Stars ym. 2018, Waylen ym., 2013).

Neljännän parlamentin jäsenen (RE, nainen, Espanja) mukaan seksuaalikasvatuksessa on kyse koulutuksesta sekä vapaudesta, minkä vuoksi seksuaalikasvatuksen vastustaminen on historian ja ihmisoikeuksien vastaista. Edustaja vetoaa ihmisoikeuksiin ja lainsäädäntöön, joiden mukaisesti yksilön tulee saada tietoa seksuaalioikeuksistaan. Edustajan mukaan kaikenlainen sukupuolisyryntä tulee poistaa. RE-ryhmän jäsen (nainen, Espanja) ottaa puheenvuorossaan esiin sukupuolen lisäksi etnisen taustan merkityksen, millä viitataan yksilön kokeman syrjinnän vaikutuksiin yhteiskunnassa (EP2 2019, 22.14-23.57). Edustaja muistuttaa puheenvuorossaan Puolan ratifioineen Istanbulin yleissopimuksen, joka koskee kaikkea naisiin kohdistuvan väkivallan ja syrjinnän torjumista, rodullinen syrjintä mukaan lukien (EP2 2019, 22.14-23.57) Kuudes parlamentin jäsen (S&D, mies, Romania) nojaa argumenttinsa omaan kokemukseensa lääkärinä, mikä on yksi argumentoinnin vakuuttamiskeinoista, kuten luvussa viisi on esitetty. Edustajan mukaan seksuaalikasvatus on tärkeää, koska sen avulla voidaan estää

useat sairaudet. Edustajan mukaan seksuaalioikeudet kieltävät aloitteet ”vastustavat terveyttä” (EP2 2019, 20.10-21.11).

Seitsemäs parlamentin jäsen (S&D, nainen, UK) sanoo puheenvuorossaan, ettei aihe koske ainoastaan opetusta, vaan kyse on arvokkuudesta ja lasten oikeuksista. Edustajan mukaan kyse on yksilön perusoikeuksista ja Euroopan unionin perusarvoista, jotka on kirjattu perusoikeuskirjaan. Edustaja vetoaa Euroopan parlamenttiin, jonka on tuomittava lakialoite ja taattava kaikille seksuaalioikeudet mukaan lukien mahdollisuus seksuaalikasvatukseen. Edustajan mukaan yhteiskunnan velvollisuus on kasvattaa lapsia terveisiin ja toisiaan kunnioittaviin suhteisiin. Edustajan mukaan tämä vastuu kuuluu kaikille ”meille” lainsäätäjinä, vanhempina ja Euroopan unionin toimijoina. (EP2 2019, 35.37-37.06).

Ainoastaan kaksi ryhmäpuheenvuoroa (Vihreät/EVA; GUE/NGL) ja yksi yksittäinen puheenvuoro (S&D, nainen, Iso-Britannia) nostavat puheenvuoroissa esiin lakialoitteen vaikutukset LHBTIQ+ -ihmisten oikeuksiin (EP2 2019, 17.47-18.53; 11.05-13.08; 35.37-37.06.) S&D-ryhmän parlamentin jäsen (nainen, UK) huomauttaa ehdotuksen kohdistuvan etenkin naisten ja HBLTIQ+ -ihmisten oikeuksiin. Edustajan mukaan lakialoite heikentää naisten oikeuksia, minkä lisäksi se on Istanbulin yleissopimuksen vastainen (EP2 2019, 35.37-37.06). Vihreiden/EVA-ryhmäpuheenvuoron esittäjä (mies, Saksa) näkee seksuaalikasvatuksen jokaisen yksilön ihmisoikeutena (EP2 2019, 11.05—13.08). Puheenvuoron esittäjä nojaa argumenttinsa tutkittuun tietoon, jonka mukaan osa nuorista alkaa kyselemään omasta seksuaalisuudestaan ja kehostaan jo 12-13-vuotiaana, minkä vuoksi on tärkeää, että nuoret saavat vastauksia esittämiinsä kysymyksiin (EP2 2019, 11.05—13.08). Lisäksi ryhmäpuheenvuoron esittäjä korostaa, että jäsenvaltioiden tulee tarjota yhtäläiset oikeudet naisille, LHBTIQ+ -ihmisille sekä kaikille muille nuorille, jotka haluavat elää vapaudessa. Esittäjän mukaan lakialoite kriminalisoi etenkin nuoret naiset ja queer-ihmiset, jotka kokevat usein seksuaalista väkivaltaa ja syrjintää (EP2 2019, 11.05—13.08).

”Meille vihreille on tärkeää osoittaa solidaarisuutta queer-ihmisten ja feministien rinnalla Puolassa. Te ette ole yksin, te olette oikeassa ja me olemme teidän puolellanne. Puolan hallitus päättää lakialoitteesta, mutta Euroopan parlamentissa on Euroopan parlamentin jäseniä, jotka kuuntelevat ja tukevat teitä.” (EP2 2019, 11.05—13.08).

Yksilön oikeuteen ja kansainvälisiin sopimuksiin vetoaminen korostaa nimenomaan yksilön itsemääräämisoikeutta omasta kehostaan ja seksuaalisuudestaan. Itsemääräämisoikeuden tulisi olla jokaisen yksilön oikeus, kuten luvussa kaksi mainitaan. Puheenvuorot, jotka huomioivat vähemmistöt, kuten edellä esitetyt (Vihreät/EVA, GUE/NGL, S&D), huomioivat intersektionaalisuuden merkityksen. Toisin sanoen kyseisten puheenvuorojen esittäjät ottavat huomioon sukupuolen ja ihonvärin lisäksi muut sosiaaliset kategoriat, kuten yhteiskuntaluokan, seksuaalisuuden, iän tai vammaisuuden (kts. Hancock 2016). Tarkastelen tähän liittyvää argumentointia vielä tarkemmin alaluvussa 7.2.4, joka käsittelee stereotyyppien vahvistamista, tasa-arvoa ja ideologiaa.

7.2.3 Seksuaalikasvatuksen kriminalisointi lisää pedofiliaa

Kolmessa parlamenttiryhmän puheenvuorossa (EPP; S&D; RE) ja neljässä yksittäisen jäsenen puheenvuorossa viitataan pedofiliaan. Puheenvuorojen mukaan seksuaalikasvatuksen kriminalisointi lisää pedofiliaa yhteiskunnassa. S&D-ryhmäpuheenvuorossa argumentoidaan lakiesityksen luovan ”paratiisin pedofiileille” sekä seksuaalikasvatuksen kieltämisen aiheuttavan valtavia negatiivisia seurauksia lapsille ja nuorille (EP2 2019, 06.06-08.27). RE-ryhmäpuheenvuorossa argumentoidaan, että Puolan lainsäädäntö on ”kutsu pedofiileille” (EP2 2019, 08.33-10.58). EPP-ryhmäpuheenvuoron esittäjän mukaan varhainen seksuaalikasvatus antaa puolalaisille lapsille mahdollisuuden suojautua pedofiileiltä. Esittäjä argumentoi, että seksuaalikasvatuksen aloittaminen vasta myöhemmällä iällä kieltää oikeuden omaan kehoon ja seksuaalisuuteen (EP2 2019, 04.30-06.06). Esittäjän mielestä Puolan nykyinen seksuaalikasvatus suojaa lapsia pedofiileiltä, vaikka se on hyvin rajoittunutta (EP2 2019, 03-32-04.30). Esittäjä perustelee argumenttinsa tutkitun tiedon kautta, mikä nähdään yhtenä argumentaation keinoista, kuten luvussa viisi mainitaan. Esittäjä sanoo, että sekä seksitaudit että alle 15-vuotiaiden synnytykset ovat lisääntyneet, jonka lisäksi vuonna 2018 13 000 lasta joutui seksuaalisen ahdistelun kohteeksi (EP2 2019, 04.30-06.06).

Yksittäisen parlamentin jäsenen (EPP, nainen, Irlanti) mukaan on ”hölynpölyä”, että seksuaalikasvatuksen tarjoaminen nuorille edistäisi pedofiliaa. Päinvastoin edustajan mielestä seksuaalikasvatuksen tarjoaminen edistää nuorten ymmärrystä ja tietoisuutta seksuaalisesta väärinkäytöstä ja siltä välttymiseltä (EP2 2019, 20.02-20.31). Toisen parlamentin jäsenen (EPP, nainen, Puola) mukaan lakiehdotuksessa pedofilia käsitetään

ikään kuin seksuaalikasvatuksena. Edustaja syyttää suoraan erästä Puolan edustajaa väärän tiedon antamisesta lakiehdotuksesta (EP2 2019, 27.50-28.20). Kolmannen parlamentin jäsenen (RE, nainen, Ruotsi) mukaan lakiesityksen takana ovat konservatiiviset voimat, jotka uskovat lakiesityksen voivan edistää pedofilian pysäyttämistä, mikä on edustan mielestä ”absurdi” ajatus (EP2 2019, 32.34-32.45). S&D-ryhmän jäsenen (nainen, Ruotsi) mukaan ”pedofilia on sairasta” eikä sillä ole mitään tekemistä seksuaalikasvatuksen kanssa.

7.2.4 Stereotyyppien vahvistaminen, sukupuoli-identiteetti ja tasa-arvo

Kannattavat puheenvuorot huomioivat seksuaalikasvatuksen oikeudellisen perustan ja merkityksen tasa-arvon toteutumiselle. Puoltavien argumenttien mukaan seksuaalikasvatuksen avulla voidaan vähentää vallitsevia stereotyyppioita ja sallia yksilölle vapaus ilmaista omaa seksuaalisuuttaan. Puheenvuorot ottavat sosiaalisen sukupuolen huomioon, mikä kattaa sukupuolen biologisen merkityksen lisäksi sen sosiaalisen näkökulman, kuten luvussa neljä esitetään (Waylen ym. 2013; Stars ym. 2018). Parlamentin jäsenet viittaavat nuorten vapauteen saada tietoa omasta seksuaalisuudestaan, mikä voidaan nähdä vapautena oman sukupuoli-identiteetin kehittymiselle (Waylen ym. 2013). Moni edustaja puoltaa kokonaisvaltaista seksuaalikasvatusta, joka tarjoaisi moninaisemman sukupuolen tarkastelukentän. Edustajat kuitenkin viittaavat puheenvuoroissaan ”tyttöihin” ja ”poikiin”, mikä korostaa kaksijakoista sukupuolikäsitystä. Etenkin jälkistrukturalistiset feminismin tutkijat ovat kritisoineet kaksijakoista sukupuolikäsitystä, koska se sulkee pois moninaisen sukupuolikäsityksen ja muunlaiset toimijat sekä ongelmat (Kantola 2006, 126).

RE-ryhmäpuheenvuorossa mainitaan, että koulutuksen tulee olla täysin vapaa ideologiasta, jota seksuaalikasvatuksen kriminalisointi ei hänen mukaansa edusta (EP2 2019, 08.33-10.58). GUE/NGL-ryhmäpuheenvuorossa mainitaan, että lakiehdotus vahvistaa tiettyjä sukupuolistereotyyppioita. Puheenvuoron esittäjän mukaan lakiehdotuksessa on kyse homofobiasta sekä katolisen kirkon pyrkimyksestä edistää patriarkaalisuutta ja yrityksestä puuttua kieleen raskauden ehkäisyn mainitsematta jättämisellä. (EP2 2019, 17.47-18.53). Puheenvuoron argumentointi vastaa radikaalifeminismin näkemystä patriarkan luomasta miesylivallasta ja naisen kehon kontrollista (Kantola 2006, 121-122; Millet 1970). Argumentti tukee myös aikaisempaa

tutkimusta (Thijssen ym. 2019, 1-3) konservatiivisten liikkeiden yrityksestä puuttua kieleen, jossa seksuaalioikeuksia ei tunnisteta.

EPP-ryhmän jäsen (nainen, Irlanti) argumentoi puheenvuorossaan (me-muotoinen) tyttöjen ja poikien välisen tasa-arvon toteutumisen vaativan seksuaalikasvatuksen edistämistä Euroopassa. Tasa-arvon toteutuminen edesauttaa nuorten oman arvon ja vastuun ymmärtämistä (EP2 2019). Viittaamalla ”tyttöihin” ja ”poikiin” puheenvuoro korostaa kaksijakoista sukupuoli käsitystä ja naisten ja miesten samanlaisuutta, mitä muun muassa liberaali feminismin aate edustaa (Kantola 2006, 119). Myös S&D-ryhmän parlamentin jäsen (nainen, Itävalta) korostaa kaksijakoista sukupuolikäsitystä mainitessaan seksuaalikasvatuksen tarjoamisessa olevan kyse naisten oikeuksista (EP2 2019), jolloin edustaja ei huomioi sukupuolen moninaisuutta (Kantola 2006, 126).

RE-ryhmän jäsen (nainen, Espanja) muistuttaa puheenvuorossaan seksistä puhumisen normaaliudesta. Edustaja kertoo esimerkin omasta maastaan. Espanjan äärioikeisto on ehdottanut kouluissa tarjottavaksi stereotypioihin perustuvaa seksuaalikasvatusta, jonka monet kansainväliset järjestöt tuomitsisivat. Neljäs parlamentin jäsen (RE, nainen, Ruotsi) näkee lakiesityksen naisvihamielisenä, minkä takana toimii konservatiiviset voimat. Myös RE-ryhmän parlamentin jäsenen (nainen, Tšekki) mukaan seksuaalikasvatus on konservatiivisempaa kuin aikaisemmin. (EP2 2019). Feministisen politiikan tutkimuksen kautta tarkasteltuna parlamentin jäsenet näkevät yhteiskunnan rakenteiden olevan epätasa-arvoisia ja naisia alistavia johtuen konservatiivisista toimijoista, jotka suhtautuvat negatiivisesti naisten oikeuksiin. Ruotsin edustajan (RE, nainen) mukaan tasavertaisessa yhteiskunnassa tarvitaan tietoa, jotta jokainen tyttö ja poika saa julkisesti näyttää oman seksuaalisuutensa. Oman seksuaalisuuden ”julkinen näyttäminen” viittaa nuorten valtaan omaan kehoonsa ja sukupuoleensa. (EP2 2019, 32.18-33.38). RE-ryhmän jäsen (nainen, Ruotsi) tunnistaa yksilön oikeuden toteuttaa omaa seksuaalisuuttaan. Kuitenkin mainitsemalla ”tytöt” ja ”pojat”, edustaja jättää huomioimatta muunsukupuoliset. Etenkin jälkistrukturalistinen feminismi tutkimus on esittänyt kritiikkiä kaksijakoiseen sukupuolikäsitykseen liittyen, kuten luvussa neljä mainitaan. Seitsemäs parlamentin jäsen (S&D, nainen, Ruotsi) tukee ajatusta, jonka mukaan seksuaalikasvatus edistää tasa-arvoa yhteiskunnassa ja sen kieltäminen voi vahvistaa vallitsevia stereotypioita.

7.3 Yhteenveto

Analyysin tulokset tukevat aikaisempaa tutkimusta (Kantola & Rolandsen-Agustin 2016, 642) parlamentin ryhmien jakautumisesta keskusteltaessa tasa-arvosta ja seksuaalioikeuksista, kuten on tarkemmin esitelty luvussa 7. Tulokset tukevat myös EP1 keskustelusta saatuja tuloksia, miten puolesta ja vastaan argumentointi tapahtuu eri parlamentin ryhmien välillä. Tässäkin keskustelussa, kuten EP1 keskustelussa, GUE/NGL-ryhmän ja vihreät/EVA-ryhmän jäsenet argumentoivat voimakkaammin feministisen retoriikan kautta ja suoranaisemmin tukivat feminismiä. GUE/NGL-ryhmäpuheenvuorossa ja yksittäisten parlamentin jäsenten puheenvuoroissa viitattiin yhteiskunnan patriarkaaliseen rakenteeseen ja naisvastaisiin toimijoihin, mikä on lähimpänä radikaalifeminismin käsitystä valtion ja sukupuolen välisestä suhteesta (Kantola 2006, 121-122). Vihreät/EVA-ryhmäpuheenvuorossa osoitettiin parlamenttiryhmän solidaarisuus feministeille ja queer-ihmisille. Sen sijaan monet muut puheenvuorot (EPP, S&D, RE) argumentoivat maltillisemmin ja viittasivat demokratiaan, lainsäädäntöihin ja tasa-arvon edistämiseen

Keskustelusta näkyi vastakkainasettelu puoltavien ja vastustavien puheenvuorojen välillä. Vastustavien puheenvuorojen yleinen asenne kokonaisvaltaista seksuaalikasvatusta kohtaan oli kielteinen. Puheenvuoroissa korostettiin perinteisiä sukupuolirooleja ja biologisen sukupuolen merkitystä eikä sukupuolen moninaisuutta huomioitu. Etenkin ideologiaa korostavat puheenvuorot kritisoivat sukupuoli-identiteetin merkitystä yksilön seksuaalisuudelle ja kehitykselle sekä näkivät sukupuoli-identiteetin vaarallisena sekä lapsia ja nuoria vahingoittavana. Lainsäädäntöön ja yksilön oikeuteen vetoavat puheenvuorot, jotka nostivat esiin pedofilian argumentoivat, että koulutuspolitiikka kuuluu jäsenvaltion toimivaltaan. Näissä puheenvuoroissa korostettiin vanhempien oikeutta suojella nuoria sekä tarjota nuorille seksuaalikasvatusta.

Puoltavien puheenvuorojen asenne kokonaisvaltaista seksuaalikasvatusta oli myönteinen. Puolustavat puheenvuorot vetosivat yksilön oikeuteen, kansainvälisiin sopimuksiin ja ihmisoikeuksiin puolustaessaan kokonaisvaltaista seksuaalikasvatusta. Moni esittäjä korosti puheenvuoroissa nuorten oikeutta saada tietoa, mikä ei perustu ainoastaan perinteisiin sukupuolirooleihin. Tämä ajatus lähestyy feministisen politiikan tutkimuksen näkemystä, minkä mukaan perinteisten sukupuoliroolien purkaminen nähdään

merkittävänä keinona toteuttaa tasa-arvoa yhteiskunnassa (Pateman 1988; Waylen ym. 2013). Esitetyissä puheenvuoroissa huomioitiin biologisen sukupuolen (*sex*) lisäksi sosiaalinen sukupuoli (*gender*). Vaikka puheenvuorot korostivat kokonaisvaltaista seksuaalikasvatusta ja sukupuoli-identiteetin merkitystä nuoren kehitykselle, sukupuoli nähtiin monessa puheenvuorossa kaksijakoisena (Kantola 2006, 126), mikä nousee esiin viittauksista ”tyttöihin” ja ”poikiin”. Ainoastaan kolmessa (Vihreät/EVA, GUE/NGL, S&D) puheenvuorossa mainittiin erikseen LHBTIQ+ -ihmiset, minkä lisäksi muita vähemmistöön kuuluvia, kuten vammaisia tai maahanmuuttajia, ei mainittu kertaakaan. Näin ollen suurin osa puheenvuorojen esittäjistä ei huomioi intersektionaalisuuden näkökulmaa, kuten luvussa kaksi määritellään. Sukupuolen kaksijakoisuutta ovat kritisoineet etenkin jälkistrukturalistiset feministit ja ei-valkoiset feministit (Mottier 2013; Mohanty 1984), kuten tästäkin keskustelusta nähdään, sukupuoli näyttäytyy kovin kaksijakoisena poliittisissa keskusteluissa.

8 Global Gag -sääntö

Kolmas parlamenttikeskustelu käsittelee Yhdysvaltojen presidentti Donald Trumpin 23.1.2017 allekirjoittamaa Global Gag -sääntöä, jolla viitataan Yhdysvaltojen päätökseen poistaa rahoitus aborttipalveluita tai neuvontaa osana perhesuunnittelua tarjoavilta kansalaisjärjestöiltä (SheDecides 2017). Kyseessä ei ole ensimmäinen kerta, kun Yhdysvaltojen presidentti on allekirjoittanut saman säännön. Ensimmäisen kerran Ronald Reagan otti säännön käyttöön vuonna 1984 väittäen puolustavansa sillä syntymättömien lasten oikeuksia (Barot & Cohen 2015). Reaganin jälkeen kaikki republikaani presidentit ovat ottaneet säännön käyttöön, kun taas demokraatit ovat lakkauttaneet sen (Barot & Cohen 2015). Trumpin päätös ottaa sääntö käyttöön nosti kansainvälisen huolen, koska rahoitusleikkaukset vaikuttavat laajemmin seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluiden saatavuuteen (SheDecides 2015).

Euroopan parlamentin täysistuntokeskustelussa keskusteltiin siitä, tuleeko Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden lisätä rahoitusta, jotta Trumpin päätöksen aiheuttama rahoitusaukko voitaisiin täyttää. Euroopan komissio on huolissaan säännön mahdollisista seurauksista, jotka vaikuttavat merkittäväällä tavalla seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluiden saatavuuteen erityisesti globaalien etelän valtioissa. Sääntö estää lisäksi YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisen, heikentää naisten terveyttä, lisää äitiyskuolleisuutta ja vahingoittaa lasten hyvinvointia, minkä takia se nähdään vakavana loukkauksena naisten oikeuksia kohtaan. (EP3, 2017, 15.03-15.05.04).

Keskustelussa pidettiin yhteensä 32 puheenvuoroa, joista kahdeksan oli ryhmäpuheenvuoroja ja 24 jäsenten itsenäisiä puheenvuoroja. Ryhmäpuheenvuoroista viisi (EPP, S&D, ALDE, GUE/NGL, Vihreät/ALE) puolsi suullista kysymystä ja kolme (ERDD, ENF ja EKR) vastusti EU:n lisärahoitus toimia. Itsenäisistä puheenvuoroista neljä (EPP, EKR, EFDD) vastusti, kahdeksantoista puolsi ja kaksi suhtautui varauksella Euroopan komission esitykseen. Huomioitavaa on, että kahden EPP-ryhmään kuuluvan jäsenen esittämät puheenvuorot ovat ainoat, jotka poikkesivat ryhmäpuheenvuorosta. Tämä tukee kahden aikaisemman keskustelun (EP1 ja EP2) analyysien tuloksia, joissa EPP-ryhmään kuuluvat jäsenet olivat myös ainoat, jotka poikkesivat ryhmän linjasta.

Huomattavan osan yksittäisistä puoltavista puheenvuoroista (yhdeksän) esitti S&D-ryhmän edustaja, lisäksi kolme puheenvuoroa esitti Vihreät/ALE-ryhmän jäsen, kolme GUE/NGL-ryhmän jäsen, kaksi ALDE-ryhmän edustajaa ja yksi EPP-ryhmän jäsen. Vastustavien ryhmäpuheenvuorojen esittäjistä kaksi on miehiä ja yksi nainen. Yksittäisistä vastustavista puheenvuoroista kaksi piti miehishenkilö ja kaksi jäsenistä oli naisia. Kahdeksastatoista puoltavasta puheenvuoroista kolmesta oli naisten esittämiä. Puoltavien ja vastustavien puheenvuorojen esittäjät ovat eri jäsenvaltioista. Kolme parlamentin jäsentä antoivat kirjallisen lausunnon, joita ei ole esitetty eikä käännetty englannin tai suomen kielellä, minkä vuoksi en tarkastele niitä tässä tutkielmassa.

Kahdessa puheenvuorossa suhtauduttiin varauksella Euroopan komission esitykseen. Kyseisissä puheenvuoroissa nostettiin esiin, että kyseessä on vakava kysymys ja Euroopan unionin on katettava Trumpin ”aiheuttama rahoitus aukko”, mutta parlamentin jäsenet eivät esitä mitään vaihtoehtoja ratkaisua tälle. Toiseksi puheenvuoroissa korostetaan naisten oikeudesta päättää raskauden keskeytyksestä. Toinen puheenvuoron esittäjä kuitenkin argumentoi abortin olevan puolustuskyvyttömän yksilön murhaamista. Esittäjän mukaan raskauden keskeyttäminen on suuri päätös, ja naisia ja tyttöjä on koulutettava sekä perheitä tuettava, jotta kukaan ei joutuisi tällaisen päätöksen eteen (EP3 2017, 16:17:00-16:18:16; EP3 2017, 16:13:30-16:14:40). Molemmat puheenvuoron pitäjistä olivat Kreikan edustajia ja miehiä. Ensimmäinen edustaja kuului EKR-ryhmään ja toinen sitoutumattomiin.

Aikaisempien aineistojen tapaan käsittelen tämänkin keskustelun kahdessa osassa. Alaluku 8.1 käsittelee vastustavia puheenvuoroja ja niissä esiintyvää argumentaatiota sekä asenteita. Alaluku 8.2 käsittelee puoltavia argumentteja ja asenteita.

8.1 Vastustavat puheenvuorot - abortti on ”kuolemanteollisuus”

Ensimmäinen ryhmäpuheenvuoro (EKR, mies, Slovakia) vetoaa ihmiselämän kunnioittamiseen, oikeuteen syntyä ja elää sekä syntymättömien lasten oikeuksiin. EKR-ryhmäpuheenvuoron esittäjän mukaan Euroopan komission ehdotus lisätä rahoitusta ja tukea aborttia osana perusterveydenhuoltoa on ”barbaarisuuden rahoittamista”. Edustaja puoltaa kuitenkin naisten oikeutta saada korkealaatuista terveydenhuoltoa erityisesti, kun kyse on lasten saamisesta. Edustajan mielestä jokaisen mielipidettä tulee kunnioittaa,

minkä vuoksi hänen mukaansa presidentti Trumpilla on oikeus mielipiteeseensä. Näin argumentoiden, esittäjä siirtää päätösvallan abortista presidentille ja näkee aborttioikeuden poliittisena päätöksentekona ei naisen oikeutena. Edustaja hyökkää puheessaan feministejä vastaan, jotka näkevät abortin naisen valintana (EP3 2017, 15.17.12–15.18.55). Esittäjän argumentointi on linjassa aikaisemmin esitettyjen tulosten kanssa (Thijssen ym. 2019; Kantola & Rolandsen-Agustin 2016). Edustajan asenteet tukevat teoreettisen viitekehyksessä esiin nostettuja huomioita, kuinka naisen kehollinen itsemääräämisoikeus on edelleen politisoitunut aihe (Waylen ym. 2013;

“Minun kysymykseni on, miten kukaan, joka kutsuu itseään feministiksi, haluaa antaa rahoitusta sellaiselle käytänteille, jotka vahingoittavat naisia ja lapsia? Tämä on minun mielestäni suorastaan kansanmurhaa, naisten vastaista toimintaa ja ihmiskunnanvastaista toimintaa.” (EP3 2017, 15.17.12–15.18.55).

Edellisen ryhmäpuheenvuoron esittäjän tavoin, ERDD-ryhmäpuheenvuoron esittäjä (nainen, Saksan) puoltaa naisten ja lasten lisääntymisterveyttä, johon abortti ei kuulu. Edustaja perustelee asenteensa ensinnäkin sillä, että abortti ei kuulu Euroopan unionin toimivaltaan ja toiseksi, sillä, että abortti on rikos, mikä tekee siitä rikosoikeudellinen asia (EP3 2017, 15.29.00- 15.29.41; EP3 2017, 15.30.02-15.30.19). Edustaja kertoo esimerkin omasta maastaan, Saksasta, jossa abortti on rikos ja vain tietyin ehdoin mahdollinen (EP3 2017, 15.29.41-15.30.02). Puheenvuorossa korostuu edellisen puheenvuoron tavoin samanlaiset asenteet aborttia kohtaan. Päätösvalta abortista nähdään lainsäädännöllisenä asiana eikä naisen oikeutena valita, mikä on yksi feministisen politiikan tutkimuksen esiin nostamista ongelmista (Waylen ym. 2013, 163; Mottier 2013, 216), kuten luvussa kaksi on esitetty. Argumentaatio tapahtuu esittämällä asiat itsestään selvänä, kuten vetoamalla oman valtion toimintaan kyseenalaistamatta sitä.

ENF-ryhmäpuheenvuoron esittäjä (nainen, Ranska) käyttää samanlaista argumentaatiota, minkä lisäksi puheenvuorossa esiintyy samanlaisia asenteita kuin kahdessa edellisessä (ERDD, EKR) ryhmäpuheenvuorossa. ENF-ryhmäpuheenvuoron esittäjän mukaan Yhdysvaltojen päätös ottaa käyttöön Global Gag -sääntö nähdään myönteisenä, koska aggressiivinen abortin edistämispolitiikka ei ole hyväksyttävää. Parlamentin jäsenen mukaan Trump on viisas tehdessään rahoitusleikkauksia kansalaisjärjestöiltä, jotka tukevat aborttia osana perhesuunnittelua. Edustajan mukaan tämä on Trumpin

täysimääräinen oikeus, koska hänet on demokraattisesti valittu tehtäväänsä (EP3 2017, 15:32:34-15:33:26). Tässäkin tapauksessa päätösvalta naisen kehosta annetaan suoraan presidentin ja hallinnon päätäntävaltaan eli osaksi politiikkaa. Edustajan mielestä Euroopan unionilla ei ole oikeutta ”ottaa Trumpia hampaisiin”, eikä Euroopan unioni ole viisas tehdessään niin. Edustaja vetoaa ”ideologisoituihin malleihin”, jotka vastustavat Trumpia. Lopuksi edustaja viittaa Kairon konferenssiin, ”vuosittain tehdään miljoonia abortteja, joista tulisi päästä eroon, kuten Kairon konferenssissa on todettu”. (EP3 2017, 15:33:26–15:35:13). Näin ollen edustaja vääristää Kairon konferenssin keskustelua, jossa nimenomaan korostettiin naisten oikeutta määrätä omasta kehostaan ja lapsiluvusta, esimerkiksi ehkäisyn ja perhesuunnittelun kautta, minkä seurauksena suunnittelemattomien raskauksien määrä ja sen seurauksena aborttien tekeminen vähentyisi (YK 1994a).

”Olen tästä iloinen. Yhdysvallat ei enää halua pakottaa koko maailmaa kansalaisjärjestöjen kautta tällaiseen politiikkaan, joka on vuoden 68 kulttuurivallankumouksesta peräisin. Se on hyvä asia koska tämä aggressiivinen abortin edistämispolitiikka ei ole millään tavalla hyväksyttävää.” (EP3 2017, 15:32:34-15:33:26).

EPP-ryhmän edustajan (nainen, Kroatia) mukaan on tärkeää, että rahoitus vedetään pois niiltä, jotka puoltavat aborttia perhesuunnittelun välineenä. Edustajan mielestä rahoitus tulee ohjata sellaisille organisaatioille, jotka hoitavat naisten ja lasten terveyttä eikä niille, jotka avoimesti pitävät aborttia perhesuunnittelun välineenä. Samoin toinen EPP-ryhmän edustaja (nainen, Tšekki) tukee puheenvuorossaan Euroopan unionin työtä kehitysavun antajana, missä tuetaan perusterveydenhuoltoa. Kuitenkaan raskauden keskeytystä ei tule tukea Euroopan unionin varoista. Edustajan mukaan Euroopan unionin rahoituksen tulee olla ”elämää säästävää, ei tuhoavaa”. (EP3 2017, 16:10:50-16:12:00). Kroatian (EPP, nainen) edustaja lisäksi huomauttaa, että säännöllä ei tulisi olla vaikutusta kansalaisjärjestöjen toimintaan, jos ne noudattaisivat kunkin valtion lainsäädäntöä (EP3 2017, 15:38:26-15:40:08). Tällä hän viittaa siihen, että monissa globaalien etelän valtioissa abortti on kielletty lainsäädännössä.

Kolmannen puheenvuoron (EFDD, mies, Iso-Britannia) esittäjän mukaan naisten terveysasiat ovat heidän itsestään selvä oikeus. Kaikilla valtioilla on kuitenkin oikeus käyttää verorahansa kuten haluavat, minkä seurauksena Euroopan parlamentin ei tule

puuttua Yhdysvaltojen politiikkaan. Edustajan mielestä on erikoista argumentoida, että kyseessä on ”sota feminismiä vastaan”, koska kyseessä on Yhdysvaltojen hallituksen ja kansalaisten asia. Edustajan mielestä laki tulee nähdä poliittisena jalkapallona, jossa kuljetaan kentän puolelta toiselle. (EP3 2017, 15:49:17-15:50:49). Neljännen puheenvuoron esittäjä (EKR, mies, Puola) korostaa Yhdysvaltojen erinomaisuutta, koska Trump on päättänyt jarruttaa aborttioikeutta maailmassa. Edustaja viittaa aborttiin ”kuolemanteollisuudella” Parlamentin jäsenen mukaan Euroopan unionin ja muiden toimijoiden hyökkäys Yhdysvaltoja vastaan on ainoastaan osoitus Euroopan sekasorrosta (EP3 2017, 15:41:48-15:43:00).

Yleisenä asenteena voidaan todeta puheenvuorojen esittäjien puoltavan terveyttä ja hyvinvointia jokaisen ihmisoikeutena, mutta aborttia ei kuitenkaan nähdä ihmisoikeutena. Lisäksi päätösvalta abortista nähdään poliittisena asiana ei naisen oikeutena. Tämä näkemys jättää huomioimatta feministisen politiikan tutkimuksen (Waylen ym. 2013) esiin nostaman ongelman yhteiskunnassa vallitsevasta miesvallasta, mikä heijastuu yhteiskunnan sääntöihin ja rooleihin. Naisen kehon voimaannuttaminen ja itsemääräämisoikeus on ollut 1960-luvulta saakka merkittävä osa feminististä liikettä etenkin länsimaissa, kuten luvussa neljä mainitaan. Tässä keskustelussa aborttioikeuden kieltämisen ei nähdä alistavan naisia tai rajoittavan heidän oikeuksiaan, koska asiaa tarkastellaan syntymättömän sikiön oikeuksien ei naisten oikeuksien kautta. Asenteet aborttia vastaan ovat hyvin voimakkaita, mikä tulee ilmi diskurssista, kuten ”abortti on kuolemanteollisuus” (EKR, mies, Puola) tai kuten EKR-ryhmäpuheenvuorossa viitataan ”abortti on minun mielestäni suorastaan kansanmurhaa” sekä viitataan ”barbaarisen toiminnan tukemiseen” (EKR, mies, Slovakia).

Vastustavat puheenvuorot eivät kertaakaan mainitse keskustelleensa globaalissa etelässä asuvien naisten kanssa perhesuunnittelupalveluista tai abortista. Tämä on ongelmallista etenkin tarkasteltuna jälkistrukturalistisen feminismen tutkimuksen kautta, missä etenkin ”kolmansien maiden” kirjallisuudessa kritisoidaan länsimaista feminismiä käsittää, jossa ”kolmannen maailman naiset” nähdään yhtenäisenä ryhmänä ja toiminnan kohteena (Mohanty, 1984). Tässäkin keskustelussa käsitellään globaalin etelän naisten oikeuksia ilman, että nämä saavat osallistua keskusteluun. Tämän lisäksi naisia käsitellään yhtenäisenä ryhmänä, eikä huomioida intersektionaalisuuden merkitystä tai sukupuolen moninaisuutta, kuten luvussa neljä on nostettu esiin.

8.2 Puoltavat puheenvuorot - oikeus keholliseen itsemääräämisoikeuteen

Puoltavissa puheenvuoroissa korostuu feministisen politiikan tutkijoiden (Waylen ym. 2013) huoli yhteiskunnassa vallitsevien valtasuhteiden vaikutuksesta naisten yhteiskunnalliseen rooliin ja naisen alisteiseen asemaan. Kaikki puheenvuorot vetoavat Euroopan unionin yhteisvastuuseen ja naisten oikeuksiin, joihin kuuluu kehollinen itsemääräämisoikeus. Edustajien mukaan Euroopan unionilla ja jäsenvaltioilla on velvollisuus toimia, jotta Trumpin aiheuttama rahoitusaukko saadaan kurottua umpeen. Moni edustaja (mm. S&D, mies, Saksa; S&D, nainen, Liettua; EPP, nainen, Ranska) puoltaa Euroopan Unionin toimia vahvistaa perhesuunnitteluohjelmia osana kehitysyhteistyötä. Esimerkiksi S&D-ryhmän jäsen (nainen, Italia) argumentoi, että Euroopan unionin tulee sitoutua naisten seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeuksien tukemiseen. Edustajan mukaan kyse ei ole ainoastaan sukupuolten tasa-arvon heikentymispyrkimyksistä, vaan Trumpin päätös vahingoittaa ohjelmia, joilla tuetaan oikeutta aborttiin, perhesuunnitteluun ja naisten ja lasten terveyttä kehitysmaissa. (EP3 2017, 15:54:40-15:55:54). Kaksi parlamentin jäsentä puhuu Global Gag -säännöstä ”suukapulasääntönä” (S&D, mies, Ranska; GUE/NGL, mies, Kreikka), jolla viitataan naisten valinnanvapauden vaientamiseen. S&D-ryhmän jäsen (mies, Ranska) vetoaa muiden parlamentin jäsenten tavoin, että Euroopan unionin on tuettava kansalaisjärjestöjen toimintaa sekä kaikkia sataa miljoonaa naista, jotka ovat vaarassa. (EP3 2017, 16:08:06-16:09:25).

Lähes kaikissa puheenvuoroissa vedotaan lukuihin ja tutkittuun tietoon, mikä on yksi argumentaation keinoista. Puheenvuorot korostavat, kuinka 250 miljoonaa kehittyvissä maissa tapahtuvaa raskautta voitaisiin ennaltaehkäistä tarjoamalla ehkäisyvälineitä. (EP3 2017, 16:03:15-16:05:20). S&D (mies, Saksa) asettaa kaikki kehitysmaissa tehdyt 18 miljoonaa laitonta aborttia USA:n hallituksen vastuulle. Edustaja argumentoi, että leikkauspäätöksen myötä naisten kuolleisuus lisääntyy, minkä lisäksi päätös johtaa siihen, ettei raiskauksen jälkeen turvallista aborttia ole tarjolla (EP3 2017, 15:40:10 - 15:41:39). EPP-ryhmän parlamentin jäsen (nainen, Ranska) mainitsee puheenvuorossaan kansainväliset järjestöt, joihin Trumpin rahoitusleikkaukset tulevat vaikuttamaan, millä on suoria vaikutuksia satojen miljoonien naisten ja tyttöjen elämään. Näiltä naisilta ja tytöiltä evätään pääsy terveystalveihin, minkä vuoksi nämä joutuvat edelleen turvautumaan laittomiin ja vaarallisiin raskaudenkeskeytyksiin. (EP3 2017, 15:52:20-

15:54:30). EPP-ryhmäpuheenvuorossa korostetaan leikkauksien vaikuttavan haitallisesti satoihin tuhansiin naisiin ja tyttöihin sekä heidän terveyteensä maailmanlaajuisesti. Leikkaukset eivät ainoastaan koske aborttia vaan myös terveysohjelmia, kuten zika-viruksen hallitsemista, mikä vaikeutuu leikkauksien myötä. Puheenvuorossa nostetaan esiin, että kyse ei ole ainoastaan abortista, vaan ihmisoikeuksista kuten humanitaarisista asioista, turvasta, lasten suojelusta ja naisten oikeuksista. (EP3 2017, 15:10:17-15:13:11).

EPP-ryhmäpuheenvuorossa mainitaan Trumpin seksistinen käytös, minkä nähdään olevan yhtenä syynä naisten oikeuksien heikentämispyrkimyksiin. Tämä argumentti heijastaa feministisen politiikan tutkimuksen näkemystä, minkä mukaan naisten epätasa-arvoinen asema yhteiskunnassa johtuu yhteiskunnassa vallitsevasta miesvallasta, kuten luvussa neljä esitetään. EPP:n ryhmäpuheenvuoron esittäjä kuitenkin korostaa, että Euroopan parlamentin on säilytettävä hyvät välit presidentti Trumpiin sujuvan kaupankäynnin vuoksi. (EP3, 2017 15.11.16–15.13.11). Kaupankäyntiin vetoaminen osana keskustelua on mielenkiintoista, kun kaupankäynnin verukkeella hyväksytään Trumpin seksistinen käytös. Aikaisempi tutkimus (Kantola & Rolandsen-Agustin (2016) nostaa esiin, että EPP-ryhmä korostaa tasa-arvoa ainoastaan sukupuolten tasa-arvoa käsittelevissä dokumenteissa, kun taas kauppapolitiikka on vahvemmin ryhmän agendalla.

EPP-ryhmäpuheenvuoron tavoin useissa muissa puheenvuoroissa viitataan Trumpin seksistiseen käytökseen ja yhteiskunnassa vallitsevaan miesvaltaan, jotka nähdään syynä naisten epätasa-arvoiseen asemaan yhteiskunnassa. ALDE-ryhmän jäsen (nainen, Itävalta) viittaa Trumpin toimintaan ”hyökkäyksenä naisten oikeuksia vastaan”, mikä on samalla tuhonnut YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisen. Edustajan mukaan ”naisten kehoista tulee taas poliittisen kamppailun kenttä, jolla voi olla hyvin tuhoisia seurauksia”. (EP3 2017, 15:56:03-15:57:19). Lisäksi edustaja kritisoi puheenvuorossaan Iso-Britannian pääministeriä, Theresa Mayta, joka edustajan mukaan on menettänyt kasvonsa naisten oikeuksien edistäjänä, sillä May pitää Trumpia kädestä kiinni kauppasopimuksen toivossa. Vihreät/ALE-ryhmäpuheenvuorossa viitataan Global Gag -sääntöön ”Valkoisessa talossa olevien vanhojen miesten” sääntönä (EP3 2017, 15.27.43-15.28.45). S&D-ryhmän parlamentin jäsenen (nainen, Iso-Britannia) mukaan Trumpin toiminta kertoo hänen vahvasta naisvihastaan. Edustaja vertaa Global Gag säännön allekirjoittamista väkivallan tekoon, jossa naisia ja lapsia pidetään alistetussa

asemassa (EP3 2017, 16:12:05-16:13:29). Vihreiden/EVA-ryhmän edustaja (nainen, Itävalta) mainitsee puheenvuorossaan tilanteen, jona Trump allekirjoitti Global Gag -säännön; hänen ympärillään seisoj joukko valkoisia miehiä (EP3 2017, 15:58:50-16:00:28). Samoin ALDE-ryhmän jäsen (nainen, Belgia) viittaa puheenvuorossaan Trumpin seksistisiin puheisiin, jotka koskettavat kaikkia naisia. Edustajan mukaan kyseessä on ”vanhojen miesten sääntö” (EP3 2017, 16:14:42-16:16:10). ALDE-ryhmäpuheenvuoro vetoaa laajemmin konservatiivisiin toimijoihin. Puheenvuorossa vedotaan Euroopan unionin kansalaisiin, jotka puheenvuoron esittäjän mukaan ymmärtävät, että niin sanottujen populistipuolueiden asialista ei pelkästään käsitä kansallista suvereniteettia ja EU-vastaisuutta, vaan kyse on naisten vastaisuudesta, sovinismista ja naisten oikeuksien heikentämisestä (EP3 2017, 15.21.32–15.22.06). Edustaja jatkaa, että Euroopan unionin ei tule hyväksyä vallitsevia standardeja, vaan toimia johtajana. Euroopan unionin tulee taata naisten tietoisuus omista oikeuksistaan. Rahoitusvaje tulee täyttää ja budjettimenettelyissä tulee tukea niitä muutosehdotuksia, jotka tukevat seksuaali- ja lisääntymisterveyttä. Edustaja puhuu minämuodossa, argumentoiden, että naisten tulee saada päättää omista kehoistaan aina. (EP3 2017, 15.22.06–15.24.22)

Edellä mainitun puheenvuoron tavoin naisten itsemääräämisoikeus korostuu useissa puheenvuoroissa. S&D-ryhmäpuheenvuorossa vedotaan henkilökohtaisemmin yleisöön. S&D-ryhmäpuheenvuoron esittäjä argumentoi, että ”naisten mahdollisuus käyttää perhesuunnittelua ei ole ase, joka heille tulee antaa ja ottaa pois. Kyse on ihmisistä, joita Euroopan parlamentti ei voi jättää pulaan rahoituskiellon astuessa voimaan” (EP3 2017, 15.13.30–15.15.00). Edustajan mukaan leikkauksen kohteena ei ole Euroopan parlamentti, laajempi yleisö eikä Trumpin lähipiiri, vaan 250 miljoonaa naista ympäri maailmaa kärsii leikkauksista vuosittain (EP3 2017, 15.13.30–15.15.00). Tunteisiin vetoaminen voidaan nähdä yhtenä argumentaation keinona.

“Kun aloin tästä puhumaan yksi nainen kuoli näihin vaivoihin. Tämän rahoituksen lopettaminen ei tarkoita sitä, että raskaudenkeskeytyksiä tulisi vähemmän vaan ne jopa kasvavat. Katsokaa, täällä on paljon naisia ja miehiä. Me olemme voineet vaikuttaa siihen haluammeko saada lapsia, sen tulisi olla kaikkien oikeus.” (EP3 2017, 15.15.00–15.16.59).

S&D-ryhmäpuheenvuorossa globaalissa etelässä asuvat naiset nähdään yhtenä ryhmänä ja toiminnan kohteena. Mohanty (1984) on kritisoinut, kuinka länsimaisen feminismi käsityksen mukaan ”kolmannen maailman naisia” tulee suojella uskonnolta ja perinteiseltä perheeltä sekä heidät tulee kouluttaa ja kansainvälistää. Sen sijaan länsimaalaiset naiset nähdään maallistuneina, vapautettuina ja saavat päättää omasta elämästään. Tämä esitystapa näkyy myös edellä olevasta lainauksesta.

GUE/NGL-ryhmäpuheenvuorossa nostetaan esiin, kuinka jokainen republikaan hallinto Yhdysvalloissa on ottanut käyttöön Global Gag -säännön. Trumpin sääntö menee kuitenkin vielä paljon pidemmälle kuin aikaisempien presidenttien asettamat säännöt vieden tuen pois kaikilta organisaatioilta, jotka tukevat naisten terveyttä. Edustaja viittaa naisten lisääntymisterveyteen ”elämän ja kuoleman kysymyksenä”, jonka mukaan kysymys on siinä, onko yksilöllä oikeus elää kokonaisvaltaista vai vain puolikasta elämää. Edustajan mukaan naisilla tulee olla oikeus päättää omasta kehosta ja seksuaalisuudestaan ja Trumpin käyttöön ottama Global Gag -sääntö on vakava hyökkäys naisten terveyttä ja hyvinvointia kohtaan. (EP3 2019, 15.24.42–15.25.21). Puhujan mukaan Euroopan unionin tulee antaa lisää rahoitusta naisten seksuaali- ja lisääntymisterveydelle ja tuomita Yhdysvaltojen sääntö (EP3 2017, 15.25.21–15.26.40).

Vihreät/ALE-ryhmäpuheenvuorossa nostetaan esiin, että puhuttaessa Global Gag -säännöstä puhutaan miljoonien naisten hyvinvoinnista, elämästä ja äitiystuesta sekä tytöistä, jotka joutuvat sukuelinten silpomisen kohteeksi. Edustajan mukaan parlamentin täysistuntokeskustelussa puhutaan ehkäisyn saatavuudesta, mahdollisuudesta saada seksuaalivalistusta sekä pääsystä perhesuunnittelupalveluihin, joissa on kyse naisen vallasta olla tasavertainen toimija yhteiskunnassa. (EP3 2017, 15.27.25-15.27.43).

GUE/NGL-ryhmään kuuluvan edustajan (nainen, Espanja) mukaan Yhdysvaltain hallinto on ”julistanut sodan feminismille”. Edustaja vetoaa Euroopan unioniin, jonka on tämän mukaan vastattava Yhdysvaltain toimenpiteisiin humanitaarisen avun ja naisten vapauksien nimissä. (EP3 2017, 15:44:40-15:45:44). Aikaisemmissakin keskusteluissa, (EP1 ja EP2) nimenomaan GUE/NGL-ryhmän edustajat ovat argumentoineet feminististen määritelmien kautta, kuten lukujen 6.3 ja 7.3 analyysissä mainitaan.

“Kyse ei ole vaihtorahasta, jota voitaisiin käyttää vaaleissa hyväksi Euroopan sisällä tai ulkopuolella. Kyse on saavutetuista, jatkuvista luovuttamattomista oikeuksista, joiden mukaan jokaisen täytyy voida päättää omasta kehostaan, kukaan ei voi pakottaa ketään.” (EP3 2017, 15:44:40-15:45:44).

S&D-ryhmän parlamentin jäsenen (nainen, Iso-Britannia) näkee yhteistyön ja solidaarisuuden ainoana keinona edistää naisten oikeuksia. Puhuen me-muodossa, edustaja vetoaa kaikkiin naisiin sanoen; ”kyse meidän vartalostamme ja meidän valinnastamme” (EP3 2017, 16:12:05-16:13:29). Oma kohtaiseen kokemukseen vetoaminen ja jaettu kokemus naiseudesta, käytettäessä ”me-muotoa”, voidaan nähdä yhtenä argumentaation keinona. Toinen S&D-ryhmän jäsen (nainen, Liettua) argumentoi, että Global Gag -sääntö on suora hyökkäys naisten ja lasten oikeuksia vastaan. Edustaja on huolissaan zika-virus terveysohjelmasta, joka tulee kärsimään leikkauksien myötä (EP3 2017, 16:05:26-16:06:41). Kolmas S&D-ryhmän parlamentin jäsen (mies, Romania) korostaa puheenvuorossaan Euroopan unionin yhä vahvempaa ja tärkeämpää roolia naisten ja tyttöjen oikeuksien puolustamisessa kansainvälisesti. Puheenvuorossa korostetaan aikaisempien puheenvuorojen tavoin säännön vaikutukset yksilön perusoikeuksiin ja sanotaan ettei tasa-arvosta voi tinkiä tasa-arvosta. (EP3 2017, 16:00:42-16:01:45).

S&D-ryhmän edustaja (mies, Romania) korostaa säännön vaikutuksia köyhien naisten terveyteen ja elämään. Näin edustaja huomioi laajemmin sosiaalisia kategorioita, jotka vaikuttavat yksilön oikeuksien toteutumiseen, kuten on esitetty luvussa neljä (Hancock 2016). Samoin kolme muuta parlamentin jäsentä (S&D, mies, Hollanti; GUE/NGL, mies, Kreikka; GUE/NGL, nainen, Italia) viittaavat säännön vaikutuksiin kaikista heikoimmassa asemassa oleviin. S&D-ryhmän parlamentin jäsen (mies, Hollanti) mainitsee säännön vaikuttavan kaikista haavoittuvaisemmassa asemassa oleviin naisiin (EP3 2017, 16:09:27-16:10:35). GUE/NGL-ryhmän jäsen (mies, Kreikka) korostaa säännön vaikutuksia köyhien naisten elämään (EP3 2017, 16:16:13- 16:16:57). Italian edustaja (GUE/NGL, nainen) toteaa, että rahoituksen puutteella tulee olemaan vaikutuksia yli 160 000 köyhän nuoren naisen elämään (EP3 2017, 15:57:30-15:48:45).

Poiketen muista puheenvuoroista kaksi parlamentin jäsentä (S&D, nainen, Ranska; GUE/NGL, nainen, Itävalta) sanoo, että Yhdysvaltojen päätöstä ei saa kritisoida vaan

tulee miettiä, mitä Euroopan unioni voi päätöksen suhteen tehdä. (EP3 2017, 16:06:42-16:08:03; EP3 2017, 15:57:30-15:48:45). Muiden edustajien tapaan he argumentoivat, että säännön vievän miljoonilta naisilta pääsyn ennaltaehkäisy palveluihin. S&D-ryhmän jäsenen mukaan (nainen, Ranska) sääntö johtaa laittomiin abortteihin, joiden tiedetään olevan vaaraksi naisille. Laittomat abortit lisäävät kuolonuhrien määrää ja, äitiyskuolleisuutta, minkä lisäksi ja ne johtavat gynekologisiin tauteihin, kuten fistulaan ja lisäävät aidsin leviämistä (EP3 2017, 16:06:42-16:08:03). GUE/NGL-ryhmän jäsen (nainen, Italia) huomauttaa, että Euroopan unioni ei saa tuomita Trumpin politiikkaa, koska myös Euroopan unionilla on tehtävää naisten oikeuksien toteutumisessa, viitaten Istanbulin sopimukseen (EP3 2017, 15:57:30-15:48:45).

Ainoastaan yksi parlamentin jäsen (Vihreät/EVA, nainen, Suomi) viittaa puheenvuorossaan ideologiaan, missä abortin vastustajat nähdään ”pimeän ideologian toimijoina”. Edustajan mukaan korkealaatuinen seksuaaliterveysneuvonta yhdessä sallivan aborttioikeuden kanssa toimii, minkä pitäisi vaikuttaa ihmisten ajatteluun. Parlamentin jäsen kertoo esimerkin Nepalista, jossa äitiyskuolleisuus väheni huomattavasti abortin laillistuttua vuonna 2002, äitiyskuolleisuus väheni huomattavasti. (EP3 2017, 15:46:00-15:47:48).

8.3 Yhteenveto

Tämän keskustelun tulokset tukevat kahden aikaisemman täysistuntokeskustelun (EP1 ja EP2) analyysien tuloksia sekä aikaisempaa tutkimusta (Kantola & Rolandsen-Agustin 2016) puolueiden jakautumisesta keskusteltaessa seksuaalioikeuksista. Keskustelusta nousi esiin luvussa 2.2 esitetty huomio, kuinka kaikki seksuaalioikeudet eivät saa samanlaista poliittista ja sosiaalista tukea (Thijssen ym. 2019, 2). Asenteet seksuaali- ja lisääntymisterveyttä kohtaan olivat myönteiset, huolimatta siitä, kannattiko vai vastustiko parlamentin jäsen Euroopan komission esitystä. Korkealaatuinen terveydenhuolto nähtiin naisten oikeutena, eikä se aiheuttanut kiistaa parlamentin jäsenten välillä toisin kuin keskusteltaessa oikeudesta aborttiin, jolloin asenteet jakautuivat. Keskustelusta esiin nousseet argumentit ja asennekäsitykset seurasivat Kantolan ja Rolandsen-Agustin (2016, 647-648) analyysin johtopäätöksiä, joiden mukaan väittely oikeuksien huomioimisesta ja siitä, kenen oikeuksia puolustetaan, on kaikista kyseenalaisin. Tässä keskustelussa kannattavien puheenvuorojen esittäjät argumentoivat naisen kehollisen

itseäänmääräämisoikeuden ja tasa-arvon kautta. Konservatiivit sen sijaan argumentoivat jäsenvaltioiden toimivallan puolesta tässä asiassa (Ibid., 647-648).

Vastustavien puheenvuorojen yleinen asenne aborttia kohtaan oli kielteinen. Puheenvuoroissa argumentoitiin syntymättömän sikiön oikeuksiin sekä lainsäädäntöön vedoten. Vastustavat puheenvuorot näkivät naisten kehon julkisena alueena, minkä seurauksena päätösvaltaa naisen kehosta ei annettu naiselle itselleen. Feministiset liikkeet näkevät oikeuden aborttiin merkittävänä mittapuuna tasa-arvon ja naisten oikeuksien toteutumiselle (Mottier 2013, 230-231). Kuitenkaan tätä oikeutta ei ole vielä saavutettu, koska konservatiivit ja fundamentalistit hyökkäävät tätä oikeutta vastaan monissa maissa (Ibid., 230-231), mikä nousee esiin myös tässä keskustelussa.

Kannattavat puheenvuorot tukivat naisliikkeiden ja feministien esiin nostamaa näkemystä, kuinka miesvalta ei ole luonnollista tai toivottua (Waylen ym. 2013, 4). Yhteiskunnassa vallitseva miesvalta kyseenalaistettiin useissa puheenvuoroissa, joissa vaadittiin naisille vaikutusvaltaa omaan kehoonsa. Puheenvuorot korostivat naisen valinnan mahdollisuutta ja oikeutta kattaviin terveyspalveluihin, mukaan lukien oikeuden aborttiin. Eri ryhmien edustajat vetosivat puheenvuoroissa yhteiskunnassa vallitsevaan miesvaltaan viittaamalla Global Gag -sääntöön ”valkoisten miesten sääntönä”, Trumpin toimintaan ”naisvihana” ja ”hyökkäyksenä naisten oikeuksia vastaan” sekä Trumpin ”seksistiseen käytökseen”. Nämä argumentit tukevat feministisen politiikan tutkimuksen teorioita, kuten liberaalia feminismin aatetta, jonka mukaan valtio heijastaa intressiryhmien eli miesten näkemyksiä, mikä asettaa naiset epätasa-arvoiseen asemaan (Kantola 2006, 119). Kuten kahdessa aikaisemmassakin keskustelussa GUE/NGL-ryhmän jäsenet käyttivät tässäkin keskustelussa voimakkaampaa retoriikkaa kuin muut ryhmät ja viittasivat useammin ”feminismiin” puheenvuoroissaan.

EPP-ryhmäpuheenvuoron sekä EPP-ryhmään kuuluvien parlamentin jäsenten yksittäisten puheenvuorojen laajempi tarkastelu on tarpeen. EPP:n ryhmäpuheenvuorossa viitattiin Trumpin seksistiseen käytökseen, mutta puheenvuoron esittäjä korosti kuitenkin, että presidenttiin tulee säilyttää hyvät välit sujuvan kaupankäynnin vuoksi. Näin argumentoidessaan EPP-ryhmäpuheenvuoron esittäjä asetti sukupuolten tasa-arvon toissijaiseksi asiaksi suhteessa kauppapolitiikkaan. EPP-ryhmäpuheenvuorossa esitetty argumentti tukee Kantolan ja Rolandsen-Agustin näkemystä (2016), jonka mukaan EPP-

ryhmä korostaa muita politiikan alueita ja huomioi sukupuolten tasa-arvon ainoastaan sukupuolten tasa-arvoa käsittelevissä dokumenteissa. Feministinen politiikan tutkimus kritisoi, kuinka politiikan tutkimuksessa eikä politiikassa todellisena ilmiönä oteta tarpeeksi huomioon sukupuolen merkitystä (Waylen ym. 2013, 2), mikä voidaan huomata EPP-ryhmäpuheenvuorosta.

Toinen mielenkiintoinen huomio oli, että suurin osa EPP-ryhmän jäsenistä vastusti Euroopan komission ehdotusta, vaikka ryhmäpuheenvuoro puolsi Euroopan komission esitystä. Tämä tukee kahden aikaisemman tutkimuksen tuloksia, joissa myöskin EPP-ryhmän yksittäiset jäsenet olivat ainoita, jotka poikkesivat ryhmäpuheenvuoron linjasta. EPP-ryhmään kuuluvat jäsenet, jotka vastustivat Euroopan komission esitystä, suhtautuivat kuitenkin myönteisesti naisten oikeuteen saada terveystalveluja ja EU:n rooliin kehitysyhteistyön avunantajana, mutta vastustivat aborttioikeutta. Tätä voidaan selittää sillä, että EPP-ryhmän sisältä löytyy paljon perinteisiä konservatiivipuolueita. Kuitenkin esitystä vastustavien EPP-ryhmän jäsenten kieli oli huomattavasti neutraalimpaa kuin muissa vastustavissa puheenvuoroissa, kuten EKR-ryhmän edustajan, joka viittasi aborttiin ”kuolemanteollisuutena”.

Puheenvuorojen argumenteista korostui, kuten kahdessa aikaisemmassakin keskustelussa, sukupuolen kaksijakoisuus sekä kapea-alainen naisidentiteetti. Kuten luvussa neljä mainitaan, ylipäättään keskustelu aborttioikeudesta ja mahdollisuudesta ehkäisyyn heijastaa, joidenkin feministien mukaan, ainoastaan valkoisten keskiluokkaisten naisten huolenaiheita. Ensinnäkin yksilöllä tulee olla rahaa, jotta tällä olisi mahdollisuus ehkäisyyn tai tarvittaessa lailliseen aborttiin. Toiseksi sosiaaliset normit ja käytännöt kuten pakkovalta, sukupuolistunut väkivalta tai rasismi vaikuttavat yksilön mahdollisuuteen saada näitä palveluita. Näin ollen näiden oikeuksien edistäminen on merkityksetöntä, jos tietyt perusoikeudet eivät toteudu. (Mottier 2013, 250). Ainoastaan kolme puheenvuoroa mainitsi Global Gag -säännön vaikutukset haavoittuvaisimmassa asemassa oleviin naisiin ja kaikista köyhimpiin. Yksikään puheenvuoro ei viitannut vammaisiin, vähemmistöihin tai ikäihmisiin. Näin ollen suurin osa puheenvuoroista jätti huomioimatta intersektionaalisuuden, jonka määritelmän mukaan sukupuolen ja ihonvärin lisäksi tulee huomioida muut sosiaaliset kategoriat, kuten yhteiskuntaluokka, seksuaalisuus, ikä tai vammaisuus (Hancock 2016). Jälkistrukturalistisen feminismin (Mohanty 1984) kautta tarkasteltuna globaalissa

etelässä asuvat naiset esitettiin puheenvuoroissa yhtenäisenä ryhmänä ja toiminnan kohteena. Tämä näkyi esimerkiksi S&D-ryhmäpuheenvuorosta, kuten alaluvussa 8.2 mainittiin.

9 Johtopäätökset

Tutkielman tarkoituksena oli saada tietoa siitä, millaista argumentaatiota Euroopan parlamentin täysistuntokeskusteluissa käydään seksuaali- ja lisääntymisterveydestä ja -oikeuksista puhuttaessa sekä minkälaisia asenteita näihin puheisiin sisältyvistä argumenteista käy ilmi. Laadullisen asennetutkimuksen menetelmässä tarkastelun painopiste on asennoitumista tukevissa perusteluissa ja erilaisissa tavoissa, joilla asennoitumista ilmaistaan. Oleellista on ollut tarkastella, miten edustajat vastaavat argumentteihin ja mihin edustajat perustelevat argumenttinsa.

Tutkielmasta saaduista tuloksista voidaan yleisesti todeta, että keskustelu seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeuksista on politisoitunut ja jakautunut eri puoluerhmien välillä. Etenkin keskustelu kokonaisvaltaisesta seksuaalikasvatuksesta ja oikeudesta aborttiin jakoi mielipiteitä konservatiivipuolueiden ja vihreä-vasemmistoryhmien edustajien välillä. Tutkimukseen valikoituneissa keskusteluissa argumentointi puolesta ja vastaan jakautui aikaisemman tutkimuksen (Kantola & Rolandsen-Agustin 2016) valossa samalla tavalla. EKR-ryhmän, ID-ryhmän tai EFDD-ryhmän edustajat esittivät vastustavia puheenvuoroja. Puoltavia puheenvuoroja puolestaan esittivät EPP-ryhmän, S&D-ryhmän, ALDE-ryhmän, GUE/NGL-ryhmän RE-ryhmän tai Vihreät/ALE-ryhmän edustajat. Mielenkiintoinen huomio kuitenkin on, että EPP-ryhmän sisällä eri parlamentin jäsenten asenteet vaihtelivat keskusteltaessa aborttioikeudesta. Eriäviä mielipiteitä voidaan selittää esimerkiksi sillä, että ryhmään kuuluu myös perinteisiä konservatiivipuolueita. Kaikki EPP-ryhmäpuheenvuorot kannattivat kunkin keskustelun ehdotusta. Kaikissa keskusteluissa esiintyi kuitenkin myös yksittäisiä EPP-ryhmään kuuluvia jäseniä, jotka vastustivat esitystä ja poikkesivat ryhmän linjasta. Naisten pitämien puheenvuorojen osuus oli selvästi miehiä suurempi. Lisäksi naiset argumentoivat useammin oman kokemuksensa ja oikeuksiensa kautta, minkä lisäksi nämä käyttivät miesedustajia useammin käsitettä ”feministi”. Myös miehet osallistuivat keskusteluun naisten oikeuksien puolesta tukien oikeuksia sekä tasa-arvoa puheenvuoroissaan. Keskusteltaessa aborttioikeudesta puheenvuorot jakautuivat suhteellisen tasaisesti naisten ja miesten välillä. Ei voida tehdä johtopäätöksiä sen perusteella, että naiset tai miehet vastustaisivat tai tukisivat useammin seksuaalioikeuksia, koska sukupuolijakauma oli suhteellisen tasainen vastustavissa puheenvuoroissa.

Tämän tutkielman tulokset tukevat aikaisempaa tutkimusta (Thijssen ym. 2019, 2), jonka mukaan kaikki oikeudet eivät saa samanlaista poliittista ja sosiaalista tukea. Yksilön oikeus seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluihin sisältäen perhesuunnittelupalvelut, joihin ei kuulu aborttipalvelut, saavat kaikkien parlamentin jäsenten tuen puolueesta riippumatta. Keskusteluissa nämä oikeudet nähtiin jokaisen yksilön ihmisoikeutena. Kuitenkaan kaikki parlamentin jäsenet eivät yhdistä aborttioikeutta ja kokonaisvaltaista seksuaalikasvatusta ihmisoikeudeksi. Keskustelusta esiin nousevat argumentit ja asennekäsitykset seurasivat Kantolan ja Rolandsen-Agustin (2016, 647-648) analyysin johtopäätöksiä, joiden mukaan väittely oikeuksien huomioimisesta ja siitä, kenen oikeuksia puolustetaan on kaikista kyseenalaisin. Kannattavien puheenvuorojen esittäjät argumentoivat vedoten naisen kehoillisen itsemääräämisoikeuteen, kun taas vastustavat argumentit vetosivat jäsenvaltioiden toimivaltaan ja aborttikysymyksissä syntymättömän sikiön oikeuksiin. Tämä huomio nousee esiin etenkin EP3 keskustelusta. Euroopan unionin toimivaltaa ei kyseenalaistettu yhtä voimakkaasti ensimmäisessä (EP1) keskustelussa kuin kahdessa muussa (EP2 ja EP3) keskustelussa, joissa argumentointi tapahtui vahvasti toimivaltaan nojaten. Esimerkiksi vastustavien puheenvuorojen esittäjien mukaan Euroopan unionin toimivaltaan ei kuulu puuttua seksuaalikasvatukseen jäsenvaltioissa, vaan seksuaalikasvatus nähtiin vanhempien oikeuta suojella lapsiaan. Sen sijaan puoltavien puheenvuorojen esittäjät argumentoivat kokonaisvaltaisen seksuaalikasvatuksen olevan jokaisen ihmisen ihmisoikeutena, missä tulee huomioida sukupuoli-identiteetin merkitys, yksilön oikeus saada tietoa omasta seksuaalisuudestaan ja kokonaisvaltainen seksuaalikasvatus nähdään välttämättömänä nuoren kehitykselle.

Puheenvuorot suunnattiin kolmelle eri ryhmälle. Ensinnäkin suurin osa puheenvuoroista osoitettiin suurelle yleisölle kuten Pelerman (1996) on määritellyt. Parlamentaarikot edustavat jäsenmaidensa kansalaisia ja heidän legitimitteettinsä perustuu onnistumiselle omassa työssään. Täten parlamentin jäsenet osoittivat puheensa esimerkiksi äänestäjilleen, medialle tai sidosryhmille säilyttääkseen asemansa Euroopan parlamentin jäsenenä myös tulevaisuudessa. Monet puheenvuoroista esitettiin me-muodossa ja edustajat viittasivat usein ”yhteiseen taisteluun” tai ”meidän kaikkien naisten oikeuksiin”. Toiseksi osa puheenvuorojen esittäjistä kiittivät tai vetosivat suoraan tietyn valtion kansalaisiin puheenvuoroissaan. Monet puheenvuorot vetosivat myös yleisesti Euroopan unionin kansalaisiin. Kolmanneksi puheenvuorojen esittäjät kritisoivat suoraan tiettyä valtioita useassakin eri kohdassa. Muun muassa suora kritiikki kohdistettiin

Yhdysvaltojen presidentille tai valtioille, jotka eivät ole ratifioineet Istanbulin yleissopimusta.

Tarkasteltaessa analyysin tuloksia feministisen politiikan tutkimuksen viitekehyksen kautta voidaan todeta, että puoltavat puheenvuorot, etenkin EP1 ja EP3 keskusteluissa, viittasivat usein yhteiskunnassa vallitsevaan miesvaltaan, mikä asettaa naiset epätasa-arvoiseen asemaan. Esimerkiksi EP1 keskustelussa konservatiiviset voimat nähtiin naisten asemaa heikentävinä ”miesvaltaisina” toimijoina. EP3 keskustelussa Global Gag-sääntöön viitattiin ”valkoisten miesten sääntönä” ja Trumpin toimintaan ”naisvihana” ja ”hyökkäyksenä naisten oikeuksia vastaan”. Edellä esitetyt huomiot tukevat feministisen politiikan tutkimuksen teorioita, kuten liberaalia feminismiä aatetta, jonka mukaan valtio heijastaa intressiryhmien eli miesten näkemyksiä (Kantola 2006, 119). Kaikissa kolmessa keskustelussa GUE/NGL-ryhmän jäsenet ja Vihreät/EVA-ryhmän jäsenet käyttivät vahvemmin feministisiä määritelmiä ja ratkaisuja. Etenkin GUE/NGL-ryhmään kuuluvat puheenvuorot viittasivat usein yhteiskuntaan patriarkalisena järjestelmänä, joka alistaa naisia, mikä puolestaan lähestyy radikaalia feminismiä aatetta. Sen sijaan EPP-ryhmään kuuluvat parlamentin jäsenet käyttivät puheenvuoroissaan neutraalimpaa tasa-arvo retoriikkaa sekä argumentoivat useammin demokraattiseen yhteiskuntaan, talouteen ja lainsäädäntöihin nojaten. EPP-ryhmään kuuluvien parlamentin jäsenten argumentointi läheni enemmän liberaalifeminismin aatetta kuin radikaalifeminismin aatetta, koska puheenvuoroissa korostettiin naisten ja miesten tasa-arvoista osallistumista ja roolia yhteiskunnassa. Mielenkiintoinen huomio on, että yleisemmin naisten tasa-arvoista asemaa yhteiskunnassa tarkastelevassa EP1 keskustelussa myöskin vastustavien puheenvuorojen esittäjät puolsivat naisten ja miesten tasa-arvoa yhteiskunnassa sekä naisten yhteiskunnallista osallistumista. Esimerkiksi EKR-ryhmäpuheenvuoron esittäjä piti naisten poliittista osallistumista tärkeänä keinona edistää tasa-arvoa, mikä edustaa liberaalifeminismin aatetta. Samoin EP3 keskustelussa esitystä vastustavat EPP-ryhmään kuuluvat jäsenet puolsivat naisten oikeuksia saada terveyspalveluita ja EU:n roolia kehitysyhteistyön avunantajana, vaikka vastustivatkin aborttia. Toisaalta vastustavissa puheenvuoroissa esitettiin myös erittäin radikaaleja asenteita, jotka hyökkäsivät feministisiä määritelmiä ja ratkaisuja vastaan, kuten kaikissa keskusteluissa nähtiin.

Toinen tulos teoreettisen viitekehyksen kautta tarkasteltuna on, että vastustavat puheenvuorot korostivat perinteisiä sukupuoli- ja perherooleja, konservatiivisia arvoja

eivätkä huomioineet sukupuolen moninaisuuden ja sukupuoli-identiteetin merkitystä. Sen sijaan puoltavat puheenvuorot nostivat esiin sukupuoli-identiteetin merkityksen yksilön kehitykselle ja niissä huomioitiin biologisen sukupuolen (*sex*) lisäksi sosiaalinen sukupuoli (*gender*). Lisäksi puoltavat puheenvuorot ottivat huomioon sukupuoliroolistereotyyppien negatiivisen vaikutuksen naisten asemaan yhteiskunnassa. Kuitenkin, kun esitettyjä puheenvuoroja tarkastellaan jälkistrukturalistisen feminismin tutkimuksen kautta sekä puoltavissa että vastustavissa puheenvuoroissa sukupuoli esitettiin hyvin kaksijakoisena (Kantola 2006, 126), mikä nousee esiin viittauksista ”tyttöihin” ja ”poikiin” sekä ”naisiin ja miehiin”. Sen lisäksi, että keskusteluista korostui kaksijakoinen sukupuolikäsitys, naisidentiteetti rakentui pitkälti valkoisen, keskiluokkaisen, heteroseksuaalisen naiskäsitteeseen ympärille. Tämä esitystapa sulkee pois sukupuolen moninaisuuden, minkä merkitystä etenkin ei-valkoiset feminismin tutkijat ovat nostaneet esiin.

EP1 keskustelussa ainoastaan S&D:n ja EPP:n ryhmäpuheenvuoroissa viitattiin vähemmistöihin. S&D-ryhmäpuheenvuorossa mainittiin sukupuolen vastaisten kampanjoiden vaikutukset LHBTIQ+ henkilöiden oikeuksiin (EP1 2019, 36.08-36.35). EPP-ryhmäpuheenvuorossa sanottiin, että ”naiset ovat ihmisiä ovatpa he sitten yrittäjiä, vammaisia tai maahanmuuttajia” (EP1 2019, 11.24-11.27). Kuitenkin useissa puheenvuoroissa (EPP, S&D, ALDE, EPP) korostettiin, että kyseessä ei ole ainoastaan naisten ongelma vaan asia koskettaa koko yhteiskuntaa. Puheenvuoroissa ei kuitenkaan tarkennettu, mitä tällä argumentilla tarkoitettiin. EP1 keskustelussa argumentoitiin yllättävän usein vedoten naisen oikeuteen olla äiti. Tämä argumentti ensinnäkin vahvistaa sukupuolistereotyyppioita ja sukupuolirooleja yhteiskunnassa. Keskustelussa ei mainittu kertaakaan miehen roolia isänä, eikä siinä otettu huomioon samansukupuolisten parien oikeuksia eikä naisia, jotka eivät voi saada lapsia tai halua saada lapsia. Myöskään suoraan miesten rooliin tasa-arvon ja seksuaalioikeuksien edistäjinä ei viitattu kertaakaan. Tämä tukee feministisen politiikan tutkimuksen huomioita, joiden mukaan naiset nähdään lasten saajina poliittisessa päätöksenteossa, keskusteluissa ja jokapäiväisessä elämässä (Waylen 2013, 216). Miesten roolia lisääntymisessä ei usein oteta huomioon julkisessa keskustelussa eikä feministien keskuudessa (Mottier 2013, 217).

EP2 keskustelussa etenkin puoltavat puheenvuorot korostivat sukupuoli-identiteetin merkitystä yksilön kehitykselle, joka voidaan toisaalta nähdä ymmärryksenä moninaisen

sukupuolen merkityksestä. Kuitenkin ainoastaan kolmessa puheenvuorossa (Vihreät/EVA, GUE/NGL, S&D) mainittin erikseen LHBTIQ+ -ihmiset, minkä lisäksi muita vähemmistöön kuuluvia, kuten vammaisia tai maahanmuuttajia, ei mainittu kertaakaan.

EP3 kolme keskustelussa ei viitattu kertaakaan LHBTIQ+ -ihmisiin, maahanmuuttajiin eikä vammaisiin henkilöihin. Ainoastaan kolmessa puheenvuorossa viitattiin Global Gag -säännön vaikutuksiin kaikista haavoittuvaisimmassa asemassa oleviin ja kaikista köyhimpiin naisiin. Sen lisäksi, että puheenvuoroissa korostui sukupuolen kaksijakoisuus ja kapea-alainen naisidentiteetti, puheenvuorot eivät myöskään huomioineet intersektionaalisuuden merkitystä. Lisäksi keskustelu aborttioikeudesta ja mahdollisuudesta ehkäisyyn voidaan nähdä jo itsessään ainoastaan valkoisten keskiluokkaisten naisten huolenaiheena, koska yksilöllä tulee olla rahaa, jotta hänellä on mahdollisuus ehkäisyyn tai tarvittaessa lailliseen aborttiin. Toiseksi, koska sosiaaliset normit ja käytännöt kuten pakkovalta, sukupuolistunut väkivalta tai rasismi vaikuttavat yksilön mahdollisuuteen saada näitä palveluita. Näin ollen näiden oikeuksien edistäminen on merkityksetöntä, jos tietyt perusoikeudet eivät toteudu. (Mottier 2013, 250). Toisin sanoen suurin osa puheenvuoroista jätti huomioimatta jälkistrukturalistisen feminismiä ja etenkin ”kolmansien maiden” feministien esiin nostaman kritiikin globaalissa etelässä asuvien naisten esittämisestä yhtenäisenä ryhmänä ja toiminnan kohteena (Kantola 2006; Waylen ym. 2013; Mohantyn 1984). Tämä yhtenäinen naisidentiteetti häivyttää näkyvistä marginaaliset ja erilaiset kokemukset, esimerkiksi lesbojen tai poliittisesti ja uskonnollisesti marginaalisiin ryhmiin kuuluvien naisten kokemukset.

Vaikka argumentaatiota käytiin puolesta ja vastaan, voidaan todeta, että yleinen asenne seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia kohtaan on myönteinen ja huomattavasti suurempi osa parlamentin jäsenistä puolsi kuin vastusti näiden oikeuksien toteutumista. Kuitenkin, puheenvuoroja esitettiin suhteellisen vähän, jos otetaan huomioon parlamentin koko. Tutkimusta olisi mielenkiintoista laajentaa ja tarkastella puheenvuorojen lisäksi äänestystuloksia ja eri jäsenten äänestyskäyttäytymistä. Lisäksi Euroopan unionin rooli ja näkemys verrattuna jäsenvaltioiden kannanottoihin eri kansainvälisissä instituutioissa, kuten YK:ssa, keskusteltaessa seksuaali- ja lisääntymisterveydestä ja -oikeuksista olisi mielenkiintoinen ja tärkeä tutkimusaihe.

Voidaan todeta, että seksuaalioikeudet ovat erittäin tärkeä ja ajankohtainen tutkimusaihe. Euroopan parlamentilla on merkittävä päätösvalta edistää seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeuksien toteutumista Euroopan unionin jäsenvaltioissa ja kansainvälisesti. Kuten luvussa kolme mainitaan tulevina vuosina Euroopan unionissa tullaan käymään useita neuvotteluja ja uusimaan yhteistyösopimuksia, minkä vuoksi on erityisen tärkeää, että seksuaalioikeudet huomioidaan ja, että ne saavat poliittista tukea parlamentilta. Kuitenkin konservatiivisten liikkeiden toiminta on kasvanut Euroopassa ja globaalisti, millä on vaikutusta sekä valtioiden asettamiin lainsäädäntöihin että kansainvälisiin yksilön seksuaalioikeuksia koskeviin. Etenkin oikeus aborttiin, kokonaisvaltaiseen seksuaalikasvatukseen ja seksuaali-identiteettiin ovat erittäin kiistanlaisia aiheita kuten aikaisempi tutkimus ja tämä tutkielma esittävät. Yksilön seksuaalioikeudet ja ihmisoikeudet eivät voi kuitenkaan toteutua ilman näitä oikeuksia. Seksuaalioikeudet, sukupuolten tasa-arvo ja naisten kehollinen itsemääräämisoikeus tulee ottaa huomioon laajemmin politiikassa todellisena ilmiönä ja politiikan tutkimuksessa. Lisäksi on tärkeää huomioida sukupuolen moninaisuus ja intersektionaalisuuden näkökulma, joka ottaa laajemmin huomioon sukupuolen ja etnisen taustan lisäksi muut sosiaaliset kategoriat, jotka vaikuttavat yksilön oikeuksiin ja asemaan yhteiskunnassa.

Lähteet:

Ange-Marie Hancock (2016) *Intersectionality: An Intellectual History*. Oxford University Press.

Augoustinos, Martha & Ian Walker (1995) *Social Cognition. An Integrated Introduction*. London:Sage

Ball, T. 1999. 'From "core" to "sore" concepts: Ideological innovation and conceptual change', *Journal of Political Ideologies*, 4: 391–6.

Barot, Shena and Cohen, Susan A. (2014) The Global Gag Rule and Fights over UNFPA: The Issues That Won't Go Away. *Guttmacher Institute. Volume 18, Issue 2*.

Billig Michael (1996) *Arguing and Thinking. A Rhetorical Approach to Social Psychology*. Cambridge: Cambridge University Press

Bordo Susan (1993). *Unbearable weight: Feminism, Western culture and the body*. Berkeley: University of California Press.

Brennan, Teresa - Carole Pateman (1998/1979): 'Mere Auxiliaries to the Commonwealth': *Women and the Origins of Liberalism*. Teoksessa Phillips, Anne (toim.): *Feminism & Politics*, 93-115. Oxford-New York: Oxford University Press. Julkaistu alun perin 1979, *Political Studies*, Vol. 27.

Butler Judith (1990). *Gender trouble. Feminism and the subversion of identity*. New York. Rounledge.

Butler Judith (2004). *Ungoining gender*. New York. Rounledge.

Corrêa, Sonia & Petchesky, Rosalind & Parker, Richard (2008) *Sexuality, Health and Human Rights*. Routledge

Euroopan Komissio (2016) "Gender Equality and Women's Empowerment: Transforming the Lives of Girls and Women through EU External Relations 2016-2020 (GAP II)"

Euroopan neuvosto (2011), Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta. Nro. 210. Haettu sivulta: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680462532> (9.2.2020)

Euroopan neuvosto (2011a) Istanbulin yleissopimuksen ratifioineet maat. Haettu sivulta: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680462532> (9.2.2020)

Euroopan neuvosto (2017) Women's sexual and reproductive health and rights in Europe. Haettu sivulta: <https://www.coe.int/en/web/commissioner/women-s-sexual-and-reproductive-rights-in-europe> (9.2.2020)

Euroopan parlamentti (2019). Eurovaalien tulokset. Haettu sivulta <https://europarl.europa.eu/election-results-2019/fi/vaalitulokset/2014-2019/jarjestaytymisistunto/> (20.3.2020)

Euroopan parlamentti, EP1 (2019) Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon heikentämispyrkimykset EU:ssa. Haettu sivulta:
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-03-14-ITM-010_EN.html
(4.2.2020)

Euroopan parlamentti, EP2 (2019) Seksuaalikasvatuksen kriminalisointi Puolassa. Haettu sivulta:
<https://www.europarl.europa.eu/plenary/fi/vod.html?mode=chapter&vodLanguage=FI&startTime=20191114-12:04:02-820&date=20191114> (1.2.2020)

Euroopan parlamentti, EP3 (2019) Global Gag -sääntö. Haettu sivulta:
https://multimedia.europarl.europa.eu/en/global-gag-rule-debate_20170314-0900-PLenary-9_vd (15.3.2020)

European Parliamentary Forum (EPF) on Population and Development (2018). *Restoring the Natural Order. The religious extremists' vision to mobilize European societies against human rights on sexual and reproduction*. Bryssels.

Euroopan unionin perusoikeuskirja (2012) Haettu sivulta <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=FI> (12.4.2020)

Freeden, M. 1996. *Ideologies and Political Theory: A Conceptual Approach*. Oxford: Clarendon.

Ferree, M.M. (2006). *Globalization and feminism: Opportunities and obstacles for activism in the global arena*. Teoksessa M.M. Ferree & A.M. Tripp (eds), *Global feminism: Transnational women's activism, organizing and human rights*. New York: New York University Press.

FEMM, Euroopan unionin naisten oikeuksien valiokunta (2018) Suullinen kysymys Euroopan komissiolle (O-000135/2018) 28.11.2018. Haettu sivulta:
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/O-8-2018-000135_FI.pdf (4.2.2020)

Hawkesworth, Mary (2013) *Sex, Gender and Sexuality: From Naturalized presumption to Analytical Categories*. Teoksessa Waylen ym. (2013). *The Oxford Handbook of Gender and Politics*. The Oxford University Press.

Helin, Satu & Nurminen, Pekka (2017) *Euroopan Parlamentti*. Teos, Helsinki

ICPD25 Nairobi Summit (2019). Haettu sivulta:
<https://www.nairobisummiticpd.org/content/about-nairobi-summit> (22.1.2020)

Kantola, Johanna ja Lombardo, Emanuela (2019) Populism and feminist politics: The cases of Finland and Spain. *European Journal of Political Research*.

Kantola, Johanna & Rolandsen-Agustin, Lise (2016) Gendering transnational party politics: The case of European Union. *Party Politics*. Vol. 22(5) 641-651. Sage pub.

Kantola Johanna (2006) *Feminism*. Teoksessa, Hay Colin & Lister Michael & Marsh David (eds.) (2016): *The State. Theories and Issues*. Red Globe Press

Kantola Johanna, Emanuela Lombardo (2017) *Gender and the Economic Crisis in Europe: Politics, Institutions and Intersectionality*. Palgrave Macmillan.

Klatzer E, Schlager C. *Feminist perspectives on macroeconomics: reconfiguration of power structures and erosion of gender equality through the new economic governance regime in the European Union*. Teoksesta Evans M, Hemmings C, Henry M, Madhok S, Waring S, editor. *The SAGE handbook of feminist theory*. London: SAGE; 2014. p. 483–499.

Ilmonen Kamomilla, Korhonen Elina, Laura Lipsanen, Riikka Kaukoranta & Sanna Kotiranta (2019). *Seksuaalioikeudet*. Väestöliitto.

Mohanty, Chandra Talpade (1984). Under Western Eyes: Feminist Scholarships and Colonial Discourse. Vol. 12/13, Vol 12, no 3 – Vol. 13, no 1, *On humanism and the University: The Discourse of Humanism* (Spring-Autumn, 1984), pp. 333-358.

Mottier, Véronique (2013) *Reproductive Rights*. Teoksessa Waylen ym. (2013). *The Oxford Handbook of Gender and Politics*. The Oxford University Press.

MacKinnon, C. A. (1987) 'Feminism, Marxism, Method and the State', teoksessa Sandra Harding (ed.), *Feminism and Methodology*. Milton Keynes: Open University Press.

MacKinnon, C. A. (1989) *Towards a Feminist Theory of the State*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

McElroy, G and Benoit, K (2010) Party policy and group affiliation in the European Parliament. *British Journal of Political Science* 40 (2): 377–398.

Okin, Susan (1989). *Justice, Gender and the family*. New York. Basic Books.

Palonen, Kari (2012) *Parlamentarismi retorisena politiikkana*. Vastapaino.

Patternotte, David & Roman, Kuher (2016). Disentangling and Locating the "Global Right": Anti-Gender Campaigns in Europe. *Politics and Governance*, Volume 6, Issue 3, Pages 6-19.

Pringle, R. and Watson, S. (1990) 'Fathers, Brothers, Mates: The Fraternal State in Australia', teoksessa Sophie Watson (ed.), *Playing the State*. Macmillan Education UK

Seims, Sara (2011) Improving the impact of sexual and reproductive health development assistance from the like-minded European donors. *Reproductive Health Matters Journal*, 19:38, 129-140

SheDecides (2015) What is the Global Gag rule? Haettu sivulta:
<https://www.shedecides.com/what-is-the-global-gag-rule/> (18.4.2020)

Starrs, A. ym. (2018) Accelerate progress—sexual and reproductive health and rights for all: report of the Guttmacher–Lancet Commission. *The Lancet*, 391(10140), 2642-2692.

Thijssen, Sanne, Bossuyt, Jean & Desmit, Sophie (2019) Sexual and Reproductive health and rights: Opportunities in EU External Action Beyond 2020. ECDPM Discussion paper Nro. 254

UNDP (2019) Human Development Report. Haettu sivulta:
<http://www.hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2019.pdf> (22.1.2020)

U.S. Department of Health and Human services (2019) Haettu sivulta:
<https://www.hhs.gov/about/agencies/oga/global-health-diplomacy/protecting-life-global-health-policy/joint-statement-on-the-nairobi-summit-on-the-icpd25.html> (22.1.2020)

Véronique Mottier (2013) *Reproductive Rights*. Teoksessa Georgina Waylen, Celis Karen, Johanna Kantola & S. Laurel Weldom (2013) *The Oxford Handbook of Gender and Politics*. Oxford University Press

Vesala, Kari Mikko ja Rantanen, Teemu (2007) *Argumentaatio ja tulkinta: laadullisen asennetutkimuksen lähestymistapa*. Gaudeamus.

Vida, Bianca (2019) New waves of anti-sexual and reproductive health and rights strategies in the European Union: the anti-gender discourse in Hungary. *Sexual and Reproductive Health Matters Journal*, 27:2, 13-16.

Voet, Rian (1998): *Feminism and Citizenship*. London: Sage.

Waylen, Georgina, Celis, Karen, Johanna, Kantola ja Weldon, S. Laurel (2013) *The Oxford Handbook of Gender and Politics*. Oxford University Press.

Waylen, G. (1998) 'Gender, Feminism and the State: an Overview', teoksessa Vicky Randall and Georgina Waylen (eds), *Gender, Politics and the State*. London: Routledge.

YK (1995a) "Report of the International Conference on Population and Development". Haettu sivulta:
https://www.un.org/en/development/desa/population/events/pdf/expert/27/SupportingDocuments/A_CONF.171_13_Rev.1.pdf (23.1.2020)

YK (1995b). "Report of the Fourth World Conference on Women, Beijing 4-15 September 1995". Haettu sivulta:
<https://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/pdf/Beijing%20full%20report%20E.pdf> (23.1.2020)

YK (2019) kestävä kehityksen tavoitteet. Haettu sivulta:
<https://sustainabledevelopment.un.org/sdg5> (9.2.2020)

Zacharenko, Elena (2016) *Perspectives on anti-choice lobbying in Europe. Study for policy makers on opposition to sexual and reproductive health and rights in Europe*. The Greens/EVA, European Parliament